

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Dette værk er downloadet fra

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

www.genealogi.dk

Bemærk, at hjemmesiden indeholder værker, som er omfattet af ophavsret. For ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan PDF-filen frit downloades og anvendes.

For værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun må benyttes til rent personligt brug. Distribution og publicering af PDF-filen er ulovlig.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

86. ÅRGANG . 15. RÆKKE . 1. BIND . 1-2. HÆFTE

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

1966

INDHOLD

Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1946–1965, 12.–14. række, ved <i>Hans H. Worsøe</i>	I-XXXVI
<i>Direktør, civilingeniør N. V. Steenstrup:</i> Thøger Jensen – endnu engang	1
<i>Arkitekt m.a.a. Ole Brusendorff:</i> Aktrisen Caroline Halle. Tanker om hendes herkomst	13
<i>Små meddelelser:</i> Truschewsky. Nyssenius-Brun	22
<i>Anmeldelser:</i> Johan Jørgensen: Rentemester Henrik Müller (<i>Jens Holmgaard</i>)	23
Tom Kristensen: Aabenhjertige Fortielser (<i>H. Topsøe-Jensen</i>)	26
Johannes Oldendorphs Selvbiografi. Udgivet ved A. Andersen (<i>Urban Schrøder</i>)	27
Breve fra Morten Nielsen (<i>H. Topsøe-Jensen</i>)	30
<i>Spørgsmål fra medlemmerne</i> (Bisserup)	32

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

udgives af SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE og redigeres af samfundets skriftudvalg ved sekretæren, arkivar Hans H. Worsøe, til hvem manuskripter bedes indsendt.

Abonnement kan kun tegnes ved indmeldelse. Foreninger og biblioteker kan optages som medlemmer. Indmeldelse sker ved henvendelse til sekretæren.

Medlemmer, der ønsker oplysning eller vejledning i genealogiske og personalhistoriske spørgsmål, kan henvende sig til OPLYSNINGSTJENESTEN, der efter evne og muligheder under hensyntagen til spørgsmålenes art enten besvarer disse direkte eller indrykker dem i tidsskriftet.

Spørgsmål indsendes til redaktøren.

Redaktionens adresse: Arkivar Hans H. Worsøe, Surkær 4, Åbenrå.

INDHOLDSFORTEGNELSE TIL PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT 1946-1965

12.-14. RÆKKE

VED HANS H. WORSØE

Ved benyttelsen af lange tidsskriftrækker er det vigtigt, at der med jævne mellemrum findes indholdsfortegnelser, således at man hurtigt kan orientere sig i stoffet. For Personalhistorisk Tidsskrifts vedkommende foreligger museumsinspektør H. HJORT-NIELSENS fortegnelse over indholdet af de første 50 årgange og dr. ALBERT FABRITIUS' mere fyldige indholdsfortegnelse for årene 1930-1945.

Som ved udsendelsen af Albert Fabritius' indholdsfortegnelse har det også ved denne lejlighed været drøftet, om man i stedet skulle søge at udsende en samlet indholdsfortegnelse til alle de hidtil udkomne årgange. Man enedes imidlertid om endnu engang at klare sig med en nødløsning og valgte at udsende en 20-års indholdsfortegnelse omfattende tidsskriftets 12.-14. række, årgangene 1946-1965. Planen om en sammenfattende indholdsfortegnelse byggende på de principper, der er lagt til grund for indholdsfortegnelsen 1930-1945, er dog ikke skrinlagt -, tværtimod har skriftudvalget og undertegnede besluttet snarest muligt at påbegynde en nyregistrering af de første 50 årgange samtidig med, at de nye årgange løbende registreres, således at man i løbet af nogle år vil have materialet klart. Den samlede indholdsfortegnelse vil derefter kunne udsendes, når en passende lejlighed byder sig, og der er økonomisk mulighed for det.

Indholdsfortegnelsen omfatter, foruden samtlige afhandlinger også boganmeldelser, nekrologer, spørgsmål og svar, meddelelser til medlemmerne og småstykker, hvadenten disse er forsynet med titel eller ej. Hvor titlen mangler, er en konstrueret titel anbragt i []. Samme tegn anvendes ved udarbejderens andre oplysende bemærkninger. Foruden række og bind (henholdsvis araber- og romertal) angives årgangens årstal, som ikke altid er identisk med trykkeåret.

Den her foreliggende fortegnelse over indholdet af 12.-14. række bygger på de af dr. Albert Fabritius anvendte principper for indholdsfortegnelsen 1930-1945. Der er kun foretaget små og uvæsentlige ændringer, som det vil fremgå af følgende oversigt over de enkelte grupper:

1. <i>Bibliografi</i>	8. <i>Samlinger</i>
2. <i>Genealogi i almindelighed</i>	Flere slægters genealogi
3. <i>Kilder</i>	9. <i>Diverse</i>
Enkelte kilder og kildeuddrag	10. <i>Enkelte slægter og personer</i>
Inskriptioner	Fyrstelige
Nekrologi	Adelige og borgerlige
Breve	11. <i>Anmeldelser</i>
4. <i>Navne</i>	12. <i>Nekrologer</i>
5. <i>Heraldik m. v.</i>	13. <i>Foreningsmeddelelser og regnskaber</i>
6. <i>Arvelighed</i>	14. <i>Illustrationer</i>
7. <i>Enkelte stænder og fraktioner</i>	Portrætter
Adel	Våben og segl
Hof- og civiletaterne	Diverse
Militæretaterne	15. <i>Forfatterregister.</i>
Gejstligheden	
Jurister	
Studenter – skoler	
Andre	

Til ordningens enkelte grupper er at bemærke, at det som hovedregel gælder, at hvor en artikel eller notits har kunnet henføres til gruppen »Enkelte slægter og personer« er dette som regel sket; således er breve anbragt i denne gruppe, hvor det drejer sig om en bestemt persons breve, selvom de er skrevet til forskellige modtagere, medens flere brevskrivers breve til en og samme modtager er henført til gruppen »Breve«. Systemet er især for gruppen »Kilder« gennemført knapt så strengt som gjort af Albert Fabritius, idet udgaver af selvbiografier og lg. hovedsagelig er henført til denne gruppe. Til gengæld findes krydshenvisning fra gruppen »Enkelte slægter og personer«. Gruppens anmeldelser er ordnet systematisk efter samme system som artikelstoffet, dog er mellem gruppe 4 og 5 indskudt grupperne:

Portrætter
Kulturhistorie
Topografi

Såvel i afsnittet »Enkelte slægter og personer« som i nekrologerne er navnet på den slægt eller person fremhævet, om hvilken det drejer sig (KAPITÆLER), hvormod navnene på forfatterne af artikler, anmeldelser og nekrologer er *kursiveret*. Forfatterregisteret optager ved anmeldelser kun anmelderens navn, ikke navnet på forfatteren af den pågældende bog.

1. Bibliografi

1. *Albert Fabritius*: Fortegnelse over dansk genealogisk litteratur i året 1945 m. supplement til stamtavlefortegnelserne 1931, 1934, 1935, 1937, 1941 og 1944. 12 I 1946 198–203. – 1946 m. supplement til stamtavlefortegnelserne 1912, 1934, 1936, 1941, 1943, 1944 og 1945. 12 II 1947 176–179. – 1947 m. supplement til stamtavlefortegnelserne 1930, 1944 og 1946. 12 III 1948 162–165. – 1948 m. supplement for 1939, 1943 og 1947. 12 IV 1949 160–163. – 1949 m. supplement for 1913, 1924, 1928, 1929, 1930, 1935, 1944, 1946, 1947 og 1948. 12 V 1950 190–194. – 1950 m. supplement for 1917, 1918, 1922, 1925, 1931, 1935 og 1949. 12 VI 1951 180–183. – *Mogens Haugsted*: 1951, m. supplement for 1943 og 1946. 13 I 1952 173–176.
2. *Albert Fabritius*: Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1930–1945, 9. rk. III – 11. rk. VI. 12 I 1946 I–XXXVI.
3. *H. Friis-Petersen*: Studenterfortegnelser. 12 IV 1949 122–132, supplement 12 V 1950 201–203. (v. *H. Friis-Petersen* og *Th. O. Achelis*).
4. Dupliserede genealogiske arbejder af *Carl Langholz*. 13 II 1953 238–239.
5. Utrykte genealogiske arbejder af *Christian Maibøll*. 13 IV 1956 184–185.
6. [*O. H. Mollers* stamtavler i afskrift på Det Kongelige Bibliotek]. 12 IV 1949 201.
7. *J. Smith*: Ligprædikener (Tilføjelser til Bibliotheca Danica III). 12 VI 1951 204–205.
8. *A[lbert] F[abritius]*: Dupliseret genealogisk litteratur [En opfordring til at indsende samme]. 13 I 1952 211.
9. Indsendte bøger. 12 I 1946 233–234. 12 III 1948 194–195.
10. Nyudkomne bøger af interesse for personalhistorikere. 13 V 1957 195. 14 I 1959 111–112, 162, 191.
11. [Meddelelse til medlemmerne om tyske genealogiske tidsskrifter]. 12 IV 1949 201.
12. Stamtavler i nye udgaver. 14 III 1961 136.
13. Det Kongelige Bibliotek, danske afdeling. [Anmodning om oplysninger om artikler trykt i udenlandske tidsskrifter samt privattryk og dupliserede arbejder]. 13 V 1957 58–59.

2. Genealogi i almindelighed

14. *T. Ingerslev*: Om »præsteslægter« og lignende betegnelser. 12 II 1947 106–107.
15. *J. B. Strandbygård*: Et system for opstilling af anetavler. 12 II 1953 126–128.
16. *O. Weberg*: Om personbetegnelse i slægtskabstavler. 12 II 1947 108–109.

3. Kilder

17. *A[lbert] F[abritius]*: Dansk kirkebog i Wandsbeck. 13 VI 1958 192.

18. *H. F. Kiær*: Marinens arkiv i Rigsarkivet som personalhistorisk kilde. 14 II 1960 165–171.
19. *Alfred Larsen*: Et lidet kendt supplement til kirkebøgerne. 13 V 1957 25–28.
20. *Alfred Larsen*: Skattemandtal over borgerne i Storehedinge 1716. 13 IV 1956 44.
21. *J. Smith*: Oplysninger om fæstere. 12 I 1946 227–28.
22. [Rigsarkivet lader udarbejde alfabetisk seddelkartotek over Københavns folketælling 1845]. 13 V 1957 196.

ENKELTE KILDER OG KILDEUDDRAG

23. *Th. O. Achelis*: Christian Paulsens dagbøger. Rettelser og tilføjelser. 13 II 1953 163–165.
24. *Thomas Otto Achelis*: Johan Holmers kalenderoptegnelser. 12 III 1948 117–135. 12 IV 1948 37–51.
25. *G. Bützow-Rhode*: Af vexelmægler Thiis Christopher Bützow's efterladte papirer. 12 VI 1951 123–128.
26. *Hans Degen*: En selvbiografi af og et brev fra generalintendant Johan Peter von Købke. 13 I 1952 161–172.
27. *Albert Fabritius*: Arent Berentsens familieoptegnelser. 12 II 1947 128–133.
28. *Svend Gissel*: To samtidige Jørgen Rosenkrantz-biografier. 12 IV 1949 151–159, tilføjelse 12 V 1950 203.
29. *Henny Glarbo (†)*: Finansdeputationens uddeling af rejsestipendier 1842–48. 14 V 1963 133–142.
30. *Henning Heilesen*: En samtidig levnedbeskrivelse af Dorthe Hansdatter Lottrup, grundlægger af Hansted Hospital. 14 I 1959 89–100.
31. *Harald Holck (†)*: Kommandør Carl Christian Holcks dagbøger som konsul i Tunis. 14 IV 1962 61–129.
32. *Carl Erling Jørgensen*: Aktstykker vedrørende en discipels bortvisning fra Aarhus Latinskole (Hans Christian Rosenberg). 12 V 1950 197–200.
33. *C. Klitgaard*: Optegnelser om rådmand i København Jens Gregersen Klitgaards familie. 12 III 1948 55–60.
34. *Poul Koch*: Juel-Jørgensen-Landt. [Uddrag af optegnelser i familiebibel tilhørende Axel Georg Juel]. 12 II 1947 195–198.
35. *Bjørn Kornerup*: En skolemands levnedsoptegnelser. Rektor C. M. Krarups selvbiografi. 13 II 1953 116–125.
36. *Bjørn Kornerup (†)*: Optegnelser om slægten Homann. 13 VI 1958 189–192.
37. *Bjørn Kornerup*: Rektor Lorens Hanssens selvbiografi. 13 I 1952 153–160, tilføjelse 13 III 1955 36.
38. *Bjørn Kornerup*: Slægtebogsoptegnelser vedrørende slægterne Lidøe og Luja. 12 I 1946 72–82.
39. *Alfred Larsen*: Uddrag af Nykøbing F.'s kirkebog 1689–91. 14 I 1959 103–105.
40. *Hildegard v. Marchtaler*: Adelige und Standespersonen der nordischen Reiche, insbesondere des dänischen Gesamtstaates in Hamburger Kirchenbüchern. 12 V 1950 98–116.

41. *Erik Reitzel-Nielsen*: Mette Giøes biografi. 13 VI 1958 57–80.
 42. *J. Smith*: Glücksborgske bryllups- og faddergaver. 12 VI 1951 129–150.
 43. *Jørgen Swane*: Optegnelser om familierne Suan og Gram. 12 V 1950 75–84.
 44. *Niels Tofts* optegnelser. 13 I 1952 202–207, rettelse 13 II 1953 239.

INSKRPTIONER

45. *Leo Wad*: Herredsfoged Niels Sørensens ligsten i Hoed kirke. 13 II 1953 235–236.
 46. *Wilhelm Seidel*: Nogle Commentarer til Inskriptionen paa Jacob Olsens og Inger Joensdatters Ligsten i Øster Egitzborg Kirke. 14 II 1960 125–127.

NEKROLOGI

47. *Niels Friis*: Dødsfald i Danmark i året 1945. Tillæg til 12 I 1946. – 1946. Tillæg til 12 II 1947. – 1947. Tillæg til 12 III 1948. – 1948. Tillæg til 12 IV 1949. – 1949. Tillæg til 12 V 1950. – 1950. Tillæg til 12 VI 1951. – 1951. Tillæg til 13 I 1952. – 1952. Tillæg til 13 II 1953. – 1953. Tillæg til 13 III 1955. – 1954. Tillæg til 13 IV 1956. – 1955. Tillæg til 13 V 1957. – 1956. Tillæg til 13 VI 1958. – 1957. Tillæg til 14 I 1959. – 1958. Tillæg til 14 II 1960. – 1959. Tillæg til 14 III 1961. – 1960. Tillæg til 14 IV 1962. – 1961. Tillæg til 14 V 1963. – 1962. Tillæg til 14 VI 1964–65. – 1963. Tillæg til 14 VI 1964–65.
 48. *Hans H. Fussing*: Nogle begravede i Odense 1639–42. 12 VI 1951 171–174.
 49. *Ole Karup Pedersen*: Da Odense stormklokke ringede for lig. 13 III 1955 60–76, rettelse ved *Carl Lindberg Nielsen* 13 III 1955 150.

Se også nr. 7.

BREVE

50. *Henny Glarbo*: Danske breve i Italien. 12 VI 1951 166–170.
 51. *Jørgen B. Hartmann*: Nogle breve til Johan Bravo i Rom. 13 VI 1958 124–128.
 52. *Knud Jensenius*: Frederik Dreier og hans kreds. Nogle breve. 12 I 1946 101–127.
 53. *Hakon Müller*: [Breve mellem] Carl Bagger og J. N. Gomard. 13 II 1953 224–227.
 54. *H. Topsøe-Jensen*: Fire breve til arkitekt Hans Kristjan Tybjerg 1842–49. 14 II 1960 140–164.
 55. *Leo Wad*: Uddrag af breve fra Chr. la Cour og P. C. H. Wad. 14 I 1959 113–126.

Se også nr. 139, 143, 146, 149, 176, 183, 186, 222, 249, 270, 281, 292, 308, 309 og 336.

4. Navne

56. *P. B. Grandjean*: Nogle småbemærkninger om navneskik, særlig svensk. 12 IV 1949 30–36.

5. Heraldik m. v.

57. *Henrik Berner*: Bitegn og deres anvendelse i dansk heraldik. 12 V 1950 173–180.
 58. *Poul Bredo Grandjean*: Det Kong Christiern II som ridder af den gyldne Vliess tilskrevne våben. 12 V 1950 90–97.
 59. *Gunnar Chr. Hjernøe*: Silkeborg-slægten Fischers heraldik. 13 II 1953 79–84.
 60. *H. Holck (+)*: Lidt om mursparrens forskellige former. 14 I 1959 160–162.
 61. *H. Holck*: Løvehoved-våbenet (Holck-Müller-Dams). 12 I 1946 93–95.
 62. *Ernst Verwohlt*: Dansk våbenret. 13 VI 1958 1–17.

6. Arvelighed

Se nr. 128.

7. Enkelte stænder og fraktioner

HOF- OG CIVILETATERNE

63. *J. Smith*: Nordslesvigske herredsfogder. 14 II 1960 89–124.
 64. *J. Smith*: Slesvigske amtsforvaltere. Rettelser og tilføjelser. 14 I 1959 151–157.
 65. *J. Smith*: Sydslesvigske herredsfogder. 14 V 1963 143–160.

MILITÆRETATERNE

66. *E. Juel Hansen*: Norske, svenske og finske frivillige officerer og læger i den danske hær og flåde i krigene 1848–50 og 1864. Supplerende oplysninger. 13 V 1957 29–51.

GEJSTLIGHEDEN

67. *Th. O. Achelis*: Præster fra Hertugdømmerne i Mark Brandenburg. 12 VI 1951 116–122.
 68. *Aage Dahl*: Femerns præstehistorie til 1864. 14 VI 1964–65 73–106.
 69. *Anna Myrhøj*: [Tilføjelser til] Wibergs præstehistorie III. 13 V 1957 57.
 70. *J. Smith*: Tilføjelser til Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten. 14 VI 1964–65 129–137.
 71. Rettelse til Wibergs præstehistorie. [Høst]. 14 III 1961 185.

JURISTER

72. *H. F. Garde*: Rettelser og tilføjelser til Falk-Jensen og Hjorth-Nielsen: Candidati og examinati juris m. fl. 14 II 1960 190–193.
 73. *H. F. Garde*: Vestindiske jurister. 14 II 1960 177–189.

STUDENTER – SKOLER

74. *Thomas Otto Achelis*: Haderslev latinskoles rektorer og lærere indtil 1800. 13 V 1957 111–127, tilføjelser 13 VI 1958 47.
75. *Aage Bonde*: Skrive- og regnemestre i Flensborg. 12 III 1948 42–54.
76. *H. Friis*: Danske og norske studenter ved universitetet i Altdorf 1575–1809. 14 II 1960 82–88.
77. *H. Friis (+)*: Danske og norske studerende i Braunsberg 1578–1694. 14 VI 1964–65 192–196.
78. *H. Friis (+)*: Danske og norske studerende ved universiteterne i Deventer og Duisburg. 14 V 1963 33–34.
79. *H. Friis (+)*: Danske og norske studenter ved universitetet i Frankfurt a. d. O., 1506–1811. 14 IV 1962 36–38.
80. *H. Friis*: Danske studenter i Göttingen 1734–1837. 14 I 1959 134–150, rettelse og tilføjelse 14 II 1960 135.
81. *H. Friis*: Danske studenter i Ingolstadt 1549–1659. 14 II 1960 194–195.
82. *H. Friis (+)*: Danske og holstenske studenter ved universitetet i Ingolstadt, Landshut og München 1772–1872. 14 VI 1964–65 50–57.
83. *H. Friis (+)*: Danske, norske og slesvig-holstenske studenter ved universitetet i Leipzig 1660–1709. 14 IV 1962 139–164. – 1709–1809. 14 V 1963 10–32. – Supplement af *Erik Rosendal* 14 VI 1964–65 218–226.
84. *H. Friis (+)*: Danske og norske studenter i Marburg 1653–1830. 14 VI 1964–65 197–199.
85. *H. Friis*: Danske studenter i Wittenberg 1560–1660. 14 III 1961 137–178. – Supplement af *Erik Rosendal* 14 VI 1964–65 200–218.
86. *Hans H. Fussing*: Små bidrag til Odense skoles historie. 13 IV 1956 1–20.
87. *Harald Ilsøe*: Danske studerende ved St. Andrews i Skotland 1595–1610 med et tillæg om de studerende i Oxford 1603–22. 14 IV 1962 23–26.
88. *Carl E. Jørgensen*: Fåborg latinskoles lærere. 14 VI 1964–65. 17–26.
89. *C. Klitgaard*: Optegnelser om studenter fra Sæby og Hjørring. 12 VI 1951 1–21.
90. *Erik Rosendal*: Lidt supplement med videre til studenter i Wittenberg 1560–1660 og i Leipzig 1660–1809. 14 VI 1964–65 200–226.

Se også nr. 3.

ANDRE

91. *O. Carøe*: Danske og fremmede aktører og omrejsende artister i Danmark 1720–1800. 12 I 1946 89–90.
92. *Alfred Larsen*: Nogle borgerskaber i Viborg i det 17. århundrede. 14 I 1959 43–45.
93. *Christian Maibøll*: Sønderborgs borgmestre gennem tiderne. 14 III 1961 1–60.
94. *Johannes Tholle*: Navngivne humlemestre, gartnere, urtegårdsmænd og voldmestre i Danmark før året 1662. 13 IV 1956 103–116.
95. *Johannes Tholle*: Om Fredensborg slotshaves gartnere før 1852. 14 V 1963 79–108.

8. Samlinger

FLERE SLÆGTERS GENEALOGI

96. *Harald Holck*: Om slægterne Dyssel, Spormand og Leiel og seglet på Johannes Ewalds testamente. 13 VI 1958 129–160.
 97. *Christian Maibøll*: Familier og enkeltpersoner med gravsteder i St. Marielkirken i Sønderborg. 14 I 1959 49–88.

9. Diverse

98. *O. H. Clementsen*: Medaillon-portrættik af danske og norske. 13 I 1952 62–92, supplement 13 IV 1956 117–119.
 99. *Gösta Hahr*: »Skandinavism« vid Medelhavet. 14 IV 1962 130–138.
 100. *Alfred Larsen*: Et »teknisk« uheld. 13 I 1952 211.

10. Enkelte slægter og personer

FYRSTELIGE

ANNA, prinsesse af Danmark – se nr. 102.

101. FREDRIK 7 – *Finn T. B. Friis*: Frederik den Syvendes ungdomsophold i Genève. 13 II 1953 166–203.
 102. JACOB, KONGE AF SKOTLAND – *Albert Fabritius*: Et minde om kong Jacob af Skotland og prinsesse Anna af Danmarks bryllup. 12 II 1947 134–136.

ADELIGE OG BØRGERLIGE

103. ABILDGAARD – 12 I 1946 230.
 104. AHLEFELDT – *Hans H. Fussing*: Margrethe Ahlefeldt. 12 VI 1951 81–93.
 105. AHLEFELDT – 13 III 1955 148, svar 13 V 1957 60.
 106. ALMGREEN – *Henrik Elmquist*: [Et bidrag til opklaring af kand. H. F. Almgreens identitet]. 12 I 1946 232.
 107. ALTHALT – 12 I 1946 97–98. 12 II 1947 202.
 108. ARMAND – *Otto Hermann*: Fredericia slægten Armands tilhold i La Motte Chalencón. 12 IV 1949 189–192.
 109. ARMAND – *Louis E. Grandjean*: Uhrmagerslægten Armand fra Vigan i Cevennerne. 13 I 1952 192–194.
 110. ARTZ (ARTZT) – 12 I 1946 230.
 111. ASDAHL – 12 I 1946 230.
 AVE – se nr. 168.
 112. AYRES – 12 I 1946 230.
 BAGGER – se nr. 53.
 113. BAKKE – 12 II 1947 201.
 114. BANCKE – [Forfatteren Matthias Bancke]. 12 II 1947 200.
 BANG – se nr. 311.
 115. BARBY – *Erling Ladevig Petersen*: Andreas von Barby og Faurholm. 14 IV 1962 181–191.
 116. BASSE – *E. Juel Hansen*: De fynske Basser. 12 I 1946 128–158.

117. BAUDITZ – *H. Hjorth-Nielsen*: En forglemt gren af familien Bauditz. 13 I 1952 194.
118. BECK, Ole – 14 II 1960 134–135.
119. BENTZON – *O. H. Clementsen*: Et Chrétien-fund. [Stik af Adrian Benjamin (Benoni) Bentzon]. 14 II 1960 1–8.
120. BENTZON – *H. F. Garde*: Generalguvernør Adrian Benoni Bentzon og hans vestindiske efterkommere. 14 IV 1962 9–22.
BERENTSEN – se nr. 27.
121. BERG – 13 V 1957 60.
122. BERREGAARD – 12 III 1948 186.
123. BESNARD – 13 III 1955 148.
124. BETZONICH – *Johs. Krøier*: Georg Emil Betzonich («Landsoldaten»s forfatter). 12 IV 1949 1–29.
125. BIE – *Lorentz Bie* (†) tilrettelagt af *Louis E. Grandjean*: Forfatter-juristen Jacob Christian Bie 1738–1798 med særligt henblik på hans ophold i Ostindien. 12 II 1947 31–41.
126. BIGUM – *Eli Ansteinsson*: Peder Lauritzen Bigum 1800–1828. En dansk skuespillers tragiske død i Norge. 14 III 1961 65–83.
127. BIRCHEROD OG BIRKEROD – *E. Juel Hansen*: Slægterne Bircherod og Birkerod. 12 VI 1951 94–115.
128. BLICHER – *C. Klitgaard*: Slægten Blicher, nogle psykologiske iagttagelser. 13 III 1955 113–127.
129. BLICHER – *Robert Neiiendam*: Omkring St. St. Blicher. 14 I 1959 101–103.
130. BLIXEN – *Knud Prange*: Karen Blixen og Jens Aabel. 14 IV 1962 177–180.
131. BODENHOFF – *Albert Fabritius*: Giertrud Birgitte Bodenhoffs mysterium og gravtøverierne på Assistens Kirkegård. 13 III 1955 41–59. Svar: *Viggo Starcke*: Sagen Bodenhoff contra Meisling. 13 III 1955 128–137, gensvar ved *Albert Fabritius*. 13 III 1955 137. *A[lbert] F[abritius]*: Birgitte Bodenhoff. 13 IV 1956 44.
132. BOOLSEN – 12 III 1948 187. 12 VI 1951 204.
133. BRANDT – *Jon Monrad Møller*: Om en af Brandt-familierne. 12 II 1947 173–175.
134. BRASCH – 12 III 1948 186.
BRAVO – se nr. 51.
135. BRINCK – *Otto Ström*: [Herredsfoged Niels Petersen Brinck]. 12 III 1948 184–185.
136. BROCH, Christen Jensen – 12 IV 1949 198.
137. BROEN – *Hans H. Fussing*: [Sognepræst Mads Mortensen Broens slægtninge]. 12 V 1950 200–201.
138. BRUN (BROWN) – 12 I 1946 229.
139. BRUN – *Bjørn Kornerup*: Breve fra Johan Nordahl Brun. 12 II 1947 114–127.
140. BRØCHNER – 12. I 1946 97–98, 231.
141. BRØNDLUND – *C. Klitgaard*: Optegnelser om slægten Brøndlund fra Vendsyssel. 12 I 1946 159–197.
142. BUCH, Andreas Erichsen – 14 I 1959 163.

-
143. v. BUCHHOLTZ – *Johanne Laurup-Fogt*: Baronesse Anna v. Buchholtz' breve til I. P. Jacobsen. 12 V 1950 133–172.
144. BUGGE – *H. Hjorth-Nielsen*: Ambrosius Bugge og Lise Henriques. 13 I 1952 195.
145. BUNTZEN – Familien Buntzen på Christianshavn. 13 II 1953 227–229. – *Erik Reitzel-Nielsen*: Mere om familien Buntzen på Christianshavn. 13 III 1955 1–29, rettelse 13 III 1955 150.
BUSCH – se nr. 168.
146. v. BÜLOW – *Henning Jensen*: Et brev fra general Fr. Rubeck Henrik von Bülow, skrevet dagen efter slaget ved Fredericia, den 6. juli 1849. 14 I 1959 158–159.
147. BÜTZOW – *G. Bützow-Rohde* (+): Stamtavle over en slægt Bützow. 14 II 1960 17–42.
148. BÜTZOW – *G. Bützow-Rohde*: Stiftsprovst Henrich Christopher Bützow. 13 V 1957 65–98.
BÜTZOW – se nr. 25.
149. BØDTCHER – *Fr. Tobiesen*: Breve fra Ludvig Bødtcher til fru Frederikke Leth. 12 I 1946 90–92.
150. BØDTCHER – *Fr. Tobiesen*: [Rettelse til »Ludvig Bødtchers digte til Frederikke Leth« (11 VI 165)]. 12 I 1946 98.
151. BØRRESEN – 13 III 1955 148.
152. CANARIIS – *Henning Heilesen*: Slægten Canariis. 12 IV 1949 142–146, tilføjelse ved *Alfred Larsen* 13 III 1955 149.
153. VON CARLSEN – *Carl von Kohl*: En soldat: Ulrik Pultz, Edler von Carl- sen. 13 VI 1958 111–121.
154. CARSTENS – *Christian Maibøll*: Gartner Karsten Jacobsen i Sønderborg og nogle af hans efterkommere. Et bidrag til en sønderjydsk handels- slægts historie. 12 II 1947 66–79.
155. CHRISTENSEN – *Jørgen Swane*: Lidt om amtsforvalter Lauridtz Christen- sen. Amtsforvalter over Riberhus amt 1751–1792. 13 II 1953 133–138.
156. CHRISTIANY – 12 III 1948 187.
157. CLAUSSEN – *J. Smith*: Claussen [Meddelelse om, at afskrift af »Fami- lienbuch der Familie Claussen« er skænket Rigsarkivet]. 13 I 1952 211–212.
158. CLAUSEN, Johannes – *Erik Reitzel-Nielsen*: Den ambitiøse præst [dr. Johannes Clausen til Assens og Kærum]. 14 V 1963 109–132.
159. LA COUR – Rettelse til 11 VI 1945 86, 12 VI 1951 205.
LA COUR – se nr. 55.
160. DANCHEL – *Wilhelm Seidel*: [Skifte efter Hans Christian Danchel 1722]. 12 II 1947 194.
161. DANNESKIOLD-SAMSØE – *Louis Bobé*: Frederikke Louise Charlotte kom- tesse Danneskiold-Samsøe (3. febr. 1737 – 13. juli 1821). 12 III 1948 176–179.
162. DASS, Benjamin – 13 I 1952 190.
163. DOLMER – *V. Woll*: Historikeren Jens Dolmers herkomst. 12 I 1946 92.
164. DOSS, Johan Andreas – 13 I 1952 190.
DREIER – se nr. 52 og 165.
DYSEL – se nr. 96.

165. EBSEN – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Klubvært Jacob Drejer's hustrus slægt, slægten Ebsen, samt nogle oplysninger om en slægt *From*. 14 V 1963 35–45.
166. EDINGER – *Ove Juel-Christensen*: Supplement til »Slægten Edinger«, (9 III), 13 IV 1956 157–171, 13 IV 1956 190, svar 13 V 1957 60.
167. EIBE – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægten Eibe. 14 VI 1964–65 179–191.
168. ERREBOE – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægten Erreboe (Borgmester i Ærøskøbing Hans Pallesen's slægt) samt nogle oplysninger om familierne Busch (Errebie Busch) og Ave. 14 VI 1964–65 107–128.
169. EWALD – *Louis E. Grandjean*: Fragment til et Ewald-Portræt. 13 I 1952 93–113.
170. EWALD – *Christian Maibøll*: Rettelser og tilføjelser til Aage Dahl: Bidrag til Johannes Ewalds slægts historie (9 V 215–47). 13 V 1957 59.
171. EYLARDI – *R. Haarløv*: Slægtstavle over den danske linie af slægten Eylardi. 12 IV 1949 147–150.
172. FABRICIUS – *Knud Fabricius*: Adam Fabricius og hans Danmarkshistorie. 14 V 1963 53–73.
173. FABRICIUS – *Kirsten Prange*: [Catharina Rasmusdatter] Fabricius. 14 II 1960 133.
174. FALCH – 14 I 1959 106.
175. FANGEL – *Olav Christensen*: Slægten Fangel fra Nordborg. 13 I 1952 1–20.
176. FIBIGER – *F. Elle Jensen*: Et brev fra Mathilde Fibiger. 13 I 1952 195–196.
177. FISCHER – *H. Friis-Petersen*: Slægten Fischer fra Silkeborg. 13 II 1953 52–79.
178. FLINDT – *Alfred Larsen*: Stamtavle over de første syv slægtled af en borgerlig slægt Flindt. 13 VI 1958 81–110.
179. FRIIS – 12 I 1946 230.
180. FRISCH, Vilhelm – 12 II 1947 200.
FRISCH – se nr. 265.
FROM – se nr. 165.
181. FRÖLICH – *O. Clementsen*: En ukendt Frølich slægt. 13 I 1952 197–198.
182. FYHN – *Hans Fyhn*: En oversigt over slægter ved navn Fyhn forekommende i Danmark og Norge. Supplement [til 11 V 225 ff]. 14 III 1961 61–64.
183. GAD – *Bjørn Kornerup*: En sønderjydske præstegård i 1864. Dagbogsoptegnelser af pastorinde Ida Gad [i brevform]. 13 IV 1956 65–102, rettelse 13 IV 1956 190.
184. GALSTER – *Kjeld Galster*: Kaptajn Carl Galster. 12 VI 1951 151–165.
185. GAMST – *H. Hjorth-Nielsen*: De fem ældste led af en familie Gamst fra Kolding. 13 III 1955 77–100, tilføjelse ved *Øjvind Andreasen* 13 III 1955 149–150.
186. GARDE – *H. F. Garde*: På station i Vestindien for 100 år siden. Uddrag af breve fra H. G. F. Garde. 13 I 1952 114–144, rettelse 198.
187. GAUSS – *H. F. Garde*: Den mystiske »Gaus« (Professor i Göttingen Johann Carl Friedrich Gauss). 14 II 1960 127–129.

188. GEMYNTHE – *Alfred Larsen*: Stamtavle over slægten Gemynthe. 13 II 1953 139–162, tilføjelse 13 III 1955 36.
189. GIERAHN – 14 III 1961 184.
GIØE, Mette – se nr. 41.
190. GLAHN – *Hans Egede Glahn*: Poul Egede Glahn: Præsten, der viede kong Christian IX og dronning Louise. 13 VI 1958 38–45.
GOMARD – se nr. 53.
GRAM – se nr. 43.
191. GRAVESEN – *Erik Reitzel-Nielsen*: Lidt om Weyses husholderske og tjener (Christen Gravesen). 14 VI 1964–65 1–8.
192. GRUBBE – *Erling Petersen*: Didrik Grubbes efterslægt. 14 VI 1964–65 154–162.
193. GUDE – *Martin Poulsen*: Domprovst Gudes fornavne. 12 IV 1949 195–197.
194. HALGREEN – 12 VI 1951 204.
195. HALLAGER – *Finn H. Blædel*: Slægten Hallager fra Sydvestsjælland. 14 IV 1962 27–35.
196. HALLE – *Ole Brusendorff*: Om skuespillerinden Caroline Halle. Lidt personalthistorisk detektivarbejde. 14 VI 1964–65 9–16.
197. HAMMERSHAIMB – 12 I 1946 230–231.
198. HAMMERSTEIN – *Carl Roos*: En napoleonsk general som gesandt i Danmark [Hans Georg v. Hammerstein]. 12 II 1947 87–105.
199. HANSEN – *Hans H. Fussing*: Rådmand Lauritz Hansens bo 1628. 13 I 1952 21–27.
200. HANSEN – *Hans H. Fussing*: En vandrende skrædder [Nicolaus Hansen f. ca. 1615]. 13 I 1952 145–152.
201. HANSEN – *E. Juel Hansen*: Brødrene biskop Peder Hansen's og overbygningsdirektør Christian Frederik Hansen's slægt. 13 IV 1956 21–40, tilføjelse 13 IV 1956 190.
HANSEN, Lorens – se nr. 37.
202. HASSE – *Carl Lindberg Nielsen*: Rådmand Jacob Hasses børn. 12 I 1946 93.
203. HASSING – 12 V 1950 214.
204. HEEGAARD – *H. F. Garde*: Anna Heegaard og Peter von Scholten. 13 VI 1958 25–37.
205. HEIBERG – *Erik Reitzel-Nielsen*: Johan Ludvig Heibergs første skolegang. 13 IV 1956 187–188.
206. HETTING – *Knud Bierfreund* og *E. Juel Hansen*: Hetting. 14 III 1961 97–114.
207. HENNINGSEN – *I. Flemming Rasmussen*: En soldaterskæbne [løjtnant Hans Peter Henningsen]. 14 III 1961 179–183.
208. HEYM – *Harald Holck*: Heym-Holck. En dansk-norsk familiekreds. 13 IV 1956 137–156.
209. HIMMERIG – *C. Klitgaard*: Slægtsnavnet Himmerig. 13 V 1957 55–57.
210. HIRTZNACH (HIRSCHNACH) – *Leo Wad*: Hirtznach (Hirschnach). 12 I 1946 95–96, rettelse og supplement ved *A. M. S. Myrhøj* 227, og ved *H. Holck* 227.

-
211. HOLBERG – *Bjørn Komerup (†)*: Et ukendt votum af Ludvig Holberg. 13 VI 1958 188–189.
212. HOLBERG – *Hans Krag*: Christian Holberg. 14 II 1960 73–81.
213. HOLCK – *Harald Holck*: En soldat fra Den store nordiske Krig. Oberstløjtnant Ole Holck og hans hustru Ellen Rosendahl. 12 VI 1951 22–69, rettelse 13 II 1953 239.
214. HOLCK – *Harald Holck*: Holck'ske slægter og problemer. 12 III 1948 79–116, tilføjelse 12 V 1950 201.
HOLCK – se nr. 31 og 208.
HOLMER – se nr. 24.
215. HOLMSTED – 12 II 1947 201.
216. HOLSTEIN – *N. L. Faaborg*: Johan Georg Holsteins sendelser til Mecklenburg-Schwerin 1692–93. 14 VI 1964–65 227–251.
217. HOLSTEIN – *Johannes Pedersen*: Billeder af to af kong Christian VI's opdragere. [Johan Georg von Holstein og Johan Wilhelm Schröder]. 12 II 1947 42–65.
HOMANN – se nr. 36.
218. HVALSØE – *Knud Bierfreund og E. Juul Hansen*: Slægten Hvalsøe fra Sandager. 14 I 1959 34–42.
219. HVID, Sivert Jacobsen – 13 II 1953 221.
220. HØFFDING – *Poul Linneballe*: Glimt fra en dannelsestog; Harald Høffding i Paris 1869. 13 II 1953 229–233.
221. HØG (HØY) – [Viborgslægt i det 16. årh.]. 13 I 1952 191.
HØST – se nr. 71.
222. INGEMANN – *Fr. Tobiesen*: Et brev fra B. S. Ingemann angående digteren Chr. Wilster. 12 III 1948 182–183.
223. IUELL – 12 VI 1951 204.
224. JACOBSEN – *Christian Maibøll*: Kapellan Esben Jacobsen og hustru. 12 II 1947 200.
225. JERLØS – 12 I 1946 230–231.
JOENSDATTER, Inger – se nr. 46.
226. JUEL – *N. Juul*: Härstammade prästen och annalisten Christiern Nielsen Juul (1533–1596) från släktlinjen Krabbe-Juul (D. A. A. 1927). 14 VI 1964–65 266–269.
JUEL – se nr. 34.
227. JUUL – *Albert Fabritius*: [Oberstløjtnant Frands] Juul. 14 I 1959 159.
228. KIELBECH – 13 III 1955 35.
229. KIERKEGAARD – *K. Bruun Andersen*: Søren Kierkegaards udseende. 12 IV 1949 117–121.
230. KIERKEGAARD – *Sejer Kühle*: Søren Kierkegaard og den heibergske kreds. 12 II 1947 1–13.
231. KINDT – *Gerda Kindt*: Om slægten Kindt i Danmark og dens holstenske forfædre. 14 VI 1964–65 253–265.
232. KINGO – *Arne Sundbo*: Thomas Kingo's ungdomsforvildelse. 13 II 1953 233–235.
233. KJERRUMGAARD – 12 VI 1951 205.
234. KJÆRULF – *C. Klitgaard*: En australsk Kjærulf-gren. 12 II 1947 194–195.
KLITGAARD – se nr. 33.

235. KLØVERMAND – 13 III 1955 148.
236. KNUDSEN – *H. F. Garde*: Prokurator, skønånd og patriot. Philip Julius Knudsen 1792–1850. 14 V 1963 161–169.
237. KOBBERNAGEL – 12 VI 1951 205.
238. KRAG – 12 III 1948 185–186.
KRARUP – se nr. 35.
239. KRUMPIN – *Tore Nyberg*: Katharina Krumpin. 14 II 1960 43–53.
240. KRYSSING – 12 I 1946 97–98, 12 II 1947 202.
241. KRØYS – *Fr. Tobiesen*: Frederikke Louise Krøys. 12 IV 1949 193–195.
242. KØBKE, Jacob Georg – 13 II 1953 221.
VON KØBKE – se nr. 26.
243. KAAS (MUR-KAAS) – *H. Munthe-Kaas*: Til spørgsmaalet om Mur-Kaas-slektens oprinnelse. 12 VI 1951 70–80.
244. KAAS – *Arne Sundbo*: Ritmester Jens Kaas. Ryttertjeneste i det 17. århundrede. 13 II 1953 1–51.
LANDT – se nr. 34.
245. LANGE-MÜLLER – *Hans Egede Glahn*: Anetavle for komponisten P. E. Lange-Müller * 1. dec. 1850. 12 V 1950 181–189, supplement 12 VI 1951 175–176.
246. LANGKILDE, Hanne Marie f. Boesgaard – 14 II 1960 135.
LEIEL – se nr. 96.
247. LEISNER – 13 III 1955 35.
248. LEMVIG – *H. K. Kristensen*: En tyrannisk ægtemand [Kapellan Christian Caspersen Lemvig]. 14 III 1961 84–88.
LIDØE – se nr. 38.
249. LIEBENBERG – *Erik Reitzel-Nielsen*: Nogle breve fra kgl. konfessionarius Michael Liebenberg. 13 II 1953 85–115.
250. LINDAM – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægten Lindam. 14 IV 1962 39–55.
251. LINDBERG – *Arne Sundbo*: Slægten Lindberg. Birkefoged Niels Jacobsen i Ballerup. 14 I 1959 24–33.
252. LINDE – *R. Haarløv*: Om to kusiner og deres bryllup 13. maj 1774. Af de linde'ske familiepapirer [Ursula Beate Linde og Ursula Elisabeth Wodroff]. 12 II 1947 137–147.
253. LORENTZEN – 12 III 1948 185.
LOTRUP – se nr. 30.
LUJA – se nr. 38.
254. LUND – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægterne Lund fra Ore-lund. 14 IV 1962 165–176.
255. VON LÖVENKLAU – *Louis Bobé*: Oberst Hadersleben von Löwenklau og hans efterslægt. 13 I 1952 198–199.
256. MALLING – 12 I 1946 229. 12 IV 1949 198–199.
257. MATHIESEN – *Jørgen Mathiesen*: Jørgen Mathiesen, død 1656, stads-kaptein i København. 14 VI 1964–65 66–72.
258. MEISLER – 12 III 1948 187.
259. MONRAD – *Bjørn Kornerup*: Bidrag til D. G. Monrads levned I. 12 III 1948 136–161. – II. 12 IV 1949 52–69.

260. MONRAD – *Robert Neiiendam*: D. G. Monrad og teatret. 12 IV 1949 70–74.
261. DE LA MOTTE – 13 I 1952 191.
262. MUNK, Jens – 13 II 1953 221.
263. MYLIUS – *E. Juel Hansen*: Slægterne Mylius i Danmark. 12 II 1947 148–172, supplement ved *Th. O. Achelis* 13 I 1952 199–200.
264. MØHL – *E. Juel Hansen*: Slægterne Møhl fra Kerteminde. 12 III 1948 34–41.
265. MØLLER – *Th. Bull*: Hvem var den smukke Madame Møller? [Christiana Friderica Møller f. Frisch]. 12 III 1948 61–78.
266. MØLLER (Claus Christian) – 14 III 1961 184.
267. MØLLER – *C. Klitgaard*: Litteraten Peder Ludvig Møller og hans slægt. 12 IV 1949 133–141.
268. MØLMARK – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægten Mølmark. 14 VI 1964–65 27–49.
269. NANDRUP – 12 III 1948 187.
270. NATHANSON – Brev fra London, skrevet 1820 af Mendel Levin Nathanson til hans kone og børn i København, kommenteret af *Inuk Luplau Janssen*. 14 IV 1962 1–8.
271. NÆRAAE – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægten Næraae. 13 VI 1958 18–24.
272. NØRAGER – *Knud Bierfreund og E. Juel Hansen*: Slægten Nørager. 14 II 1960 9–16.
273. OEHELSCHLÄGER – *Elna Kringelbach*: Et hidtil utrykt digt fra 1805 af Adam Oehlschläger. 13 II 1953 237–238.
OEHELSCHLÄGER – se nr. 275.
274. OERTZ – *H. G. Olrik (†)*: Storkorset på Assistenshuset [ved amtmand Ludvig Christian von Oertz' begravelse]. 13 III 1955 141–147, rettelse 13 IV 1956 44.
275. OLEARIUS – *Louis Bobé*: Olearius-Oehlschläger. 12 III 1948 179–182.
OLSEN, Jacob – se nr. 46.
276. OTTESEN – *G. Bützow-Rohde*: Blomstermaleren, professor O. D. Ottesen. 13 I 1952 49–61.
277. PALUDAN – *H. K. Kristensen*: Lidt om Paludanslægten historie. 13 IV 1956 186–187.
PAULSEN, Chr. – se nr. 23.
278. PEDERSEN – *C. Klitgaard*: Hvem var litteraten Poul Pedersen (o. 1700). 13 V 1957 52–55.
279. PONTOPPIDAN – *H. Øllgaard*: Havde Henrik Pontoppidan jødisk eller sydlandsk blod i sine årer. 14 V 1963 1–9.
280. PRANG – *C. Klitgaard*: En slægt Prang. 12 II 1947 110–113.
281. QVISTGAARD – *Eigil C. A. H. Koefoed*: Breve fra krigen 1807–1814 [skrevet af Peter Christoffer Qvistgaard]. 13 VI 1958 178–187.
282. RANDULFF, Niels [borgmester i Haderslev]. – 13 I 1952 191, svar 13 II 1953 222–223 ved *Carl Langholz*.
283. RANLØV, Frederik Christian – 13 II 1953 221–222.
284. RANTZAU-ASCHEBERG – *Louis Bobé*: Grev Schack Carl Rantzau-Ascheberg i landflygtighed 1772–89. 12 II 1947 80–86.

285. RASMUSSEN – *O. H. Clementsen*: Gartner Niels Rasmussen (død 1768). 13 I 1952 200.
RAUER – se nr. 299.
286. REITZEL – *Olaf B. Kirstein og Erik Reitzel-Nielsen*: Den danske slægt Reitzels herkomst. 14 VI 1964–65 163–178.
287. RHODE – *Erling Petersen*: Peder Svendsen Rhode, sognepræst til Marvede-Hyllinge 1648–80, med nogle oplysninger om hans hustruer og børn. 14 III 1961 89–96.
ROED – 12 II 1947 202.
288. ROBERT – *Sejer Kühle*: Detlev Ludvig Rogert. 12 V 1950 117–132.
ROSENBERG – se nr. 32.
ROSENDAL – se nr. 213.
ROSENKRANTZ, Jørgen – se nr. 28.
289. ROSENQUIST – 12 I 1946 97.
290. ROSING – Robert Neiiendam: Rosingiana. 13 I 1952 28–48.
291. RØBYE, Hans – 13 II 1953 222.
292. RØRBYE – *Jørgen B. Hartmann*: Fra maleren Martinus Rørbyes vandreår. Meddelt på grundlag af rejsedagbøger og breve. 12 IV 1949 75–116.
Samme: Breve fra Martinus Rørbye 1835–48. Arbejder af Martinus Rørbye omtalt i rejsedagbøgerne 1834–41. 12 V 1950 1–66.
293. RAAGAARD – *H. F. Kiær*: De første led af slægten Raagaard fra Amager. 13 VI 1958 161–177.
294. RAASLØFF – *Arne Hoff*: Udviste W. R. Raasløff unational holdning i 1848? 12 V 1950 67–74.
295. SAGER – 14 III 1961 185.
296. SCHEEL – *Jørgen Scheel (†)*: Duellanten oberst Joachim Ernst Scheel. 14 V 1963 74–78.
297. SCHEEL-SCHEELE – *Jørgen Scheel*: De eldre ledd i den i det 17de årh. innvandrede tyske slekt Scheel-Scheele. 13 V 1957 99–110.
298. SCHMIDT, Jacob Christian Rasmussen – 12 III 1948 187.
299. SCHMIDT – *Finn H. Blædel*: Oplysninger om havnekontrollør i København P. A. Schmidt og hustru, født Rauer, og ægteparrets 12 børn. 14 I 1959 127–133, supplement 14 II 1960 135–136.
VON SCHOLTEN – se nr. 204.
300. SCHROETER – *Albert Fabritius*: [Epitafium over Charlotte Marie Eleonore] Schroeter. 14 I 1959 159.
301. SCHRÖDER – 12 VI 1951 205.
SCHRÖDER, Johan Wilhelm – se nr. 217.
302. SCHUMACHER – *Vilhelm Marstrand*: Schumacher. [På grundlag af Hans Kellinghusen »Ein dänischer Reichskanzler, die Familie Schumacher und das Wencksche Brauhaus auf der Hude«]. 13 II 1953 129–132.
303. SIMONSEN – *Bjørn Kornerup*: Om Vedel Simonsen. 12 II 1947 191–194.
304. SIMONSEN (Hurum) – 14 I 1959 106.
305. SKOVGAARD – *Hans H. Fussing (†)*: Hr. Anders Christensen Skovgaards Slægtetog. 13 IV 1956 180–183.
306. SOMMER – 12 I 1946 230–231.
307. SOMMERSCHILD – 12 III 1948 184. 12 IV 1949 199.

308. SPONNECK – *A. Drachmann Bentzon*: Breve fra M. S. W. Sponneck til P. G. Bang i årene 1832–47. 13 V 1957 1–24.
SPORMAND – se nr. 96.
309. STAFFELDT – *Louis Bobé*: Et brev fra digteren A. W. Schack Staffeldt til grevinde Sophie Schulin. 13 I 1952 200–202.
310. STEERUP – 13 VI 1958 46.
311. STEFFENS – *Louis Bobé*: Antegnelser til Henrik Steffens' »Was ich erlebte« i anledning af hundredåret for værkets udgivelse. 12 I 1946 1–24.
312. STOCKFLETH – *Børge L. Barløse*: En kaptajn af fodfolket, F. H. E. H. Stockfleth 1829–1864. 14 I 1959 1–23.
SUAN – se nr. 43.
313. SØRENSEN, Jørgen [forvalter på Holckenhavn]. – 14 I 1959 163 [overskriften fejlagtig: Jens Sørensen].
SØRENSEN, Niels – se nr. 45.
314. SØTOFT – *E. Juel Hansen*: Digteren Nicolai Søtoft's slægt. 12 V 1950 85–89. – Fortsættelse af *Knud Bierfreund*: 12 VI 1951 177–179.
315. TEUTZ – 13 IV 1956 190.
316. THESTRUP – *Alfred Larsen*: Frants Mathiasen Thestrups børn. 13 IV 1956 188–189.
317. THOMSEN – *H. K. Kristensen*: Magister Morten Thomsen og det Bredsdorffske »æreminde« i Lunde kirke. 14 II 1960 65–72.
TOFT – se nr. 44.
318. TRELUND – *Erling Petersen*: Peder Jensen Trellund, borgmester i Kalundborg, med nogle oplysninger om hans efterkommere. 14 VI 1964–65 145–153.
319. TUTEIN – *H. F. Kiær*: Anesammenfald indenfor slægten Tutein. 13 IV 1956 172–175.
TYBJERG – se nr. 54.
320. TØTTRUP – *Vagn Riisager*: Tøttrupperne på Dueholm 1732–1845. Bidrag til slægten Tøttrups stamtavle fra omkring 1700 til henimod 1900. 12 III 1948 1–33.
321. URNE – *Louis Zachariasen*: Slægten Urne på Færøerne. 13 III 1955 137–141.
322. UTZEN – *Anna Rosenstand Myrhøj*: Præstekonen Øllegaard Utzens identitet opklaret. 14 II 1960 129–133.
323. VALLENSDORF – 13 III 1955 148.
324. VILLADSEN – *Ernst Haderup*: Præsten Anders Villadsens efterslægt. 12 II 1947 22–30.
325. VOIGT – *Carl Langholz* [Gartnerslægten Voigt, svar på spørgsmål nr. 2, 6 I 1911 272]. 12 III 1948 187–188.
326. VOIGT – 13 VI 1958 46.
327. WAD – *Leo Wad*: Peder Christian Holm Wad. Bidrag til en jysk lærer-slægts historie. 13 V 1957 129–178, rettelser og tilføjelser 13 VI 1958 47, 14 I 1959 45.
WAD – se nr. 55.
328. WALTHER – *L[ouis] B[obé]*: Caroline Walter. 12 II 1947 198–199.
329. WANDAL – *Aage Dahl*: Bidrag til familien Wandals historie. 14 II 1960 172–176.

330. WELDING – 13 VI 1958 46.
331. WESLING – 14 I 1959 106–107, svar ved *Hans Werner* 14 I 1959 164–167.
332. WESSEL – *Henry Tillisch*: Johan Herman Wessel[s opholdsted 1761–1771]. 12 IV 1949 192–193.
333. WICHMAND – *Alfred Larsen*: De ældste led af slægten Wichmand. 12 I 1946 25–71.
334. WILKE, WILKER, WILKEN – 14 II 1960 134.
WILSTER – se nr. 222.
WODROFF – se nr. 252.
335. WOLF – R. *Johannes Wolf*: Magister Jacob Jacobsen Wolf 1554–1635, hans 4 hustruer og nærmeste efterslægt. 12 II 1947 14–21.
336. ZEILAU – *Chr. Bokkenheuser*: Et brev fra aftenen før Fredericiaslaget den 6. juli 1849 [skrevet af senere oberst Carl Frederik Theodor Czizek von Zeilau]. 13 I 1952 207–210.

11. Anmeldelser

BIBLIOGRAFI

337. Sven Tito Achen: Bibliografi over dansk heraldik, 1958. (*Sven Houmøller*). 14 I 1959 108.
338. Olav Christensen: Bibliografi over sønderjydsk slægtstavlelitteratur, 1949. (*Albert Fabritius*). 12 VI 1951 190.
339. Olav Christensen: Bibliografi over sønderjysk slægtstavlelitteratur. Med tillæg: Manuskripter vedrørende sønderjysk personalhistorie i landsarkivet i Åbenrå. 2. udg. 1959. (*Sven Houmøller*). 14 I 1959 108.
340. Dansk historisk bibliografi 1943–1947. Udgivet af Den danske historiske forening ved Henry Bruun, 1956. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 191–192.
341. Frederiksberg Kommunebiblioteker. Katalog over genealogisk samling. Tillæg 1. april 1944–31. december 1950, 1951. (*Albert Fabritius*). 12 VI 1951 190–191.
342. Litteratur om Århus og forstæder. En illustreret bibliografi. Ved Åge Bredsted, Kjeld Elkjær, Jørgen Thorsted, Erick Buch Vestergaard, 1959. (*Sven Houmøller*). 14 I 1959 168.
343. Lauritz Nielsen: Danske privatbiblioteker gennem tiderne I. Indtil udgangen af det 17. århundrede, 1946. (*Bjørn Kornerup*). 12 II 1947 180–182.
344. Nordisk leksikon for Bogvæsen, redigeret af Esli Dansten og Lauritz Nielsen under medvirkning af Harald L. Tveterås og Bengt Åhlén, hft. I, 1946. (*Bjørn Kornerup*). 12 II 1947 182–183.
345. Carl S. Petersen: Afhandlinger til dansk bog- og bibliotekshistorie, 1949. (*Albert Fabritius*). 12 IV 1949 183–185.
346. Anne Riising: Katalog over Karen Brahes bibliotek i landsarkivet for Fyn. Håndskriftsamlingen. Udgivet af Rigsarkivet, 1956. (*Albert Fabritius*). 13 VI 1958 48.
347. Aage Schæffer: Danske farmasihistoriske arbejder efter året 1800, 1959. (*Sven Houmøller*). 14 III 1961 121.

348. Svend Thomsen, Drude Lange og Irmelin Nordentoft: Københavns bibliografi. Litteratur om København til 1950. I. Udgivet af Københavns Kommunebiblioteker, 1957. (*Sven Houmøller*). 13 VI 1958 48–49.

GENEALOGI I ALMINDELIGHED

349. Albert Fabritius og Harald Hatt: Håndbog i slægtsforskning, 3. udg., 1963. (*T. Vogel-Jørgensen*). 14 V 1963 49–50.
 350. Johan Hvidtfeldt: Slægthistoriske studier i Sønderjylland. En vejledning, 1948. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 169–170.
 351. Henry O. Teltscher: Håndskriften fortæller, u. å. (*Louis E. Grandjean*). 12 VI 1951 192–193.

KILDER

352. Borgerrulle for Kristiansand 1641–1820. Utgitt av Kristiansand by, 1952. (*Albert Fabritius*). 13 II 1953 211–213.
 353. Sophie Brahes regnskabsbog 1627–40. Udgivet af Jysk selskab for historie, sprog og litteratur ved Henning Paulsen under tilsyn af Johan Hvidtfeldt, 1955. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 53–54.
 354. Axel Nørli: Skifteprotokoller i landsarkivet for Sjælland m. m. for amter, amtstuer, samt godser og institutioner på Sjælland, Samsø og Møn. Registratur og stednavneregister, 1948. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 170–171.
 355. Otto von Sprechelsen: Viborg bys borgerbog 1713–1860. Viborg byhistoriske arkiv. Publikation nr. 3, 1955. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 121.
 356. Trykte kirkebøger for Glostrup, Brøndbyerne, Vallensbæk og Herstedøster. 13 V 1957 58.

INSKRPTIONER

357. Hovedstadens monumenter, mindesmærker, mindetavler. En vejviser. Kraks Legat, 1955. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 52.

NEKROLOGI

358. Einar Bager: Malmöhistoria i sten. Beskrivning och avritning av gravstenarna i S:t Petri kyrka ocr på dess kyrkogård, 1958. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 180–181.
 359. Chevra Kaddischa 1858–1958. Udgivet af bestyrelsen for Det forenede israelitiske Begravelsesselskab, 1958. (*Michael Hartvig*). 14 I 1959 108–109.
 360. Sven Houmøller: På vandring i den stille have (Frederiksberg ældre kirkegård, II), 1959. (*T. Vogel-Jørgensen*). 14 II 1960 137–138.
 361. Jul. Margolinsky: De jødiske kirkegårde i danske provinsbyer. Historisk overblik, navnefortegnelse, gravpladser 1722–1956, udvalg af gravskrifter, 1957 dupl. (*Michael Hartvig*). 13 V 1957 191–193.

362. Jul. Margolinsky: Gravpladserne på Mosaisk nordre kirkegård i Mølle-gade 1693–1953, 1954 maskskr. – Jul. Margolinsky: Gravpladserne på Mosaisk vestre kirkegård, januar 1886 – maj 1955, 1955 dupl. (*Michael Hartvig*). 13 IV 1956 49–51.

BREVE

363. H. C. Andersen og Henriette Wulff. En brevveksling. Ved H. Topsøe-Jensen. I: Indledning. Breve 1826–48. II: Breve 1849–58. III: Kommentarer og registre, 1959. (*Albert Fabritius*). 14 III 1961 127–129.
364. Th. Bull: Et dansk-norsk hjem belyst ved brev fra den Bull-Ørstedske familiekrets, 1954. (*Else Maria Kornerup*). 13 IV 1956 45–49.
365. Breve fra og til Johanne Luise Heiberg. Udgivet af Just Rahbek. Første bind 1820–1867, andet bind 1867–1890, 1955. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 127–136.
366. Danske politiske breve fra 1830erne og 1840erne. Udgivet af Det kongelige danske selskab for fædrelandets Historie ved Povl Bagge og Povl Engelstoft I 1830–40, 1945. (*Harald Jørgensen*). 12 I 1946 214–217.
367. Bernhard Dunker: Breve til Julie Winther, ved Solveig Tunold, 1954. (*Else Maria Kornerup*). 13 IV 1956 45–49.
368. Mellem klassiske filologer. Af Niels Bygom Krarups brevvekslinger. Udgivet med en biografisk ramme og kommentar ved Morten Borup, 1957. (*Bjørn Kornerup †*). 13 V 1957 193–194.

NAVNE

369. Bror Olsson: Svenskt lärt namnskick. Hjälpreda vid släktforskning, 1946. (*Bjørn Kornerup*). 12 II 1947 183–184.

PORTRÆTER

370. Den lille portrætkunst siden 1750. Under redaktion af Louis E. Grandjean og Albert Fabritius, 1949. (*T. Vogel-Jørgensen*). 12 IV 1949 178–180.
371. H. D. Schepelern: Portrætsamlingen i Odense adelige jomfrukloster. Med en indledning om klostrets ældre historie, 1959. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 175–176.

KULTURHISTORIE

372. Robert Neeindam: Gennem mange år. Afhandlinger og kronikker, 1950. (*H. Topsøe-Jensen*). 12 V 1950 207–209.

TOPOGRAFI

373. Billeder fra Frederiksberg. Udgivet af Det nationalhistoriske Museum, 1961. (*Sven Houmøller*). 14 III 1961 121.
374. [Jacob Davidsen]: Gamle minder fra Frederiksberg og Vesterbro. Af Petersen, fuldmægtig. Udgivet af Historisk-topografisk Selskab for Frederiksberg, 1953. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 III 1955 106.

375. Die Kunstdenkmäler des Landes Schleswig-Holstein. Kreis Eckernförde, 1950. – Kreis Flensburg, 1952. – Stadt Flensburg, 1955. (*Albert Fabricius*). 13 VI 1958 193–195.
376. Albert Fabricius: Navneregister til Danmarks kirker, Præstø amt, 1955. (*S[ven] H[oumøller]*). 13 IV 1956 136.
377. Adamine Gerber: Frederiksberg by med sideveje til porten. Med forord og noter af Niels Maare. Udgivet af Historisk-topografisk Selskab for Frederiksberg, 1955. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 54–56.
378. Katalog over billeder fra det gamle Århus. Udgivet af Komitéen for de lokalhistoriske udstillinger. I: Topografi, II: Portrætter. Foreløbig udgave, dupl. 1953. (*Albert Fabricius*). 13 II 1953 204–205.
379. København fra Absalon til idag. Kraks tidstavler, 5. udg., Kraks Legat, 1953. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 52.
380. Hugo Matthiessen: Snapstinget. Jydsk termin. Marked og mennesker, 1946. (*Bjørn Kornerup*). 12 II 1947 187–190.
381. J. P. Trap: Danmark. Femte udgave, III, 1: Frederiksborg amt, III, 2: Holbæk amt. Redigeret af Niels Nielsen, Peter Skautrup og Povl Engels-toft. (*Albert Fabricius*). 13 III 1955 31–34.

HERALDIK

382. Knud Prange: Heraldisk nøgle til Nyt dansk Adelslexikon, 1959. (*Albert Fabricius*). 14 I 1959 186–187.
383. Wappenführende Geschlechter der Bundesrepublik Deutschland, bd. 16. 14 I 1959 191. – Bd. 17, 1961. 14 V 1963 172. (*Albert Fabricius*).

STÆNDER OG FRAKTIONER

ADELEN

384. Albert Fabricius: Danmarks riges adel, dens tilgang og afgang 1536–1935. En studie i dansk adelshistorie, 1945. (*Knud Fabricius*). 12 I 1946 204–214.
385. [Kort omtale af indholdet i] Danmarks Adels Aarvog 1955 og Sveriges ridderskap och adels kalender 1956. 13 IV 1956 62. – 1956 resp. 1957. 13 V 1957 195. – 1957 resp. 1958. 13 VI 1958 53–54. (*S[ven] H[oumøller]*).

HOF- OG CIVILETATERNE

386. J. Smith: Slesvigske amtsforvaltere. Personalhistoriske oplysninger om amtsskrivere, amtsforvaltere, landskrivere, landfogder og andre oppebørselsbetjente i hertugdømmet Slesvig indtil 1864, 1954 dupl. (*Albert Fabricius*). 13 IV 1956 62.

MILITÆRETATERNE

387. J. Teisen: Maanedslieutenanter i Søe-Etaten 1801–14. Særnummer af Tidsskrift for Søvæsen, 1961. (*Albert Fabricius*). 14 III 1961 123.
388. J. Teisen: Måned- og reserveløjtnanter 1848–50 og 1864. Særtryk af Tidsskrift for Søvæsen, 1964. (*Albert Fabricius*). 14 V 1963 171.

389. Tidsskrift for Søværnen, marts 1958 [med rulle over linieskibet Prins Christian Frederiks besætning i kampen ved Sjællands Odde den 22. marts 1808]. (*S[ven] H[oumøller]*). 13 VI 1958 54.
390. Joseph Valynseele: Les maréchaux de la restauration et de la monarchie de Juillet. Leur familles et leur descendance, 1962. (*Albert Fabritius*). 14 V 1963 171–172.

GEJSTLIGHEDEN

391. Gunnar Carlquist: Lunds stifts herdaminne. Ser. II, 5, 1954. (*Bjørn Kornerup*). 13 IV 1956 120.
392. Gunnar Carlquist: Lunds stifts herdaminne från reformationen till nyaste tid. Ser: II Biografier. 6. Frosta och Färs kontrakt. – 7. Onsjö, Harjagers och Rönnebergs kontakt, 1957 og 1959. 14 I 1959 168–170. 8. Luggude kontrakt, 1961. 14 III 1961 124–126. (*Albert Fabritius*).
393. Kirkelig håndbog. 1951. 8. udg. Redigeret af Paul Nedergaard, 1951. (*Bjørn Kornerup*). 12 VI 1951 191–192.
394. Paul Nedergaard: Personalhistoriske, sognehistoriske og statistiske bidrag til en dansk præste- og sognehistorie (kirkelig geografi) 1849–1949. I. Københavns stift (med Færøerne, Grønland og udlandspræsterne.) 1951. (*Bjørn Kornerup*). 13 I 1952 177–178.
395. Præstegårdsliv. Minder fra gamle præstegårde, 1–2. Redigeret af Ernst Fr. Hansen, 1959–50. (*Bjørn Kornerup*). 12 V 1950 209–211.
396. Svenske herdaminner. (*Bjørn Kornerup*). 13 II 1953 208–211.

JURISTER

397. A. Falk-Jensen og H. Hjorth-Nielsen: Candidati og examinati juris 1736–1936. Candidati politices 1852–1936. Candidati actuarii 1922–1936. I: Aaberg-Føns, 1954. (*Sven Houmøller*). 13 III 1955 103–105. – I–V, 1954–1959. (*Carl Lindberg Nielsen*). 14 I 1959 171–175.
398. Juridisk Stat, 23. udgave. Udgivet af Danmarks Juristforbund under redaktion af Tage Holmboe, 1965. (*Lennart Konow*). 14 VI 1964–65 271–274.

STUDENTER OG SKOLER

399. Hanna Adler og hendes skole. Udgivet i 100-året for Hanna Adlers fødsel d. 28. maj 1959. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 178–179.
400. E. Spang Hansen: Under Madvigs auspicer. Danske filologers udvandrering til Rusland 1875. (Studier fra sprog- og oldtidsforskning nr. 218), 1952. (*Bjørn Kornerup*). 13 I 1952 178–179.
401. Kjeld Helland-Hansen: Elevprotokoll for Kristiansand Katedralskole 1756–1860, 1952. (*Albert Fabritius*). 13 II 1953 211–213.
402. Bjørn Kornerup: Ribe Katedralskoles historie. Studier over 800 års dansk skolehistorie I, 1947. 12 IV 1949 164–166. – II (1660–1920), 1952. 13 II 1953 207–208. (*R. Paulli*).
403. Magister-Staten 1951. Under redaktion af Albert Fabritius, Erik Krapper, Erik Strøby. Redaktionssekr. Alfred Larsen, 1953. (*Povl Engelstoft*). 13 II 1953 205–207.

404. Ejner Poulsen: Viborg amts degne- og skolehistorie, 1957. (*Bjørn Kornerup †*). 13 V 1957 194–195.
405. Svend-Erik Åstrøm: Ståndssamhällen och universitetet. Universitetsbesöken som socialt fenomen i Österbotten 1722–1808, 1950. (*Jens Holmgaard*). 12 VI 1951 193–197.

ANDRE

406. Thomas Otto Achelis: Prüflinge der Pharmazie in Schleswig-Holstein 1804–1866, 1952. (*Otto Vilh. Sommer*). 13 I 1952 179.
407. Aage Bonde og Johan Hvidtfeldt: Personahistoriske oplysninger om borgmestre, rådmænd, byfogeder og byskrivere i Flensborg 1550–1848, 1961. (*Albert Fabritius*). 14 III 1961 123.
408. Den danske dyrlægestand. 4. udg. ved Philip Hansen, 1956. (*Sven Houmøller*). 13 VI 1958 50.
409. Den danske lægestand. Tolvte udgave ved Povl Engelstoft og V. A. Fenger. Redaktionssekretær Jesper Engelstoft, 1949. (*Albert Fabritius*). 12 IV 1949 181–183.
410. Den danske lægestand 1957–1964. Fjortende udgave. Redigeret af Sven Houmøller og Torben Palsbo. Udgivet af Den almindelige danske Lægeforening. 1965. (*T. Vogel-Jørgensen*). 14 VI 1964–65 270–271.
411. Albert Fabritius: Understøttelses-Anstalt for trængende Efterslægt af Medlemmerne i den ophævede civile og adskillige Stænders Enkekasse. 1804 – 16. marts – 1954, 1954 dupl. (*Sven Houmøller*). 13 III 1955 106–107.
412. Erik Rasmussen og Roar Skovmand: Det radikale Venstre 1905–1955. 50 års folkeligt og politisk virke, 1955. (*Povl Engelstoft*). 13 IV 1956 60–61.
413. Holger Rasmussen: Bøger og bogbindere i Odense før 1694. Med en efterskrift af Ib Højklint om Carl Nielsens bogbinderi og protokol-fabrik A/S i anledning af firmaets 75-års beståen, 1959. (*Albert Fabritius*). 14 III 1961 122.

SAMLINGER

414. Wilhelm von Antoniewitz: Danske patriciske slægter I, 1956. (*Hans Konow*). 13 V 1957 61–62.
415. Aage Brask: Den skalkagtige Schade og andre skæbner. En jydsk familierekreds fra 1600 tallet, 1952. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 182–183.
416. Danske i Udlandet. Red. af A. Kamp. Udgivet af Foreningen Dansk Samvirke, 1956. (*Sven Houmøller*). 13 VI 1958 49.
417. Povl Engelstoft og Svend Dahl: Dansk Biografisk Leksikon 1923–44. (*Louis Bobé*). 12 I 1946 83–88, bemærkning 225.
418. Albert Fabritius: Slægterne bag Titan. En genealogisk oversigt. (*Hans Konow*). 13 V 1957 190.
419. Hans Gillingstam: Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Släkthistoriska studier, 1952–53. (*Albert Fabritius*). 13 II 1953 215–216.
420. Herregårdsliv. Minder fra gamle herregårde. Redigeret af Ernst Fr. Hansen, 1953. (*Bjørn Kornerup*). 13 III 1955 110–111.

421. Äldre svenska fräsesläkter. Ättartavlor utgivna av Riddarhusdirektionen genom Folke Wernstedt I, häfte 1, 1957. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 176–178.
422. Joseph Valynseele: Les princes et ducs du premier empire non maréchaux. Leur famille et leur descendance, 1959. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 189–190.

DIVERSE

423. Fund og Forskning I–II. Udg. af Det Kongelige Bibliotek, 1954–55. 13 III 1955 105–106. – III–IV, 1956–57. 13 VI 1958 51. – VIII, 1961. 14 III 1961 121. (*Sven Houmøller*).
424. Stig Juul og E. Villarsen: Samling af de for Københavns Universitets legater gældende bestemmelser. Udarbejdet efter konsistoriums foranledning. (*Albert Fabritius*). 14 V 1963 170.
425. T. Vogel-Jørgensen: Berlingske Tidende gennem to hundrede år 1749–1949, 1949. (*Povl Engelstoft*). 12 V 1950 212–213.

ENKELTE SLÆGTER OG PERSONER

FYRSTELIGE

426. AGNES VON BADEN – Peter Hirschfeld: Markgräfin Agnes von Baden. Gemahlin Herzog Gerhards VII von Schleswig. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte des 15. Jahrhunderts. Quell Forsch. 34, 1957. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 181–184.

ADELIGE OG BORGERLIGE

427. ANDERSEN, H. C. – Finn T. B. Friis: H. C. Andersen og Schweiz, 1949. (*H. Topsøe-Jensen*). 12 V 1950 211–212.
428. ANDERSEN, H. C. – H. C. Andersens Levned-Bog 1805–1831. Påny udgivet af H. Topsøe-Jensen, 1962. (*Albert Fabritius*). 14 V 1963 172–173.
429. BAHNSON – Sven Houmøller: Slægten Bahnson. Udgivet af Louis Bahnson, 1952. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 181.
430. BANG – Herman Bang: Fra de unge år. Artikler og skitser 1878–1885, 1956. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 192–193.
431. BARFOED – Aage Barfoed: Kjøpmann i Nakskov Christian Barfoed. Hans forfædre og etterkommere, 1951 dupl. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 181.
432. VON BERGER – Louis Bobé: Familien von Berger i Danmark, 1952. (*Bjørn Kornerup*). 13 I 1952 181–182.
433. BERTOUCH – Rud. Bertouch-Lehn: Efterretninger om slægten Bertouch i Danmark og Norge. Samlet for familien. 1944. (*L[ouis] B[obé]*). 12 III 1948 166–167.
434. BLOCH – Aage Brask: Niels Bloch i Rold og hans nærmeste slægt. En gammel jydsk selvejer- og herredsfogedslæggt, 1947. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 171–172.
435. BLÆDEL – Finn H. Blædel: Slægten Blædel. Paulus Blædels efterkomme-
re, 1954. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 52–53.

436. BRAMSEN – Bogen om Luis Bramsens efterkommere. En familieoversigt gennem mere end 100 år. Samlet og udgivet af Bo Bramsen i anledning af 100-års dagen for geheimeetatsråd Ludvig Bramsens fødsel 1847 – 9. september – 1947, 1949. (*Albert Fabritius*). 12 IV 1949 186.
BREMS – se nr. 499.
437. BRORSEN – Sven Houmøller og Otto Kryck: Familien Brorsen fra Nordborg. (*Albert Fabritius*). 12 VI 1951 197.
438. BRUUN – Kr. Bruun: Fra de grønne marker til de grå mure. Erindringsbilleder, 1961. (*Carl Lindberg Nielsen*). 14 III 1961 186–187.
439. CHRISTENSEN – Olav Christensen: Henrik og Gunnar Fangel Christensens anetavle, 1947. (*Albert Fabritius*). 12 IV 1949 186–187.
440. CLAUSEN, H. N. – Bjørn Kornerup: Rejsebrev fra H. N. Clausen 1818–1820, 1945. (*Ole Jacobsen*). 12 I 1946 218–219.
441. CHRISTIANSEN – Inger Marie Plum: Anetavle for 9 søskende Christiansen fra Flensborg, 1959. (*Sven Houmøller*). 14 I 1959 187–188.
442. LA COUR – Vilh. la Cour: Livet begynder. Træk fra min barndoms og tidlige ungdoms år, 1953. (*Bjørn Kornerup*). 13 III 1955 151–154.
443. DASS – Hans Midbøe: Petter Dass, 1947. (*Bjørn Kornerup*). 12 IV 1949 166–167.
444. DAVID – Harald Jørgensen: C. N. David. En biografi I–II, 1950. (*Poul Engelstoft*). 12 VI 1951 197–199.
445. DINESEN – Marie Dinesen: Værtinde i Rom, 1955. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 125.
446. DRACHMANN – Eva Drachmann: Vilhelmine, min mor, 1953. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 II 1953 213.
447. DUE – N. V. Due: En Due række med hustruer, 1954. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 54.
448. DYSEL – L. W. Dyssel og Vagn Dyssel: Slægten Dyssel i Danmark gennem 300 år, 1951. (*Bjørn Kornerup*). 12 VI 1951 200–201.
449. EHRENCRON-KIDDE – Astrid Ehrencron-Kidde: Hvem kalder – Fra mine erindrings lønkammer. (*H. Topsøe-Jensen*). 14 II 1960 139.
450. EIBESCHÜTZ – Hans Metzou: Den hidtil ikke offentliggjorte del af legatstamtavlen Eibeschütz, 1958 dupl. (*Michael Hartvig*). 13 VI 1958 197–198.
451. ERSLEV – Alfred Larsen: Stamtavle over slægten Erslev, udgivet af Aage Erslev, 1958. (*Hans Konow*). 14 I 1959 110–111.
452. ESTRUP – Carl Lindberg Nielsen: Familien Estrup gennem 250 år. 1705–1955. Rytterbonde i Estrup, Ø. Hornum sogn, Christen Poulsens mandlige descendens, 1955. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 60.
453. FABRITIUS – Albert Fabritius: Fabritius sølv og guld. Med bidrag af Gudmund Boesen og Erik Lassen, 1958. (*T. Vogel-Jørgensen*). 13 VI 1958 195–197.
454. FASTERGAARDS-SLÆGTEN – Slægten fra Fastergaarden. Slægtsregister med historiske oplysninger om gården, beboerne og efterslægten indtil 1950. 2. udvidede udg. Tilrettelagt af Gunnar Milthers, 1951. (*Poul Engelstoft*). 13 I 1952 180–181.
455. FOG-PETERSEN – Johs. Fog-Petersen: Brogede erindringer, 1955. (*Bjørn Kornerup*). 13 IV 1956 125–126.

456. FOLTMAR – Kaj Foltmar: Slægten Foltmar i Danmark og Norge, 1957. (*Sven Houmøller*). 13 VI 1958 51.
457. FRAENCKEL – Torben Holck Colding og Axel Fraenckel: Miniaturemaaleren Liepmann Fraenckel. Hans liv, virke og slægt, 1951. (*Albert Fabritius*). 12 VI 1951 201–202.
458. FRIIS – H. Friis-Petersen: Familien Friis fra Ribe gennem 400 år, 1949. (*Albert Fabritius*). 12 IV 1949 187.
459. FRIIS – H. Friis-Petersen: Amtsskriver i Nykøbing F. Ditlev Eriksen Friis og hans efterkommere af navnet Friis, 1945. (*Albert Fabritius*). 12 I 1946 221.
460. GARDE – H. F. Garde: På orlogstogt til Vestindien for 100 år siden. Breve fra H. G. F. Garde 1851–52, 1867–68 og 1872–73, 1962. (*T. Topsøe-Jensen*). 14 V 1963 50–52.
461. GLAHN – Meddelelser fra Glahn-Samfundet IV 3. 12 I 1946 224. – IV 4, 1948; Tillæg IV til familien Glahns slægtetog ved Hans Egede Glahn. Med 6 stamtavler udarbejdet af Gunnar Glahn, 1948. 12 IV 1949 187–188. – IV. 5, 1950. 12 VI 1951 202. – V. 1, 1952. 13 I 1952 183. – V. 2 og 3, 1954–56. 13 VI 1958 48. – V. 4, 1958. 14 I 1959 190–191. – VI. 1, 1960. 14 III 1961 129. – VI. 2, 1962. 14 V 1963 173. (*Albert Fabritius*).
462. GRANDJEAN – Albert Fabritius: Forpagterliv omkring 1800. F. C. Grandjean 1756–1830. Grandjean Samfundets Skrifter 1, 1949. (*H. T[opsøe]-J[ensen]*). 12 VI 1951 202.
463. GRUNDTVIG – Grundtvig-Litteratur. (*Bjørn Kornerup*). 12 IV 1949 172–175.
464. HADERUP – Ernst Haderup: Knud Justsen Haderup's efterslægt. Udgivet i anledning af 100-årsdagen for Victor Frants Nachtegall Haderup's fødsel, 25. 7. 1945. (*Albert Fabritius*). 12 I 1946 221.
465. HANSEN – Hans Konow: Stamtavle over etatsråd A. N. Hansens efterkommere, 1947. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 172–173.
466. HANSEN – Martin A. Hansen til minde. Redaktion Ole Wivel, 1955. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 126–127.
467. HASTRUP – Hans H. Kjølsten: Den fynske slægt Hastrup og indgiftede slægter med alle efterkommere 1736–1955 med ahnetavler fra begyndelsen af 16-hundredetallet, 1955, dupl. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 193–194.
468. HEDEAGER – Peder Thygesen: En linje af Hedeagerslægten, der fra det 17. til det 19. århundrede var besidder af Hedeager Gaard. Bidrag til en personalhistorisk slægtsskildring med vedføjede slægtsregistre for tiden fra omkring året 1700 til 1. januar 1950, 1950. (*Albert Fabritius*). 12 VI 1951 203.
469. HEGEL – Frederik Hegel: Erindringer I–II, 1946–47. (*L[ouis] B[obé]*). 12 III 1948 167–169.
470. HEIBERG – Breve og aktstykker vedrørende Johan Ludvig Heiberg. Udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab ved Morten Borup, 1946–50. (*Ole Jacobsen*). 12 V 1950 204–206.
471. HEIBERG – Morten Borup: Johan Ludvig Heiberg, 1947–49. (*Ole Jacobsen*). 12 V 1950 204–206.

-
472. HEIBERG – Robert Neiiendam: Rivalinder – Johanne Luise Heiberg. Anna Nielsen, 1955. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 122–123.
473. HEIBERG – Just Rahbek: Omkring Johanne Luise Heiberg, 1948. (*H. Topsøe-Jensen*). 12 IV 1949 167–168.
474. HENNINGSEN – Agnes Henningsen: Den rige fugl. Erindringer, 1953. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 III 1955 109–110.
475. HENNINGSEN – Agnes Henningsen: Skygger over vejen, 1955. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 IV 1956 136.
476. HILDEBRANDSSON – Ebba Grenholm: Din tillgivna Ebba. Ett människoliv speglat i brev, 1955. (*Povl Engelstoft*). 13 IV 1956 194–195.
477. HOLBERG – To Holberg-bøger: Tage Becker: Baron Holberg og lenet Holberg. Tanker om den første overhofmester for ridder-akademiet i Sorø og kredsen bag ham, 1959. – H. G. Olrik: Ludvig Holberg. Under søgelse og kroniker, 1959. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 184–186.
478. HOLBØLL – C. Th. Holbøll: Tre generationer af slægten Holbøll 1717–1856, 1955. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 56–57.
479. HOLCK – Familiehistoriske arbejder af Harald Holck. (*Albert Fabritius*). 13 II 1953 213–214. – (*Sven Houmøller*) 13 IV 1956 57–58.
480. HOLSTEN – Hans Berner Schilden Holsten og Albert Fabritius: Lehnbaron Hans Berner Schilden Holsten's slægtsbog. Første del, bd. 2, 1942–1944. – Anden del, bd. 1, 1952–1955, (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 123–125.
481. HORNEMANN – En Rejse i Tyskland og Frankrig 1798–1800. Skildret i breve af Jens Wilken Hornemann, 1963. (*H. Topsøe-Jensen*). 14 V 1963 173–175.
482. HOUMØLLER – Sven Houmøller: Den vendsysselske slægt Houmøller, 1947. – Lauritz Peter Houmøller: Min Levnedbeskrivelse i korte Træk, 1947. – Ahnetavle for Else, Lis og Sven Houmøller, 1947. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 173–174.
483. HOUMØLLER – Sven Houmøller: Slægtbog for Ulla og Christine Houmøller, 1956 dupl. (*Albert Fabritius*). 13 VI 1958 52.
484. HØRUP – Arvid G. Hansen: Viggo Hørup og hans samtid, 1952. (*Povl Engelstoft*). 13 I 1952 183–184.
485. HØYER – Torben Holck Colding: Cornelius Høyer 1741–1804, 1961. (*Albert Fabritius*). 14 III 1961 129–132.
486. JANTZEN – Familien Jantzen fra Drenderupgaard. 2. udg. ved Alfred Larsen, 1960. (*Hans Konow*). 14 III 1961 187.
487. JERVELUND – Eva Lund: Slægten Jervelund, 1961. (*Sven Houmøller*). 14 III 1961 132.
488. KASTER – Emil Hagenau Kaster: Beretning om rebslagermester Hans Kaster og hans efterkommere, 1951. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 184–185.
489. KAYSER – [Erik Kayser]: En slægts ethundredårige virke som civilingeniører 1845–1945, 1945. (*Albert Fabritius*). 12 I 1946 219–220.
490. KIERKEGAARD – Erindringer om Søren Kierkegaard af Hans Brøchner. Udgivet med indledning og oplysninger af Steen Johansen, 1953. (*Bjørn Kornerup*). 13 II 1953 214–215.

491. KIERKEGAARD – Erindringer om Søren Kierkegaard. Ved Steen Johansen, 1955. (*Bjørn Kornerup*). 13 IV 1956 195–196.
492. KIERKEGAARD – Aage Kabell: Kierkegaardstudiet i Norden, 1948. (*Bjørn Kornerup*). 12 IV 1949 175–177.
493. KJØLSEN – Fritz Hammer Kjølse: Mit livs logbog. En søofficers og diplomats erindringer før og efter 9. april 1940, 1957. (*Albert Fabritius*). 13 VI 1958 52–53.
494. KOCH – L. J. Koch: Under præstegårdens tag. En mand og hans slægt, 1948. [Stiftsprovst C. F. Koch 1827–1895]. (*Bjørn Kornerup*). 12 IV 1949 169–170.
495. KJELST, slægten fra – H. K. Kristensen: En slægt fra Kjelst. Slægtsregister med forskellige historiske oplysninger. Udg. af en kreds af slægten, 1954. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 121–122.
496. JESSEN – Carl Langholz: Ahnetavle for Hans Heinrich Jessen og Helene Clausen f. Jessen. Nybøl og Årslev mølle, Hjordkær sogn, 1952 (dupl.). (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 184.
497. LARSEN-LEDET – Larsen-Ledet: Mit livs Karrusel IV. Fast i Århus, 1949. 12 V 1950 206–207. – V. Andelig handelsrejsende, 1951. 13 I 1952 186. – VI. Stridsmand, 1952. 13 II 1953 215. – VII. Redaktør og forfatter, 1954. 13 III 1955 111. – VIII. Dumpekandidat m. m., 1955. 13 IV 1956 196. – IX. Globe-trotter, 1956. 13 V 1957 62. (*H. Topsøe-Jensen*).
498. LETH – Fr. Tobiesen: Slægten Leth fra Stege. Trykt for familien, 1947. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 174–175.
499. LIND – G. Lind: Lind-slægten fra »Lindgaard« gennem fem hundrede år samt slægterne Lunde - Brems - Lomholt, 1956. (*Sven Houmøller*). 13 VI 1958 53.
LOMHOLT – se nr. 499.
LUNDE – se nr. 499.
500. MARTENSEN – Biskop H. Martensens breve. Udgivet af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie ved Bjørn Kornerup. I: Breve til L. Gude 1848–1859, 1955. (*Povl Engelstoft*). 13 IV 1956 58–59.
501. METZON – Hans Metzon: Mine forfædre, deres liv og færd. Med 1 anetavle og 18 stamtavler, 1956 dupl. (*Michael Hartvig*). 13 VI 1958 197–198.
502. MØLLER – En gammel præst fortæller. Pastor Frederik Benedict Møllers optegnelser 1832–1864 ved Hans Degen, 1953. (*Bjørn Kornerup*). 13 III 1955 107–109.
503. NEIIENDAM – Robert Neiiendam fortæller. Livserindringer, 1953. (*Bjørn Kornerup*). 13 III 1955 151–154.
NIELSEN, Anna – se nr. 472.
504. NIELSEN – Carl Niensens breve. I udvalg og med kommentar ved Irnelin Eggert Møller og Torben Meyer, 1954. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 III 1955 154–158.
505. NIELSEN – Nils Nilsson: Jørgen Nielsen. En digterskæbne, 1951. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 I 1952 188–189.

-
506. PAULSEN – Flensborgeren, professor Christian Paulsens dagbøger. Ved Knud Fabricius og Johs. Lomholt-Thomsen, 1946. (*Bjørn Kornerup*). 12 II 1947 184–187.
507. PETERSEN – Niels Møgelvang Nielsen: Den regntunge sky. Et følgeskab med Nis Petersen, 1951. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 II 1953 216–217.
508. RANDBØLL – Hans F. Randbøll: Ahnetavle for Ellen og Ida Randbøll, 1956. (*Sven Houmøller*). 13 V 1957 62.
509. RODE – Edith Rode: Der var engang. Et kig tilbage, 1951. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 II 1953 217–218.
510. RODE – Edith Rode: På togt i erindringen, 1953. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 III 1955 158.
511. SANNE – Uddevallasläkten Sanne. Forskningar, erinringar och anteckningar, 1952. (*Albert Fabritius*). 13 II 1953 218–219.
512. SCHEPELERN – Johannes Schepelern. Livserindringer. Samlet og bearbejdet af Gerhard Schepelern, 1960. (*Albert Fabritius*). 14 III 1961 132–133.
513. SEIDELIN – Mogens Seidelin: Den Seidelinske slægtsbog II. Sjette slægtsleds medlemmer og kredsen om den, 1960. (*Albert Fabritius*). 14 III 1961 133–135.
514. SIESBY – E. Spang-Hanssen: Oskar Siesby og hans breve. Fra Madvigs og hans efterfølgeres tid. (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning nr. 206), 1948. (*Bjørn Kornerup*). 12 IV 1949 170–172.
515. SIMONSEN – Jørgen Friis: Slægten Simonsen fra Rugaard. Med indledning af Niels Friis, 1958. (*Albert Fabritius*). 13 VI 1958 198–199.
516. SIMONSEN – Anders Simonsen Pedersen: Gennem 400 år. En slægtsbog om Anders Simonsen og Mette Jensdatter. Deres forfædre og efterslægt, 1955. (*Sven Houmøller*). 13 IV 1956 121–122.
517. SKAKKE – Johan Skakke: Slægtebog (ahnetavle) for Jørgen, Kirsten og Poul Erik Skakke, 1951. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 185–186.
518. SKOU – Ulla Poulsen Skou: Skuespilleren og danserinden I, 1881–1916, 1958. (*Sven Houmøller*). 14 I 1959 111.
519. SLOTTVED – Axel Slottved: Peder Christensen Slottved's slægt. Descenderterne efter gårdfæster Peder Christensen (1728–1783) og hustru Cathrine Jensdatter (1737–1812) i Slottved i Sindal Sogn, 1945. (*Albert Fabritius*). 12 I 1946 222–223.
520. STAMPE – [Ny udgave af Lengnicks »Genealogie over Familien Stampe«] ved J. Sloth Odgaard. (*Carl Langholz*). 13 II 1953 219.
521. STEENSBERG – Axel Steensberg: Slægten Steensberg og dens vestjyske hjemsted, 1950. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 186–187.
522. STEENSTRUP – Norman V. Steenstrup: Stambog for de tolv søskende Steenstrup på Kvistgård, 1959 dupl. (*Johs. Schelde*).
523. STENO – Gustav Scherz: Nicolaus Steno and his Indice, 1958. (*Albert Fabritius*). 14 I 1959 188–189.
524. STORR – Stamtavle for slægten Storr. Udarbejdet af Albert Fabritius og Alfred Larsen, 1958. (*Hans Konow*). 14 I 1959 109–110.
525. STRANDBYGAARD – J. B. Strandbygaard: Strandbygaard-slægten. Stamtavle med fire anetavler for Svensholmlinien, 1951. (*Albert Fabritius*). 13 I 1952 187–188.

526. SØGAARD – Einar V. Søgaard-Larsen: Vor langelandske slægt, 1956, dupl. (*G. Bützow-Rohde*). 13 IV 1956 197.
527. THOLLE – Johannes Tholle: Slægten Tholle 1955. (*S[ven] H[oumøller]*). 13 IV 1956 62.
528. TOREID – Sverre M. Halbo: Toreid-Ætten fra Romerike. Toreid-Linjen og Sagen-Linjen, 1945. (*Albert Fabritius*). 12 I 1946 223–224.
529. VARGAS – Else Kornerup: Graf Edouard Romeo Vargas. Carl Grosse. Eine Untersuchung ihrer Identität, 1954. (*H. Topsøe-Jensen*). 13 III 1955 30–31.
530. WEYSE – C. E. F. Weyses breve 1–2, 1964. (*Richard Hove t*). 14 VI 1964–65 138–144.
531. WULFF – Slægten Wulff fra Fredericia og Randers (Carl Wulff og hans efterkommere). På foranledning af Sofus Oppenheim påbegyndt af Josef Fischer, afsluttet af Michael Hartvig, 1953. (*Albert Fabritius*). 13 II 1953 219–220.

12. Nekrologer

532. ALMQUIST, John Axel, arkivråd, fil. dr. (*Bjørn Kornerup*). 12 VI 1951 187–188.
533. AMUNDSEN, O. Delphin, ingeniør. 13 V 1957 196.
534. BOBÉ, Louis, kgl. ordenshistoriograf dr. phil. (*Bjørn Kornerup*). 12 VI 1951 184–186.
535. BULL, Theodor, grosserer. (*O. H. Clementsen*). 13 VI 1958 122–123.
536. CARLQUIST, Gunnar. (*Albert Fabritius*). 14 VI 1964–65 58–60.
537. CARPELAN, Tor, friherre, ridderhusgenealog. 14 III 1961 183.
538. CEDERBERG, Arno, professor, fil. dr. (*Bjørn Kornerup*). 12 III 1948 192–193.
539. CLEMENTSEN, O. H., kontorchef. (*Sven Houmøller*). 14 IV 1962 57–60.
540. DURCHMANN, Osmo, kansliråd. 14 I 1959 105.
541. EHRENCRON-MÜLLER, Holger. (*Albert Fabritius*). 13 III 1955 101–102.
542. ENGELSTOFF, Povl, redaktør. (*T. Vogel-Jørgensen*). 14 III 1961 115–120.
543. ELGENSTIERNA, Gustaf. (*H. Hj[orth] N[ielsen]*). 12 III 1948 191–192.
544. FRIIS, Herman. (*Albert Fabritius*). 14 IV 1962 192–193.
545. FUSSING, Hans H., lektor. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 176–179.
546. GRAM, Harald, byfoged. 14 III 1961 183.
547. GRANDJEAN, Poul Bredo, arkivar. (*Bjørn Kornerup t*). 13 V 1957 179–182.
548. HAUCH-FAUSBØLL, Theodor, genealog. (*Albert Fabritius*). 12 III 1948 189–191.
549. HJORTH-NIELSEN, Henning Emil, museumsinspektør. (*Albert Fabritius*). 14 VI 1964–65 61–64.
550. KLITGAARD, Carl, postmester. (*Albert Fabritius*). 13 V 1957 185–186.
551. KORNERUP, Bjørn, overarkivar, dr. teol. (*Albert Fabritius*). 13 V 1957 187–189.
552. LANGE, John Arthur, grosserer. (*Albert Fabritius*). 12 VI 1951 189.
553. MAIBØLL, Chr., lærer. 14 III 1961 183.
554. MARQUARD, Emil, arkivar 1873–1950. (*Louis Bobé*). 12 V 1950 195–196.

555. MARSTRAND, Vilhelm, ingeniør. (*Albert Fabritius*). 13 IV 1956 41–43.
 556. SOLLIED, P. R., ingeniør. 13 IV 1956 44.
 557. SWANE, Jørgen, amtsforvalter. (*Albert Fabritius*). 13 V 1957 183–184.
 558. WIESENER, Anthon Mohr, bibliotekar. (*H. Hjorth-Nielsen*). 12 II 1947 203–204.

13. Foreningsmeddelelser og regnskaber

559. *Bjørn Kornerup*: Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie gennem 75 år. Stiftelse og udvikling. 13 III 1955 I–XXV.
 560. *Sven Houmøller*: Samfundets ledelse m. v. 1879–1954. 13 III 1955 XXVI–XLIV.
 561. Love for Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie, vedtaget af generalforsamlingen 21. maj 1963. 14 V 1963 47–48.
 562. Fortegnelse over medlemmerne af Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie 2. nov. 1946. 12 I 1946 236–243 – 1. nov. 1947 12 II 1947 206–213. – 1. nov. 1948. 12 III 1948 201–208. – 1. nov. 1949. 12 IV 1949 202–209. – 31. dec. 1950. 12 V 1950 217–224. – 1. jan. 1960. 14 II 1960 55–64.
 563. Oprettelse af oplysningstjeneste. 13 II 1953 239.
 564. Samfundets anliggender: 12 I 1946 235, 12 II 1947 205, 12 III 198–200, 12 IV 1949 202, 12 V 1950 216, 12 VI 1951 206–207, 13 I 1952 213–214, 13 II 1953 240–242, 13 III 1955 37–39 [herunder omtale af 75 års jubilæet], 13 IV 1956 63–64, 13 V 1957 63–64, 13 V 1957 196, 13 VI 1958 55–56, 14 I 1959 46–47, 14 II 1960 54, 14 III 1961 188–189.
 565. Generalforsamling [21. maj 1963] ved *S[ven] H[oumøller]*. 14 V 1963 46.
 566. Regnskab for året 1945. 12 I 1946 99. – 1946. 12 II 1947 224. – 1947. 12 III 1948 209. – 1948. 12 IV 1949 210. – 1949. 12 V 1950 237. – 1950. 12 VI 1951 220. – 1951. 13 I 1952 226. – 1952. 13 II 1953 256. – 1953. 13 III 1955 40. – 1954. 13 III 1955 112. – 1955. 13 IV 1956 198. – 1956. 13 V 1957 128. – 1958. 14 I 1959 47. – 1959. 14 II 1960 140. – 1960. 14 III 1961 190. – 1961. 14 IV 1962 56. – 1962. 14 IV 1962 194. – 1963. 14 V 1963 176. – 1964. 14 VI 1964–65 252.

14. Illustrationer

PORTRÆTTER

- BACHE, Margrete Andersdr. (1704–1737), gift 1730 med rådmand i København Jens Gregersen Klitgaard. 12 III 1948 57.
 BASSE, Niels, kammerråd, Hindsgavl. 12 I 1946 132.
 BENTZON, Adrian Benjamin, generalgouvernør. Stik af Chrétien. 14 II 1960 2.
 BETZONICH, Georg Emil. Portrætfoto. 12 IV 1949 1. Træsnit 1876. 12 IV 1949 15.
 BIGUM, Peter Lauritzen, skuespiller. 14 III 1961 83.
 BOBÉ, Louis, kgl. ordenshistoriograf, dr. phil. 12 VI 1951 184.

- BÜTZOW, Thiis Christopher. 12 VI 1951 123.
- CHRISTENSEN, Lauridtz, amtsforvalter over Riberhus amt 1751–1792. 13 II 1953 133.
- CLAUSEN, Abel(ine) Maria, gift med biskop Peder Hansen. 13 IV 1956 23.
- CLEMENTSEN, O. H., kontorchef. 14 IV 1962 57.
- ENGELSTOFT, Povl, redaktør. 14 III 1961 115.
- EWALD, Johannes, oljemaleri af Erik Pauelsen, tegning af J. F. Clemens. 13 I 1952 95.
- EYNARD, Charles, tegning 1842, 13 II 1953 187.
- FREDERIK 7, som prins Frederik Christian. Litografi af Casella, Milano 1826. 13 II 1953 166.
- FRISCH, Christiana Friderica, gift med hofkonditor Johan Mathias Møller. Maleri af Jens Juel. 12 III 1948 63.
- GALSTER, Carl, kaptajn. 12 VI 1951 159.
- HANSEN, Peder, 1746–1810, biskop. 13 IV 1956 23.
- HEEGAARD, Anna. 13 VI 1958 25.
- KLITGAARD, Jens Gregersen (1697–1755), rådmand i København. 12 III 1948 57.
- LINDSTRØM, Viggo, fotograferet som Jens Daglykke i »Landsoldaten«. 12 IV 1949 11.
- MARSTRAND, Vilhelm, ingeniør. 13 IV 1956 41.
- MOULTOU, Amélie. Maleri af Munier-Romilly. 13 II 1953 179.
- MØLLER, Johan Mathias, hofkonditor. Maleri af Jens Juel. 12 III 1948 62.
- OTTESEN, Otto Diderich, professor, blomstermaler. 13 I 1952 49.
- RØRBYE, M. C. W., maler. Maleri af Adam Müller. 12 IV 1949 77.
- SCHIØTT, Rose Frederikke. Maleri af Adam Müller. 12 IV 1949 77.
- SCHØNHEYDER, Joh. Chr., dr. theol. 13 I 1952 103.

VÅBEN OG SEGL

- FISCHER-våben (Silkeborgslægten). Christian Thomsen Fischer † 1667, Mathias Thomsen Fischer † 1691, Daniel Thomsen Fischer † 1707, 13 II 1953 82. – Thomas Rasmussen Fischer † 1716, Christian Fischer † 1774, Christian Fischer † 1822, Melchior Fischer † 1800, 13 II 1953 83.
- KINDT, Nicolaus Samuel og Friederich Chr. Matthias, deres segl. 14 VI 1964–65 265.
- MATHIESEN – Poul Mathiesen, segl 1669, Poul Mathiesen, segl 1688, Henrik Mathiesen, gravyr på sølv 1657. 14 VI 1964–65 67.
- NICHOLAI, Nicholaus. Segl 1392. 13 VI 1958 4.
- ROMILDSSEN, Truid. Segl 1277. 13 VI 1958 4.
- TØTTRUP. Signetaftryk. 12 III 1948 33.

DIVERSE

- Bueskytteløbet Le Jeu de L'arc. Genève (1824). 13 II 1953 197.
Elefantstok No. 3. 12 IV 1949 17.
Facsimile-gengivelse af en side af maleren M. C. W. Rørbyes dagbogsop-
tegelser, okt. 1839. 12 IV 1949 95.
Gravene i Marielkirken i Sønderborg og deres ejere, skizze. 14 I 1959 50.
Holberg, Christian, hans underskrift. 14 II 1960 77.
Interiør fra maleren M. C. W. Rørbyes hjem i Rom 1834. Blyantstegning.
12 IV 1949 77.
Oberst Tønders beretning om Ole Holck. Et udsnit. 12 VI 1951 36.
Plongeon [Landsted ved Genfersøen]. Litografi af Schmid. 13 II 1953 171.
Scenebillede af »Landsoldaten« på Dagmar-teatret tegnet af K. Gamborg.
12 IV 1949 13.
Teaterplakat for »Landsoldaten« 1886. 12 IV 1949 12.

FORFATTERREGISTER

- Achelis, Ths. O.**, 3, 23, 24, 67, 74, 263.
Andersen, K. Bruun, 229.
Andreasen, Øjvind, 185.
Ansteinsson, Eli, 126.
- Barløse, Børge L.**, 312.
Bentzon, A. Drachmann, 308.
Berner, Henrik, 57.
Bie, Lorentz, 125.
Bierfreund, Knud, 165, 167, 168, 206, 218, 250, 254, 268, 271, 272, 314.
Blædel, Finn H., 195, 299.
Bobé, Louis, 161, 255, 275, 284, 309, 311, 328, 417, 433, 469, 554.
Bokkenheuser, Chr., 336.
Bonde, Aage, 75.
Brusendorff, Ole, 196.
Bull, Th., 265.
Bützow-Rhode, G., 25, 147, 148, 276, 526.
- Carøe, O.**, 91.
Christensen, Olav, 175.
Clementsens, O. H., 98, 119, 181, 285, 535.
- Dahl, Aage**, 68, 329.
Degen, Hans, 26.
- Elmqvist, Henrik**, 106.
Engelstoft, Povl, 403, 412, 425, 444, 454, 476, 484, 500.
- Fabricius, Knud**, 172, 384.
Fabritius, Albert, 1, 2, 8, 17, 27, 102, 131, 227, 300, 338, 341, 345, 346, 350, 352, 353, 354, 355, 358, 363, 371, 375, 378, 381, 382, 383, 386, 387, 388, 390, 392, 399, 401, 407, 409, 413, 415, 419, 421, 422, 424, 426, 428, 429, 431, 434, 436, 437, 439, 447, 452, 457, 458, 459, 461, 464, 465, 468, 477, 478, 479, 482, 483, 485, 488, 489, 493, 496, 498, 511, 512, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 528, 531, 536, 541, 544, 545, 548, 549, 550, 551, 552, 555, 557.
- Friis, Finn T. B.**, 101.
Friis, H., 3, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 177.
Friis, Niels, 47.
Friis-Petersen, H. se **Friis, H.**
Fussing, Hans H., 48, 86, 104, 137, 199, 200, 305.
Fyhn, Hans, 182.
Faaborg, N. L., 216.
- Galster, Kjeld**, 184.
Garde, H. F., 72, 73, 120, 186, 187, 204, 236.
Gissel, Svend, 28.
Glahn, Hans Egede, 190, 245.
Glarbo, Henny, 29, 50.
Grandjean, Louis E., 109, 125, 169, 351.
Grandjean, P. B., 56, 58.
- Haderup, Ernst**, 324.
Hahr, Gösta, 99.
Hansen, E. Juel, 66, 116, 127, 165, 167, 168, 201, 206, 218, 250, 254, 263, 264, 268, 271, 272, 314.
Hartmann, Jørgen B., 51, 292.
Hartvig, Michael, 359, 361, 362, 450, 501.
Haugsted, Mogens, 1.
Heilesen, Henning, 30, 152.
Hermann, Otto, 108.
Hjernøe, Gunnar Chr., 59.
Hjorth-Nielsen, H., 117, 144, 185, 543, 558.
Hoff, Arne, 294.
- Holck, Harald**, 31, 60, 61, 96, 208, 210, 213, 214.
Holmgaard, Jens, 405.
Houmøller, Sven, 337, 339, 340, 342, 347, 348, 357, 373, 376, 379, 385, 389, 397, 408, 411, 416, 423, 435, 441, 456, 467, 479, 480, 487, 495, 499, 508, 516, 518, 527, 539, 560, 565.
Hove, Richard, 530.
Haarløv, R., 171, 252.
- Ilse, Harald**, 87.
Ingerslev, T., 14.

- Jacobsen, Ole, 440, 470, 471.
Janssen, Inuk Luplau, 270.
Jensen, F. Elle, 176.
Jensen, Henning, 146.
Jensenius, Knud, 52.
Juel, N., 226.
Juel-Christensen, Ove, 166.
Jørgensen, Carl Erling, 32, 88.
Jørgensen, Harald, 366.
- Kindt, Gerda, 231.
Kirstein, Olaf B., 286.
Kiær, H. F., 18, 293, 319.
Klitgaard, C., 33, 89, 128, 141, 209, 234, 267, 278, 280.
Koch, Poul, 34.
Koefoed, Eigil C. A. H., 281.
v. Kohl, Carl, 153.
Konow, Hans, 414, 418, 451, 486, 524.
Konow, Lennart, 398.
Kornerup, Bjørn, 35, 36, 37, 38, 139, 183, 211, 259, 303, 343, 344, 368, 369, 380, 391, 393, 394, 395, 396, 400, 404, 420, 432, 442, 443, 448, 455, 463, 490, 491, 492, 494, 502, 503, 506, 514, 532, 534, 538, 547, 559.
Kornerup, Else Maria, 364, 367.
Krag, Hans, 212.
Kringelbach, Elna, 273.
Kristensen, H. K., 248, 277, 317.
Krøier, Johs., 124.
Kühle, Sejer, 230, 288.
- Langholz, Carl, 4, 282, 325, 520.
Larsen, Alfred, 19, 20, 39, 92, 100, 152, 178, 188, 316, 333.
Laurup-Fogt, Johannes, 143.
Lindberg Nielsen, Carl, 49, 202, 397, 438.
Linneballe, Poul, 220.
- Maibøll, Christian, 5, 93, 97, 154, 170, 224.
Marchtaler, Hildegard v., 40.
Marstrand, Vilhelm, 302.
Mathiesen, Jørgen, 257.
Munthe-Kaas, H., 243.
Müller, Hakon, 53.
Myrhøj, Anna R., 69, 210, 322.
Møller, Jon Monrad, 133.
- Neiendam, Robert, 129, 260, 290.
- Nyberg, Tore, 239.
- Olrik, H. G., 274.
- Paulli, R., 402.
Pedersen, Johannes, 217.
Pedersen, Ole Karup, 49.
Petersen, Erling, 192, 287, 318.
Petersen, Erling Ladewig, 115.
Poulsen, Martin, 193.
Prange, Kirsten, 173.
Prange, Knud, 130.
- Rasmussen, I. Flemming, 207.
Reitzel-Nielsen, Erik, 41, 145, 158, 191, 205, 249, 286.
Riisager, Vagn, 320.
Roos, Carl, 198.
Rosendal, Erik, 90.
- Scheel, Jørgen, 296, 297.
Schelde, Johs., 522.
Seidel, Wilhelm, 46, 160.
Smith, J., 7, 21, 42, 63, 64, 65, 70, 157.
Sommer, Otto Vilh., 406.
Starcke, Viggo, 131.
Strandbygård, J. B., 15.
Strøm, Otto, 135.
Sundbo, Arne, 232, 244, 251.
Swane, Jørgen, 43, 155.
- Tholle, Johannes, 94, 95.
Tillisch, Henry, 332.
Tobiesen, Fr., 149, 150, 222, 241.
Topsøe-Jensen, H., 54, 365, 372, 374, 377, 427, 430, 445, 446, 449, 460, 462, 466, 472, 473, 474, 475, 481, 497, 504, 505, 507, 509, 510, 529.
- Verwohlt, Ernst, 62.
Vogel-Jørgensen, T., 349, 360, 370, 410, 453, 542.
- Wad, Leo, 45, 55, 210, 327.
Weberg, O., 16.
Werner, Hans, 331.
Wolf, R. Johannes, 335.
Woll, V., 163.
- Zachariasen, Louis, 321.
- Øllgaard, H., 279.

AF
PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT
haves stadig på lager:

1. række bind 6, 1885, hæfte 2-3.
2. række bind 2, 1887, komplet.
5. række bind 2, 1905, hæfte 1.
9. række bind 1, 1928, hæfte 4.
9. række bind 5 og 6, 1932 og 1933, komplet.
10. række bind 1-4, 1934-1937, komplet.
10. række bind 5, 1938, hæfte 1-2.
10. række bind 6, 1939, komplet.
11. række bind 1-6, 1940-1945, komplet.
12. række bind 1-6, 1946-1951, komplet.
13. række bind 1-6, 1952-1958, komplet.
14. række bind 1-6, 1959-1965, komplet.
15. række bind 1- , 1966- , komplet.

Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1930-1945.

THØGER JENSEN

- endnu engang

*En analyse af foreliggende personalhistoriske oplysninger
om korsbroderen Thøger i Viborg*

AF N. V. STEENSTRUP

Lad det være sagt straks: Denne artikel tager ikke sigte på at bevise eller modbevise, at Johannitermunken Thøger Jensen var en Løvenbalk, men den søger alene at påpege og til dels udrede en række forviklinger, som præger beretningerne om ham.

For nogle år siden opstillede jeg min ahnetavle, der som så mange andres omfatter Thøger Jensen, og jeg måtte ved denne lejlighed i nogen grad ærgre mig over de mange åbenbare fejltagelser, en række personalhistorikere har gjort sig skyldige i ved en ofte lemfældig behandling af problemet om det Thøger Jensenske adelsskab.

Således skriver BJØRN KORNERUP i Dansk Biografisk Leksikon 1937: »Thøger Jensen skal efter en senere, dog ikke særlig sandsynlig tradition have tilhørt den adelige slægt Løvenbalk«, men samme forfatter skriver i samme værk i 1943 om Thøger Jensens søn, biskop Peder Thøgersen i Viborg: »Efter en ikke usandsynlig tradition, som dog nu og da er blevet bestridt, skal Peder Thøgersen have tilhørt den adelige slægt Løvenbalk«.

A. KØCHER skriver i sin ellers godt dokumenterede bog Viborg Søndre Sogns Kirkes Historie, at »muligheden for en forbindelse mellem Thøger Jensen og Løvenbalkerne har sandsynligheden ret kraftigt imod sig, da pretensionerne om at høre til den adelige slægt først melder sig ret sent i slægten«, men få sider senere skriver Køcher i modsætning hertil: »Henførelsen til denne slægt blev dog meget tidligt anfægtet«. Pretensionerne stammer fra senest midten af det 17. århundrede, men sandsynligvis er de et hundrede år ældre, medens anfægtelsen kommer tidligst i det 18. århundrede.

Andetsteds i bogen opstiller Køcher en slægtstavle over Løvenbalkerne, hvori han indsætter Ellen Pedersdatter Munk som ægtefælle til en hypotetisk Jens Lauridsen Løvenbalk, medens hun i virkeligheden levede i ægteskab med Jens Nielsen Løvenbalk til Avnsbjerg et århundrede tidligere.

Den nævnte, hypotetiske Jens Lauridsen Løvenbalk er introduceret af præsten N. LACHMANN i hans bog »Udkastning til en fuldstændig beskrivelse af Viborg stift«, hvori det ved omtalen af Tjelegaard siges, at »Laurids Mogensen ejede den i 1487, og hans datter Maren Lauridsdatters ægtefælle Erik Skram ejede den 1508, men Jens Løvenbalk var ejer af gården forved Erik Skram«. Køcher tror dog ikke på, at der har været en ejer af dette navn. Det skal nedenfor påvises, at der har været en kannik Jens Lauridsen, som kan have haft Tjele som præbende.

Køcher spørger ligesom Magister CHRISTEN ERICHSEN i 1709 og dr. phil., adjunkt A. HEISE, udgiveren af Diplomatorium Vibergense, i 1879: Hvis Thøger Jensen virkelig var en Løvenbalk, hvorfor beholdt han og hans nærmeste efterslægt da ikke slægtsnavnet og slægtsvåbnet? Spørgsmålet er naturligt, men at Thøger Jensen ikke anvendte navnet og våbnet, selv om han skulle være en Løvenbalk, kan forklares ganske enkelt.

Men først vil det være rimeligt at gennemgå

THØGER JENSENS DATA.

I sin ungdom blev Thøger Jensen optaget i Johanniterordenens kloster, Skt. Hans kloster i Viborg, og her var han, da prioren på Antvorskov i sommeren 1525 sendte den kætterske Hans Tausen over til prior Peder Jensen i Viborg, som stod under Antvorskov. Hans Tausen havde på Antvorskov siddet i klosterfængsel for sin reformatoriske tale. I Viborg blev han atter sat i celloarrest, men hen på efteråret gav prioren ham lov til at tale i klosterkirken hver søndag eftermiddag efter munkenes vespertjeneste. Formentlig på dette tidlige tidspunkt traf Thøger Jensen Hans Tausen og blev omvendt. Snart vendte priorens mildhed sig dog atter til strenghed, og ved en følgende prædiken fortalte Hans Tausen sine tilhørere om den fare, hvori han svævede og opfordrede dem til at anvise et sikkert tilflugtssted i byen. Omgivet af sine tilhørere forlod han nu klosterkirken efter at have aflagt sin ordenskappe, som han endnu havde båret på prædikestolen under den sidste prædiken.

Det må næsten antages, at Thøger Jensen har slået følge ved denne lejlighed, da hans stilling i klosteret vel ellers ville være blevet ikke alene farlig, men også meningsløs. Thøger Jensen blev derefter den store reformator en tro våbenfælle, så længe denne var i Viborg.

I den af Willads Giertzen von Netten i 1727 udgivne »ekstract af Magister CHRISTEN ERICHSENS vidtløftigere værk« om Viborg finder

man i en omtale af reformationen i denne by følgende om Thøger Jensen:

»Er det icke en liden Ære for Wiborg, at Reformationen der først blev begyndt. Jeg skal beviise at Wiborg Borgere hafde antaget dend Lutherske Religion 11 Aar før Reformationen skeede. Thi som Høyløvlige Ihukommelse Kong Friderich dend I. hørde, at Wiborgs Borgere vare hen ved Aar 1523 underviiste af Mag. Jørgen Jensen Sadolin (som var føed i Wiborg, og blev siden dend første Lutherske Biskop her i Byen) udi dend Lutherske Religion, saa sendte hand sin Capellan Mag. Hans Tausen til Wiborg Aar 1526 med forlov og Befaling at hand skulde Prædicke Evangelii Lærdøm for Borgerne, og at Borgmestere og Raad skulde forsvare ham mod ald Overlast (NB af den Catholske Biskop, Müncke, og deris Anhang paa den Tid), hvilket de og gjorde. Og paa det at Magister Thausen og en Munck af Kaarsbrødre Closter i Wiborg ved Navn Hr. Thøger, som Mag. Hans Thausen havde omvendt og blev siden første Lutherske Præst til Sorte Brødre Kircke i Wiborg icke skulde overfaldes af Biskop Jørgen Friises Hofmænd paa Hald, naar de Prædicke, da loed Borgmester og Raad slaae Læncker over Gaderne, og Borgerskabet stod imidlertid udi Gevehr (NB. hvilket skeede paa Graabrødre Kirkegaard, hvor den allerførste Lutherske Prædicken blev Prædicke af Mag. Hans Tausen)«.

Den i parentes af udgiveren Willads von Netten indskudte bemærkning vil senere blive taget op til kritik.

HUITFELDT skriver i Danmarks Krønike 1650, side 1313, at da Kong Frederik I i året 1529 »forsendte Mester Hans Tausen fra Viborg til København, at han der skulle lære og prædike Guds ord havde han en, der hed Hr. Thøger Jensen med sig«.

HAMSFORT meddeler i Scr. Rer. Dan. VII, side 242, at da Jørgen Sadolin tog til Odense, formentlig i 1531–32, fulgte Thøger Jensen ham. Snart efter vendte Thøger Jensen tilbage til Viborg, hvor Sadolin før sin afrejse havde grundlagt en evangelisk præsteskole, som Thøger Jensen nu skulle fortsætte. Han virkede nogle år som sognepræst ved Sortebrødrekirken og døde 1538 ifølge præsten i Strandby, CHRISTIERN NIELSEN JUELS oplysning i sin årbog:

»Anno 1538 feria quinta ante pentecosten obiit Dn. Theodgarus, lector theologicus Vibergiæ«.

Det blev af Thøger Jensens oldebarn, biskop PEDER VILLADSEN, hævdet, at han var af adelsslægten Løvenbalk til Aunsbjerg og Tjele. Efter at mag. CHR. ERICHSEN (1646–1711) i sit manuskript til »Samlinger til en beskrivelse over Viborg« har fremhævet det ejendommelige i,

at Thøger Jensen ikke bar Løvenbalkernes navn og våben, har ERICH PONTOPPIDAN i sin Danske Atlas givet udtryk for noget lignende. Der ved opstod der også hos de senere forfattere tvivl om slægtsskabet: Hvorfor bar Thøger Jensen ikke Løvenbalkernes navn? og hvorfor bar Thøger Jensen ikke Løvenbalkernes våben? Hertil er at sige, at Løvenbalknavnet ikke kendtes før 1526, hvor det findes anvendt i en skrivelse fra Frederik I, der i slutningen af 1525 havde udstedt påbud til de danske adelsslægter om at anlægge adelsnavne, såfremt de ikke allerede havde sådanne. En gennemgang af alle »Løvenbalk«-breve i 1) Ældste Arkiv-Reg., 2) Repertorium Diplomaticum, 3) Kancelliets Brevbøger, 4) A. Heise: Diplom. Viberg. og 5) diverse låsebreve viser, at Løvenbalk-navnet ikke har været anvendt før 1526 i omtalte skrivelse, 2. gang 1528 og 3. gang 1530. Men Thøger Jensen forlod allerede i vinterhalvåret 1525–26 Johanniter-klosteret sammen med Hans Tausen for at blive reformationsprædikant og Jørgen Jensen Sadolins følgesvend. Ved at undlade at benytte sit eventuelle adelsnavn og adelsvåben optrådte han som reformationspræst kun på linie med alle andre danske præster af adelsstand, hvilket bl. a. HOLGER FR. RØRDAM gør opmærksom på i sin reformationsartikel i Saml. til Fyens Hist. og Topogr. 1867, s. 7 ff.

I nr. XX af Danmarks Adels Aarbog skriver THISET, at den hele beretning om Thøger Jensen slægtsskab med Løvenbalkerne er opstået ved

- 1) at Løvenbalk-våbnet stod på skriftestolen i Viborg domkirkes kapel og
- 2) at hr. Jens Nielsen Løvenbalks gravsten på Gråbrødre kirkegård er blevet forvekslet med broder Thøgers.

Løvenbalk-våbnet havde på gylden baggrund en oprejst løve i blå stående over to bjælker i blå. Slægten tog, som nævnt, i året 1526 adelsnavn efter dette våben.

Om skriftestolen kan der siges følgende efter ERICH PONTOPPIDANS »Marmora Danica« (II, s. 210–211):

Inscriptio Cathedræ Confessionariæ ante incendium novissimum:

Dominus JOHANNES NICOLAI de Avensberg.

HELENA Domini Petri Muncs-Datter

Adjectis armis gentilitiis.

NB. Qui antiquissimam hanc Sellam extruit fecit Confessionariam, Vir nobilis Johannes Nicolai Judex Cimbriæ Provincialis á Regina MARGARETA Anno 1396 constitutus teste Hvitfeldio in fol. p. 607, oriun-

dus erat ex stirpe Løvenbalchiana, ad quam olim spectabat prædium Thielle. Constituerant ambo Conjuges, superstitione ætatis illius inducti, inter Monachos Franciscanos sepeliri, hinc in cæmeterio Templi Franciscani superest hodieum candidus ille, qvo teguntur, lapis sepulchralis. In ipso hoc saxo Frater Theogarus (etiam secundum nonnullos gente Løvenbalchius) fidus ille THAVSANI in oppugnando Papismo Achates, postea Pastor ad Ædem Dominicanorum, Evangelicam, qva Viburgum primum personuit, sub dio hæbuit Concionem, cum per invidiam Franciscanorum Templi non daretur copia. Hvilket i oversættelse lyder:

»Indskrift på skriftestolen før den sidste brand:

Hr. Jens Nielsen til Avnsbjerg Ellen, hr. Peder Munksdatter, hvortil var føjet slægtsvåbnene. NB. Han, som lod denne gamle skriftestol udføre, velædle Jens Nielsen, indsat af dronning Margrethe til landsdommer i Jylland år 1394, som det bevidnes af Huitfeldt i fol. p. 607, stammede fra den Løvenbalske slægt, som godset Tjele i sin tid tilhørte. Begge ægtefæller havde, forledt af hin tids overtro, bestemt at ville begraves hos Gråbrødrene, herfra er endnu på Gråbrødre kirkegård den hvide gravsten bevaret, hvormed de dækkes. På samme sten holdt Broder Thøger (også i følge nogle af slægten Løvenbalk), hin trofaste følgesvend af Tausen i kampen mod papismen, senere præst ved Sortebrødre kirke, under åben himmel den evangeliske prædiken, hvoraf Viborg først genlød, da der på grund af Gråbrødrenes uvilje ikke blev givet ham tilladelse til at bruge kirken«.

Endvidere anfører Marmora Danica II, s. 215:

In Templo Dominicanorum.

Qui primus ad hanc Ædem Evangelici Pastoris munere functus est, laudatus supra Frater Theogarus pristinæ hujus templi Cathedræ Confessionariæ nomen suum Uxorisq, ANNÆ PETRÆÆ, qvæ teste Resenio in Atlant. Dan. Mss. Sanctimonialis fuerat, figura ista incisum voluit:

⦿: Theogarus et Anna, apposito, qvod in memoriam Ordinis Crucigerorum, cujus nuper extiterat membrum, Sigillo intulit, insigni, scuto nimirum cruce distincto, supra qvod rasum Monachi caput exserebatur. Hæreditarium hoc insigne SERPENTI auxit filius ejus Mag. PETRUS THEOGARI Episcopus Viburgensis teste Saxo ipsius sepulchrali, in australi Cathedralis Ædis Sacello ...

På dansk:

»I Sortebrødrenes kirke.

Ovennævnte Broder Thøger, der var den første, som beklædte en evangelisk præsts embede ved denne kirke, ønskede på denne kirkes

fordums skriftestol indhugget sit og sin hustru Anna Pedersdatters navne, hun som ifølge RESEN i Atl.Dan.Mss. havde været nonne, og med følgende form » \bar{A} « med tilføjelse af det våbenmærke, som han til minde om Korsbrødrenes orden, hvoraf han indtil nylig havde været medlem, havde indsat i sit signet, nemlig et skjold prydet med et kors, hvorover et kronraget munkehoved fremtrådte. Til dette arvede våbenmærke føjede hans søn, magister Peder Thøgersen, biskop i Viborg, en slange, som det bevidnes af hans ligsten i kirkens sydkapel«.

Thøger Jensen har altså anbragt sit eget mærke på den gamle skriftestol skænket kirken af Jens Nielsen (Løvenbalk) og dennes hustru Ellen. Det ligger nær at antage, at Thøger Jensen har ønsket at understrege sin nye ægteviede stilling ved at anbringe sit og sin hustru Annas initialer på den gamle katholske skriftestol. Dette er et stærkt indicium for et tilhørsforhold til Løvenbalkslægten, idet han næppe ville have dristet at lade eget navn og skjold indskære i en anden slægts gave til kirken. Det ville jo dog selv i hine tider have været hærværk, og han ville utvivlsomt have hørt fra Løvenbalkerne på Tjele. Thøger Jensens skjold er simpelthen Johannitermunkens eller ridderens skjold, Korset, og derover har han så valgt at sætte det kronragede munkehoved.

Det kan her være af interesse at erindre om, at tegnet \bar{A} er identisk med det hebræiske alfabets første og sidste bogstav A = Alæf og T = Taw, svarende til det græske alfa og omega. Thøger Jensen har formentlig nedlagt en dobbelt hensigt i symboliken.

Om den »Løvenbalkske« ligsten er der ud over det allerede oven for citerede følgende at berette:

Mag. CHR. ERICHSEN har i sit manuskript til sin aldrig trykte bog »Samling til beskrivelse af Viborg by« anført følgende:

»Men på Gråbrødre kirkegård findes fornævnte landsdommers og frues ligsten, ... men at deres ligsten ligger på Gråbrødre kirkegård, kommer deraf, at de havde udvalgt at begraves hos Gråbrødre munke, men da reformationen skete, er stenen, som er ganske hvidlig, flyttet til det sted, hvor den nu findes, hvor da den første lutherske prædiken på samme sten er blevet holdt af broder Thøger«.

Det er ganske ejendommeligt at læse et brudstykke af Chr. Erichsens bog, som andre har udgivet i koncentrat 16 år efter hans død, og hvori teksten er ændret til, at det var Hans Tausen, der har stået på denne sten og holdt sine første lutherske prædikener, og at stenen lå på kirkegården for Gråbrødre kirken. Naturligvis foreligger der den mulighed, at de begge har anvendt denne ligsten som prædikested eller -stol, idet

man måske kan antage, at stenen har ligget hævet lidt over gulvet i det lille kapel. Sagen var jo, at Gråbrødrene hverken ville tillade Broder Thøger eller Hans Tausen at komme i kirken.

Selv om både Chr. Erichsen og Pontoppidan skriver, at ligstenen lå på Gråbrødre kirkegård, forholdt det sig dog således, at stenen lå i kapellet over Jens Nielsen til Aunbjergs grav, men ved kapellets nedbrydning kom stenen til at ligge i det fri. Det er meget væsentligt her at lægge mærke til, at det er i dette kapel Thøger Jensen taler uantastet, og det er i dette kapel, Løvenbalske kapel kunne man kalde det, at han bliver begravet. Af alle tegn på et slægtskab er dette måske det stærkeste, selv om det samtidigt vildleder Peder Villadsen og med ham et par andre (f. eks. ANDERS CHRISTIAN KROG i Samlede Efterretninger om Viborg Bye, 1779, side 186) til at anføre, at Thøger Jensen var gråbroder.

Overleveringen om stenen stammer fra Thøger Jensens oldebarn, biskop PEDER VILLADSEN, der har givet nedenstående beretning, som RESEN har indført i Danske Atlas:

»Monasterium fratrum Minorum, qvod et vulgari nostro Gråbrødre dicimus, S. Mariæ dicatum, tempore reformationis in domum pauperum est mutatum. In hoc (skal være Johanniter-klosteret) vixit frater Thøgerus Løvenbalk, coadjutor Johannis Tausani in reformatione religionis, qui primus religionis (reformatæ) ad templum, vulgo Sortebrødre kirke dictum, pastor constitutus est. Sed in templo fratrum Minorum sepiliri voluit, ubi in coemeterio ad meredionalem templi januam, ubi eo tempore sacellum erat extractum, humo mandatus est, albo lapide sepulchrali coopertus, sub quo etiam quiescunt Janus Nicolai Løvenbalch, ejusque uxor Helviga Munk, matrona nobilis, dicti Theogari parentes, quorum hujus insignia scutum rubrum trabeamque transversariam flavam ostentant, illius autem arma gentilitia leonem coeruleum super duas coeruleas trabes in albo solo«.

Dette afsnit lyder i oversættelse:

Franciscanerklostret, som vi på dansk også kalder Gråbrødre kloster, og som er indviet til St. Maria, blev på reformationstiden omdannet til fattighus. I dette boede broder Thøger Løvenbalk, Hans Tausens medarbejder ved reformationen ved den kirke, der almindeligvis kaldes Sortebrødre kirke. Men han ønskede at blive begravet i franciskanernes kirke, hvor han blev jordfæstet på kirkegården ved kirkens syddør, hvor der på den tid var opført et kapel, og dækket med en hvid ligsten, under hvilken tillige hviler Janus Nicolai Løvenbalk og hans hustru Helviga Munk, en fornem dame, omtalte Thøgers forfædre; hans våben

viser et rødt skjold og en gul tværstribe, men hendes slægtsvåben viser en blå løve over to blå bjælker på hvid bund.

Det fremgår heraf, at landsdommer Jens Niensens ligsten ikke oprindelig lå på kirkegården, men i et kapel, som må have stået der til i hvert fald Broder Thøgers begravelse i juni 1538. Altså kan Hans Tausen ikke have stået på stenen under åben himmel, som det hedder i det forvanskede trykte koncentrat af Chr. Erichsens manuskript, mens der intet er til hinder for overensstemmelse med det utrykte manuskript, hvori Thøger Jensen står på stenen i kapellet.

Som anført skriver PEDER VILLADSEN, at Gråbrødre klostret blev omdannet til fattighus. Herom skriver ANDERS CHRISTIAN KROG i »Samlede Efterretninger om Viborg Bye« (1779):

»Han (Thøger) havde tilforn været munk i Gråbrødre kloster her i Viborg.« I en fodnote tilføjer Krog: »Dette kloster lå i Skt. Ibsgade ved Nedergades Port ... på det sted, der i forrige tider kaldtes Kaarsbrødres gård og have«.

Med denne oplysning bliver det lettere forståeligt, at VILLADSEN og CHR. ERICHSEN kan skrive, at Thøger boede i Gråbrødre kloster.

En anden vigtig ting i PEDER VILLADSENS beretning er udtrykket »Theogari parentes« om Jens Nielsen og Ellen Pedersdatter Munk. Dette har utvivlsomt været den store anstødssten for adskillige af tvivlerne af traditionen om Thøger Jensens forbindelse med Løvenbalkerne. Dette er bl. a. tilfældet med THISET. Man overser, at parentes foruden at betyde forældre også kan betyde forfædre. Selvfølgelig er traditionen uacceptabel, hvis parentes i dette tilfælde oversættes med forældre, da Jens Nielsen var født et århundrede før Thøger Jensen, men læses der forfædre, er sagen ganske enkel.

Her kan der være anledning til at optage A. KØCHERS tvivl i sin bog Viborg Søndre Sogns Kirkes Historie til nærmere omtale. Køcher skriver, at som følge af Chr. Erichsens bemærkning om, at Thøger Jensen aldrig havde kaldt sig ved slægtsnavnet eller bar slægtens våben, men tværtimod havde en slange i sit signet, forkastede Heise i sit Diplomatorium Vibergense og Oluf Nielsen i sine personalhistoriske artikler om emnet Thøger Jensens adelskab.

Disse spørgsmål er dog ikke for Køcher de primære, men vanskeligheden ved at forsvare Thøgers adelskab består imidlertid særlig i at påpege, hvem der har været hans fader. På Thisets stamtavle (i Adels Årbogen XX) findes kun een Jens Løvenbalk, og da han døde 100 år før Thøger, er det selvfølgelig udelukket i ham at se faderen.

Som ovenfor nævnt skriver N. Lachmann i sin beskrivelse af Viborg

stift (jfr. Danske Magazin VI, s. 108) at »Jens Løvenbalk var ejer af Tjele forved Erik Skram«.

Denne udtalelse har Thiset enten ikke kendt eller ikke anerkendt, men Køcher opstiller på dette grundlag følgende slægtstavle, hvor Helene (Ellen) Pedersdatter Munk ikke hører hjemme under 4a, men under nr. 1, idet hun jo var gift med Jens Nielsen:

1. Jens Nielsen Løvenbalk til »Avnsbjerg«, d. 1438
2. Mogens Jensen Løvenbalk til »Bjerskov«, d. 1441
3. Laurids Mogensen Løvenbalk til »Tjele«, d. 1500
 - g. 1° Anne Joachimsdatter Flemming
 - 2° Karen Pedersdatter Bille
- 4a. Jens Lauridsen Løvenbalk
 - g. m. Helene Pedersdatter Munk
- 4b. Knud Lauridsen Løvenbalk
- 4c. Mogens Lauridsen Løvenbalk
- 4d. Maren Lauridsdatter Løvenbalk
 - g. m. Erik Skram
5. Thøger Jensen, d. 1538
 - g. m. Anna Pedersdatter
6. Peder Thøgersen, d. 1595
 - g. m. Margrethe Jensdatter

»Det er dog gådefuldt, hvorfra Lachmann har sin efterretning om, at Tjele har været ejet af Jens Løvenbalk«, slutter Køcher, der ikke burde have betegnet tavlens nr. 1, 2, 3 og 4a som Løvenbalker, men nok 4b, c og d, der døde efter 1526.

Laurids Mogensen Løvenbalk var som anført i tavlen gift to gange. Med Karen Bille, hans andet ægteskab, havde han de fire børn: Knud, Mogens, Jørgen og Maren. I hans ægteskab med Anne Flemming er der »plads« til en søn Jens Lauridsen.

Der skal i denne forbindelse peges på den verdsligt valgte kannik Jens Lauridsen i Viborg domkapitel, der nævnes i Repertorium Diplomaticum under 30. marts 1471. Ved denne lejlighed kærer Jens Lauridsen i selskab med Erik Eriksen af Avnsbjerg (altså en »Løvenbalk«), at Per Mogensen har med uret fordelt Hevring mølle, hvori Erik Ottosen havde del.

Kanniker var i den katolske tid præster, som nød visse præbender for at deltage i kirketjenesten, såsom ved messens udførelse. På foranledning af Erik af Pommern og biskop Lave Glob havde paven omkring 1435 givet tilladelse til Viborg domkapitels sækularisering. Bag dette

gemte sig adelens ønske om at skaffe godt levebrød til de yngre sønner og fremstående slegfredsønner. Som de fromme kapitlers formål havde man navnlig fremhævet kortjeningen, men der skulle ikke så megen opfindsomhed til at lade denne tjeneste udføre af andre. Efter sækulariseringen af Viborg domkapitel må man skelne mellem de såkaldte Regulares og Seculares. De første var bundne til kloster reglerne, modsat de sidste, der boede uden for klosteret og var verdslige præster. Der er derfor ikke på dette punkt noget til hinder for at acceptere Jens Lauridsen som en af Løvenbalk-slægten placeret verdslig kannik med varetagelse af visse indtægter fra Tjele. Med hensyn til alder kan han, uden at komme i strid med kapitlets reformlove, være født så sent som i 1458. Thøger Jensen er formentlig født mellem 1490 og 1500.

Laurids Mogensens navn nævnes adskillige gange fra 1470–1500 i forbindelse med domkapitlets sager, således i 1480 (Heise: Dipl. Vib. s. 72) ved afsigelse af en landstingsdom om inddrivelse af Læsø-boernes saltafgifter. Med dette forhold som baggrund er det interessant at notere sig et par andre ting domkapitlet og Læsø vedrørende.

Den 28. juni 1493 foreligger der tingsvidne fra Læsø birketing, at kapitlet i Viborg lod tage lovhævd på sin ejendomsret til øen Læsø som et frit enemærke.

I 1507 optræder kannik Jens Lauridsen på Læsø ting (Dipl. Vib., s. 126) på sin søsters vegne »om en haffue fornævnte Jens Lauridsen kjerde paa for capitel, som Mesther Erick Kaass skulle haffue lagde hans søsther fraa met vret.« Man spørger sig selv, om denne søster er Maren Løvenbalk, som 1508 ægtede Erik Skram og overtog Tjele. Efter 13/8 1507 nævnes kannik Jens Lauridsen ikke mere, hvilket giver den Lachmannske passus, at »Maren Lauridsdatters ægtefælle Erik Skram ejede Tjele 1508, men Jens (Lauridsen) Løvenbalk var ejer af gården forved Erik Skram«, dybere perspektiv.

Et andet forhold vedrørende Læsø er den kendsgerning, at Thøger Jensen var medforfatter til et vidisse af Kong Kristoffers brev af 6/12 1446, hvori Læsø-boerne fik tilladelse til at købe korn, hvor de ville i hans riger. Selv om Thøger Jensen ikke var medlem af kapitlet, ja endog ikke præst ved domkirken, fik han med andre overdraget hvervet, hvilket kunne tyde på dybere, personlige interesser.

Videre skal nævnes kapitlets udnævnelse af Morten Hvass til foged over Læsø. Morten Hvass var uddannet ved præsteskolen Viborg, vel-sagtens af Jørgen Sadolin og Thøger Jensen. Han havde mere eller mindre aktivt fulgt reformationen i Viborg. Han kendte også Jens Bloch, med hvem han livet igennem stod på en venskabelig fod, thi mens Mor-

ten Hvass opholdt sig på Læsø, plantede han en skov derovre, som han kaldte »Blochholt« til Jens Blochs ære, og senere ca. 1570 gav han til Bloch sin beretning om den bevægede reformationstid, den beretning, der i væsentlig grad danner grundlaget for det nutidige billede af disse begivenheder. Efter Thøger Jensens død 1538 blev Hvass hans efterfølger som præst ved Sortebrødre kirken. Et par år senere ægtede han enken Anna og opdrog Thøgers og Annas mindreårige søn Peder, den senere biskop. Traditionen om Thøger Jensens nedstamning fra Løvenbalkerne kan meget vel komme fra Morten Hvass og Anna, der har videregivet den til Jens Bloch, hvis datter Inger ægtede Thøger og Annas sønnesøn Jens Pedersen, provst i Viborg.

Mens Thøger Jensen sad i Viborg foretog de tre søskende Mogens, Jørgen og Maren Løvenbalk »Eth wenligt mageskyfft mett hederlig capitell« (Dipl. Vib. 1529, s. 169). Ved denne lejlighed fik de tre søskende Tjele, men afgav bl. a. Nørre- og Sønderlyng herreder, hvormed Mogens var blevet forlenet umiddelbart før sit ærinde i Skotland for Frederik I. Det er højst sandsynligt, at Thøger Jensen har haft med dette »venlige mageskifte« at gøre, og at det måske endog har været oplægget til det i 1574 af sønnen Peder Thøgersen oprettede kommunitet, der nød indtægterne af tienden fra 38 kirker. bl. a. i de to Lyng herreder. At Thøger Jensen i sådanne tilfælde var en anvendelig mand sees – foruden af de allerede nævnte eksempler – af hans arbejde med et landstingsvidisse af Valdemar Sejrs privilegier for Viborg domkapitel angående dets rettigheder (1538 2/2 Heise: Dipl. Vib., s. 211).

Endnu en lille ting, der i hvert fald peger mere mod end bort fra Thøger Jensens mulige adelstand, var hans broderskab i Johanniterordenen, hvortil fortrinsvis adelen søgte.

På forhånd kunne man tænke, at den katolske kirkes krav om cølibat for sine præster måtte være en hindring for antagelsen, at Thøger Jensen skulle være en søn af en kannik. Men for det første var den eventuelle kannikfader verdsligt udpeget, og for det andet var det ganske almindeligt forekommende, at kannikerne indgik ægteskab. Således siger Paulus Helie, der havde været en hård tugtemester af kapiteltilstandene i Viborg, og som under truslen om »Lutheriet« havde skotset både det gamle og det nye, at det hovedsagelig var de katolske præsters ulovlige sønner, der blev lutherske prædikere. Han har i sin opregning medtaget Jørgen Sadolin, søn af alterpræsten, og Hans Esbensen, søn af kannik hr. Esben. Han kunne muligvis som et tredie eksempel have nævnt Thøger Jensen som søn af kannik Jens Lauridsen, men at han ikke gør det, udelukker ikke muligheden.

I det foregående afsnit er afvist de indvendinger, som forskellige forfattere har rejst mod slægtsforbindelsen fra Løvenbalkerne til broder Thøger. Der er endvidere anført adskilligt, der taler for slægtsskabet, men det gyldige bevis herfor vil næppe nogensinde komme for dagen, thi hvad er der ikke gået tabt af dokumenter i Viborg i årene 1500–1750.

Til slut skal resumeres de vigtigste ting, der taler for slægtskab med Løvenbalkerne:

Thøger Jensens børnebørn har alle navne, der viser bagud i slægten, nemlig Thøger, Anna (Flemming), Jens (Løvenbalk), Maren (Løvenbalk), Peder (Munk), og Else (Udsen). De to yngste blev nævnt efter forældrene.

Der kendes en kannik Jens Lauridsen, der tidsmæssigt kan være Thøger Jensens fader, og som flere gange behandlede problemer, der kan have stået i forbindelse med præbendet Tjele. Af særlig betydning forekommer forbindelsen til Læsø at være.

Skulle kannik Jens Lauridsen være en Løvenbalk, har han dog ikke selv kendt navnet, da navnet først fremkommer i 1526, en snes år efter hans død.

Det ville alene af denne årsag være urimeligt, om Thøger Jensen skulle have antaget navnet i 1526. Han kan i det hele taget ikke have hørt ret meget til dette navn i årene 1526–32, da han opholdt sig i København og Odense. Præster af adel aflagde ved indtræden i den luthersk-evangeliske kirke deres adelsnavn og -våben.

Den af Thøger Jensen autoriserede inskription på den Løvenbalske skriftestol tyder på slægtsskab. Det ville have været utilbørligt at indskære sit navn på en fremmeds gave til kirken.

Det er et meget væsentligt fingerpeg i retning af slægtsskab, at Thøger Jensen uantastet kan tale reformatorisk i det Gråbrødrekapel, hvori Jens Nielsen Løvenbalk og Ellen Pedersdatter Munk lå begravede. Her var altså Løvenbalske enemærker, og derhen fører Thøger Jensen Hans Tausen, efter at sidstnævnte har udtalt sin frygt for forfølgelser.

I dette kapel finder Thøger Jensen sit sidste hvilested, nær Løvenbalkerne, hvilket turde være det stærkeste vidnesbyrd om slægtsskabet.

Så meget kan der siges om sandsynligheden for det Thøger Jensenske adelsskab. Noget bevis foreligger ikke, idet faderens identitet næppe kan påvises med sikkerhed.

AKTRICEN CAROLINE HALLE

TANKER OM HENDES HERKOMST
AF OLE BRUSENDORFF

» --- Da kom de hulde Gratier,
og Caroline fik af hver,
Een himmelsk Yndighed.

De Træk i Gang, og Smil, og Sprog,
som skildres ej, og som vi dog
Saa vist fortrylles ved --- «

Med disse linier beskriver JOHANNES EVALD gratiernes optræden ved Carolines fødsel i et langt hyldningsdigt »Til Thailas Caroline på hendes fødselsdag d. 5. februar 1778«¹). I digtets overskrift indgår fødselsdatoen 5. februar, det eneste sikre vi i dag ved om Carolines fødsel.

Nok er der gættet og digtet meget om hendes fødsel – og om hendes forældre, men man må indrømme, at vi stadig står på bar bund, hvad kendsgerninger angår.

Her skal imidlertid behandles de oplysninger, som mere eller mindre direkte gives os i trykte og utrykte kilder, idet disse ikke i fuld udstrækning synes at have været sammenstillet tidligere.

Første gang Carolines navn nævnes er ved skattemandtallet i København 1762.²) Her står indført under »Sct. Anne Vester Quarter No 131, Borregaden³)

Til Leye den 2^{den} Sale på samme Etage

Artillerist af 3^{die} Div. 3de Comp. No 4. Thomas Jæspersen samt Kone Johanne Christine Jæspersen. Kone Søster Margrethe Elisabeth Skytz⁴)

Tvende Børn:

Caroline Friedriche Halle, gammel 6¹/₂ Aar

Johan Friedrich Jæspersen, gammel 1 Aar 2 Maan.«

Så er man midt i problemerne!

Lad os begynde med Carolines alder, 6¹/₂ Aar står der anført. Mandtallet fandt sted d. 27. september, og aldersangivelsen må vel forstås som »fyldt 6¹/₂ år«, således at fødselsdatoen stemmer ganske godt,

mens fødselsåret 1756 ikke er i overensstemmelse med, hvad der sædvanligvis anføres som Carolines fødselsår, nemlig 1755.

Senere omtales Carolines alder i en klage⁵⁾, som moderen JOHANNE LINDGREEN den 1. juni 1733 fremsendte til Københavns magistrat i anledning af Carolines påståede bortførelse fra sit mødrene hjem. Hun skriver her om Caroline: » --- at hun som et forført og nu vildfarende 17 Aars Barn ikke om Natten skulle geraade i slette Selskaber ---«. Det vil igen sige, at Caroline også her angives at være født i året 1756.

Teaterhistorikerne angiver imidlertid 1755 som fødselsår. KNUD LYHNE RAHBEK omtaler intetsteds direkte Carolines fødsel, først i PEDER ROSENSTAND-GOISKES Kritiske Efterretninger om den kongelige danske Skueplads 1778–80 (Kbhvn 1839) nævnes kort, at Caroline Frederikke Halle er født i Kjøbenhavn d. 5. Februar 1755. Men det er her udgiveren CHRISTIAN MOLBECH, der i en anmærkning kommer med denne oplysning, så det er ikke engang sikkert, at Rosenstand-Goiske har vidst dette. J. DAVIDSEN skriver i *Fra vore Fædres Tid* (Kbh. 1884): »Caroline Frederikke Halle blev født i Kjøbenhavn den 5te Februar 1755«. Det samme påstår P. HANSEN i *Den Danske Skueplads I* (Kbh. 1889), medens A. AUMONT i *Dansk Biografisk Lexikon* (1904) lidt forsigtigere udtaler, at C. » --- angives at være født i Kbhvn. 5. febr. 1755, men iøvrigt hviler Mørke over hendes Fødsel og Familieforhold ---«. I en nyere udgave af *Dansk Biografisk Leksikon* (august 1943) skriver ROBERT NEIENDAM: » --- født 5/2 1755 el. 1756 i Kbhvn. «

Carolines alder kan ikke følges videre i folketællinger her i landet, idet den første fandt sted i 1787, og da var hun forlængst i Stockholm. Men i Sverige blev C. og hendes mand, koncertmesteren C. FR. MÜLLER, mandtalsskrevet flere gange, men desværre varierer fødselsårene her ret meget.

I 1790 anføres således følgende:

Hr. Fr. Müller, 36 år (burde have været 38 år – d. v. s. 2 års fejl).

1. Dam, Actris, 32 år (d. v. s. født 1758, i forhold til 1756 igen 2 års fejl).

For 1810⁷⁾ angives: C. Fr. Müller, 58 år (f. 1752, hvilket er rigtigt) och hustrun, 54 år (født 1756!).

I 1820⁸⁾ er angivet: »C. Fr. Müller, f. 29/12 – 1752 och hustrun Caroline Frederike, f. 5/2 – 1763« (!!)

Desværre netop her, hvor der både er anført år og datoer, her træder Carolines forfængelighed ind, og hun husker 7–8 år for lidt (i 1763 var C. allerede på scenen i København). Denne sidste mandtalsoplysning må være årsag til, at Caroline efter sin død 17/11–1826 i Hedvig

Eleonora Församlings begravelsesbog bliver indført med aldersbetegnelse 63 år (d. v. s. født 1763).

Ingen af teaterhistorikerne angiver hvorfra de har året 1755, men man har en stærk mistanke om, at C. Molbech's årstal senere blot er accepteret uden nærmere undersøgelser. Det forekommer dog umiddelbart mere værdifuldt at lægge vægt på, hvad Carolines egen familie har opgivet hhv. i årene 1762 og 1773, og særlig hvad Caroline selv har anført i Stockholm år 1810, den ene gang, hvor de svenske angivelser synes at være rimelige, nemlig en alder der passer med, at Caroline blev født 5. februar 1756.

Men tilbage til skattemandtalslisten 1762. Hvordan kan det forklares, at det første af de tvende børn står anført med efternavnet Halle? Det sees jo, at husfaderen omhyggeligt har sørget for, at både kone og søn blev kaldt med hans efternavn, endog Jæspersen med æ. Dette må forklares som et tydeligt fingerpeg om, at Caroline virkelig var sted- eller plejebarn. Men hvordan hendes forhold var til THOMAS JESPERSEN – ja endda til moderen Johanne Hansdatter – det ved vi ikke nøjagtigt. Hos Overskou, P. Hansen m. fl. er det anført, at Carolines fader var en fattig håndværker, som døde tidligt, og at moderen herefter giftede sig med holmensmanden Thomas Jespersen.

En helt afvigende opfattelse finder vi i en lille sentimental roman, skrevet af W. ØRBEK (Kbh. 1924). Her er pointen den, at Caroline er datter af jomfru Thielo (og baron Korff), og at hun, den nat jfr. Thielo døde, blev fjernet af en af tjenestepigerne, mad. Halle – og at disse herefter levede som mor og datter – endog efter at Caroline var begyndt sin karriere på teaterscenen. Denne opdigtede person, madam Halle, lader forfatteren så dø en aften, hvor Caroline kommer hjem efter en succesfyldt optræden – og herefter kommer C. i huset hos mad. Lindgreen, som ganske misvisende fremstilles som en skummel person. Hele denne romanhandling kan affærdiges som værende uden forbindelse med virkeligheden, – alene det, at jomfru Thielo døde omtrent to år før Caroline blev født, og at de historiske kilder intet steds levner plads for en madam Halle som Carolines plejemoder.

Men Carolines tilstedeværelse hos familien Jespersen er stadig vanskelig at forklare.

THOMAS JESPERSEN og JOHANNE CHRISTINE HANSDATTER blev ifølge Bremerholmens kirkebog trolovet den 2. søndag i fasten (28. februar) 1760 og gift den 28. november s. å. Thomas betegnes som ungarl og Johanne som P = pige. Ingen af parterne har altså været gift før, og

ved mandtalsskrivningen 2 år efter er der som tidligere nævnt kun 2 børn, Caroline Halle og Johan Friderich Jespersen, sidstnævnte døbt i Bremerholm Kirke 10. august 1761.

Med hensyn til Thomas Jespersen er teaterhistorikerne enige om, at han var Carolines stedfader. Kun Biografisk Leksikon (udgaven 1943) anfører at faderen »antagelig var konstabel i Marinen Thomas Jespersen Halle,« hvilken sidste må være en opdigtet person.⁹⁾

I årene omkring Carolines fødsel er Thomas Jespersens livsløb følgende:

Han lader sig i 1754–55 hverve som matros og kommer i nummer ved 3. divisions 3. kompagni som nr. 95, avancerer den 26. februar 1755 til nr. 85 i samme kompagni og kaldes da Thomas Jespersen Slesvig. I 1756 deserterer han, eller forsøger på det, men slipper fra det uden straf. Den 18. marts 1757 står han til søs med fregatten Møen, afmønstrer den 22. december s. å., og endelig den 16. august 1758 bliver han som nr. 32 i kompagniet antaget til 10 års tjeneste.¹⁰⁾

Ingen steder i skibsbøgerne kaldes han ved navnet Halle, og det er heller ikke tilfældet senere i folketællinger eller i kirkebøgerne. Skulle Thomas Jespersen omkring året 1756 have kendt sin senere tilkomne, Johanne Hansdatter, så giver det i hvert fald ingen forklaring på, hvorfor Caroline hedder Halle til efternavn, og hermed er teorien om, at han kan være hendes fader også ret usandsynlig.

Men tilbage til spørgsmålet om, hvordan Caroline kan have fået navnet HALLE. Hvis Johanne Hansdatter er Carolines virkelige moder, og i så fald har født hende uden for ægteskab, så skulle hun jo efter tidens skik have moderens efternavn. Der må derfor have eksisteret en person ved navn Halle, som har haft vægtige grunde til at give Caroline sit efternavn. Et fingerpeg herom skylder vi komponisten Poul RASMUSSEN, der i sine optegnelser skriver »Jfr. Halle kaldte sig saaledes efter en Fændrik eller Underofficier Halle, som var hendes virkelige Fader.«¹¹⁾

Sammenholdt med denne udtalelse får en oplysning om »2 officersattester« dybere perspektiv. Disse attester omtales i den i note 5 nævnte afhandling af WEITEMEYER og angives at være vedlagt en skrivelse af 25. juni 1773 til magistraten fra Carolines moder. De skulle indeholde bevis for » — — at det af Hr. Lassen for højædle Magistraten sidstanført om min Person er aabenbar Usandfærdighed«. Weitemeyer skriver selv om disse officersattester, som gik til grunde ved Christiansborgs brand i 1794, at man her » — — vistnok kunne have ventet vigtige Oplysninger om Familien«.

Nu viser det sig imidlertid, at Caroline eller hendes moder virkelig har haft forbindelse med en »officer« ved navn Halle, idet en løjtnant C. F. HALLE i 1780 har optrådt som lavvæрге for Carolines moder. Efter Carolines hovedkuls flugt til Sverige 28. april 1780 indsendte hendes moder under navnet Christina Lindgreens Enke en ansøgning til Hof- og Stadsrettens Skiftekommission om tilladelse til ved auktion at få solgt hendes efterladte bohøve i lejligheden Helsingørgade¹²⁾, og på denne skrivelse står der forneden anført »C. Fr. Halle, Ltn. ved Det Oldenborgske Regiment som Lauvæрге«.

Hvem er nu denne lavvæрге, hvis fulde navn iøvrigt var Christian Frederik Halle?

For det er jo netop en militærperson af dette navn, som vi søger som fader til Caroline. Er det ham? Desværre ikke.

Denne Christian Frederik blev født i København 1751 og døbt i Trinitatis kirke 2. maj som søn af premierløjtnant PHILIP SIGISMUND V. HALLE og ANNE CHRISTINE TYGESDATTER DE BANCK.

Han og en yngre broder, Johan Ernst, var kommet på landkadet-akademiet på grundlag af en af moderen underskrevet »aller underdanigst Bønsskrivelse« af 27. oktober 1762.¹³⁾ Brødrenes militære løbebane følges nogenlunde ad, de kom efter endt uddannelse i samme regiment, og de blev begge kaptajner og kompagnichefer for »det Berghusiske Regiment«, i Norge.

Christian Frederik var således sekundløjtnant i Oldenborgske Infanteri Regiment, der var stationeret i København omkring 1780 – det år, hvor han optræder som lavvæрге på ovennævnte dokument. Regimentet skiftede navn 1780 til »Sjællandsk gev. Infanteri Regiment«, og her bliver Christian Frederik kaptajn i 1789. Et par måneder efter overflyttedes han til Norge, og i juni 1794 døde han på Viks præstegård ved Bergen¹⁴⁾ – uden at være blevet gift med sin forlovede, jomfru E. G. Friis.

Caroline Halle og hendes moder var altså nær bekendt med denne Christian Frederik Halle, som de har kunnet henvende sig til i situationer, hvor de har haft brug for en person af en vis betydning ved henvendelse til offentlige myndigheder. Det må ydermere bemærkes, at en lavvæрге, efter tidens praksis, skulle udpeges blandt den nærmeste mandlige families medlemmer. Spørgsmålet er herefter, hvordan kan den pågældende C. F. Halle være i familie med den Halle, som Caroline har sit pigenavn efter?

C. F. Halles fader, Philip Siegesmund synes at være anden søn af løjtnant, senere oberst, ERNST HEINRICH V. HALLE (1692–1776) og hans

første hustru, ANNE MARGRETHE (1699–1744). Oberstens fjerde søn hed også CHRISTIAN FREDERIK HALLE og var altså en farbror til lavværgeren. Han fødtes i Helsingør år 1730 og blev døbt 18. marts i Sct. Maria kirke. Han kom tidligt i militærtjeneste, blev korporal i Sjællands gev. Infanteri Regiment som 17 årig og udnævnt til fænrik 17. 4. 1754.

Her optræder altså i årene 1755–56 en i København boende »Fændrik eller Underofficer ved navn Halle«, som POUL RASMUSSEN mener at vide er Carolines virkelige fader.¹¹⁾

Han var i øvrigt en urolig sjæl, denne Christian Frederik Halle, og bemærkelsesværdigt er det, at han ikke, som sine mange brødre, formåede at gennemføre en støt og rolig militær løbebane. Som korporal var han allerede i 1749 indviklet i en retssag ved regimentet, og 1756 havde han en økonomisk sag på halsen. Han skyldte for logis til sin værtinde Ole Jacobsens kone, Sidse Hagensdatter (der i 1762 som enke boede i Klædebokvarter nr. 76, nuv. Frederiksborggade nr. 14).

Hans regiment blev i sommeren 1758 forlagt til Glückstadt i Holsten, men herfra deserterede han den 18. november s. å. og flygtede til Hamburg sammen med fænrik Heymann. (Sidstnævnte vender et par år efter tilbage til Danmark, hvor han får tilgivelse samt et mindre embede, medens Halle ikke spores mere her i landet). Af indberetninger¹⁵⁾ fremgår det, at de begge var økonomisk umådeholdende, de havde solgt alt deres udrustning, bl. a. en sølvdaggert, og de nævntes begge som »liederliche« personer, hvad man nu kan lægge i det!

Man kan ikke lade være at tænke på, at Caroline også »deserterede«, endda to gange, første gang den 28. april 1780 fra København (med en uordnet økonomi bag sig, jfr. konkursboet), og anden gang den 7. februar 1782 fra Stockholm (denne gang direkte på grund af svigtende økonomi). Yderligere var hun to gange indviklet i økonomiske retssager ved Hof- og Stads Retten, inden hun forlod København. Videre kan man undre sig over, at Caroline ved sin vielse i 1774 lod sig kalde CHRISTIANA FREDERICA CHRISTIANSDATTER⁹⁾, og at hun ved skattemandtallet i 1762 bar efternavnet Halle.

Med fænrik Christian Frederik Halle i tankerne er sammenligningen i hvert fald bemærkelsesværdig. Det kunne i denne forbindelse ligeledes være interessant at vide, hvad der siden skete med Halle, efter at han i 1756 flygtede til Hamburg, for herigennem at få noget at vide om, hvilke evner og egenskaber han rummede, for det er jo øjensynligt, at hans lyst gik ikke i retning af det militære, i skarp modsætning til familietraditionen.

Endnu et problem dukker op i forbindelse med navnet Halle, nemlig

det, at man kan tvivle på, om JOHANNE HANSDATTER er Carolines virkelige moder. Meget tyder jo på, at en Halle har sat sit barn i pleje hos familien Jespersen, og at der således ikke er spor familieskab mellem Caroline og Johanne, samt dennes senere søn skuespilleren FERDINAND LINDGREEN¹⁶). Det kan være muligt, at Thomas Jespersen og Johanne i deres første ægteskabsår modtog plejebørn, hvilket kunne bestyrkes af den navneforvirring, der hersker blandt familiens børn.

Den 10. august 1761 døbttes således en søn ved navn Johan Frederich, som nævntes ved mandtallet 27/9 1762, men ikke senere. Den 20/12 1765 døbttes en søn, Hans Christian, og den 2/4 1767 døbttes igen en søn ved navn Hans Christian, uden at der i mellemtiden i Holmens kirkebog er indført nogen afdøde børn. Den sidstnævnte søn blev dog som student fra Roskilde lærde skole i 1787 anført med navnet FREDERIK CHRISTIAN LINDGREEN (Sidstnævnte er ifølge S. V. Wi-bergs alm. dansk Præstehistorie døbt den 2/4 1767).

Først i 1769 er der i Holmens kirkebog indført en begravelse i familien, nemlig den 21. august: »Thomas Jespersen Constabel 23' Comp.: Søn Frederich, 2 Aar gl. – et fremmed barn«. Dette dødsfald er vanskeligt at få til at passe med oven for anførte dåbsdata, og er det et fremmed barn, så har Thomas og Johanne altså haft *et* plejebarn i huset, som ingen af dem er forældre til.

For Carolines vedkommende skal dog følgende anføres som forsvar for, at hun må have haft »Lindgreensk blod« i årene, d. v. s. være ægte datter af Johanne Hansdatter.

I en dagbogsoptegnelse fra 1. december 1802 skriver KRISTIANE KOREN¹⁷) om et besøg hos Ferdinand Lindgreen, der da boede på Vester Vold (Vester Kvarter nr. 158, nuv. Studiestræde 31–35). Hun skriver bl. a.: »- - - Har jeg før sagt Eder, at Lindgren er Caroline Walters Halvbroder? Hendes Moder lever endnu og er hos Lindgrens, en munter 72 gl. Kone. Den omtalte Auditeur Lindgren¹⁸), som passerer for hendes yngste Søn, siger slæmme Mennesker, skal være Carolines; dog, det burde ej staae her, da jeg ikke ved det med stor Vished. Vist er det, at han ligner hende som disse mine Hænder ligner hinanden; thi blandt de Ting, jeg aldrig kan glæmme, er hendes Ansigt, skiønt jeg saae det sidste Gang i mit 13'de Aar¹⁹). Men som det lader er det blot Ansigtet han har fælles med hende, hun være sig nu hans Moder eller Syster. Det samme Fjæs (som dog kun klæder Fruentimmer, synes jeg) har den lille nysselige før nævnte Line²⁰), og hvem veed, hvad Lighed hun ellers i Tiden kan faae med denne Slægtning? - - -«.

Man skal naturligvis passe på ikke at tillægge dette udbrud om lig-

hed for stor betydning, men et og andet træk fælles med Caroline må Kristiane Koren have set i auditørens ansigt, og denne lighed må være arvet gennem moderen JOHANNE HANSDATTER (LINDGREEN). Historien om, at auditøren var søn af Caroline eller hendes moder Johanne, synes derimod ret usandsynlig, for der forekommer ikke umiddelbart nogen grund til at mistro de data, som vi kender om Christian Nicolay Lindgreen¹⁸⁾ – selv om jo både en 16-årig Caroline og en 37-årig Johanne kan have født et barn i året 1772. Problemerne ligger imidlertid i at få opklaret, hvordan Karen Lindgreen og Johanne »Lindgreens Enke« er i familie med hinanden. Sandsynligvis var de halv-søstre, og navnet Lindgreen synes at stamme fra Karens mand, som antagelig var i familie med den fra Skåne indvandrede MIKKEL JENSEN LINDGREEN, som fik borgerskab som brændevinsbrænder i København 1749 og senere blev en velhavende brygger med egen gård i Lille Fortunstræde. En nærmere udredning af de meget spegede Lindgreenske familietræde er desværre endnu ikke mulig.

Den påståede lighed, stor eller lille, Caroline og auditøren imellem, får dog en til at fæste lid til, at Johanne var Carolines rigtige moder, efternavnet Halle til trods.

Det vil også være vanskeligt at forbigå nogle særdeles karakteristiske udbrud i Johanne Lindgreens tidligere omtalte skrivelser til magistraten⁵⁾ så som »... men jeg som var hendes moder ...«, »at min Datter Caroline måtte ... erindrer at forføje sig til sin Moder, der så ømmeligen har opfodt og håndhævet hende ...«, »... kærlig Moder, hvis Datter har ...«, »... en kærlig og øm Moder mod mine Børn ...«.

Sådanne ord synes umiddelbart at være en moders og ikke en plejemoders.

En konklusion af de her anførte tanker om Carolines fødsel må herefter være følgende:

Caroline Halle er født den 5. februar 1756. Hendes moder er Johanne Hansdatter senere gift Jespersen. Hendes fader må foreløbig antages at være fænrisk Christian Halle, født i marts 1730 i Helsingør.

Problemerne omkring Carolines fødsel afventer dog stadig sin endelige opklaring.

NOTER:

1) Citeret efter K. L. Rahbek, Lomnebog for Skuespilyndere (Kbhvn. 1788). 2) Rigsarkivet, Skattemandtal 1762, bind 10, side 303. 3) Nuv. Borgergade nr. 84, som er nedrevet for gennemførelse af gaden Landgreven. 4) Margrethe Elisabeth Larsdatter, g. m. Peter Olsen Schiøtt, Garnisons K. 18/7 - 1759. 5) Kbh.s stadsarkiv,

Magistratens Kollegialbreve 1773, nr. 8 m. m., behandlet af H. Weitemeyer i Hist. Medd. om Kbhvn. Bind II, (Kbh. 1909) og senere genoptrykt i W's Kulturskildringer fra København (Kbh. 1916). 6) Stadsarkivet, Stockholm, Mantallslängd, Clara Forsamling, nedra del, kv. Uggleborg, nr. 38, nuv. »Esselte-huset« i Clara Strandgatan. 7) Samme, Stadens södra del, Kvt. Latona, nr. 15. 8) Samme, Stadens västra del, Kv. Aglaurus No 1, nuv. Mynttorget 4, (ved slottet). 9) Jvf. min artikel om Caroline Halle i Pers. hist. Tidsskr. 14. VI. s. 7-16 (Kbhvn. 1964). 10) Alle oplysninger fra Søetatens Embedsarkiv i Rigsarkivet. 11) »Spredte Optegnelser«, skrevet omkr. 1798 og meddelt i uddrag ved Nic. Bøgh i Pers. hist. Tidsskr. 3. III. side 64. 12) Landsarkivet, Bilag til Kiøbenhavns Hoff og Stads Retts Skifte Commissions Protocol 6.A 1771-82, Bo nr. 242, dateret 29/9 1780. 13) Hærens arkiv, Krigskancelliets ref. sager, 27/10 1762 mappe A, 27. sagspunkt. 14) Statsarkivet i Bergen, Skiftedokumenter vedr. Boet efter C. F. Halle, Bergenhusiske infanteriregiment arkiv, pakke 209. 15) Hærens arkiv, Justitz = Protocoll für das Seeländische geworbne Regiment zu Fuss, 1758-59. 16) Døbt 10. april 1770 i Holmens kirke. 17) Gudrun Johnsen: Dagbog for Kristiane Koren paa en Reyse fra Norge til Danmark 1802, (Oslo 1945). (Kristiane Diderichsen, f. 1764 på Kastrupgård, g. 1787 m. Johan Koren, Ullensaker ved Oslo). 18) Christian Nicolay Lindgreen, døbt 18/12 1772 i Holmens K., F: Nicolay Jensen, M: Karen Lindgreen. Han blev student 1790, cand.jur. 1798, auditor 1800, rejste til Trankebar 1803 og døde her 1817. 19) Altså 1777, hvor Caroline bl. a. optrådte i sine glansroller »Det uventede Møde« og »Desertøren«. 20) Auditor Lindgreens datter, Caroline.

SMÅ MEDDELELSER

TRUSCHEWSKY

I »Personalhistorisk Tidsskrift« 10. række 1. bind side 75–98 har afdøde dr. Hans H. Fussing skrevet en fornøjelig afhandling »Forretning og forlovelse. Av Johan Abraham Truschewskys papirer«. Ifølge Fussing mangler alle bilag til sagen på Langeland mellem Truschewsky og Mette Brockdorff Steensen. Det er imidlertid ikke rigtigt. Bilagene findes i Langelands herreds arkiv, hvor de udgør en ret tyk pakke med titlen »Dokumenter til justitsprotokollen (sproglærer A. J. Truschewsky ctr. frk. Mette Brockdorff v. Steensen) 1809–12«. Heri findes bl. a. følgende dokumenter, som Fussing savnede: udskrift af notarialforretningen i maj 1800 på Egeløkke (side 82), parternes indlæg (side 90) og dommen med præmisses (side 95). Denne blev for øvrigt afsagt 4. april 1812, ikke 1811, som Fussing siger.

CARL LINDBERG NIELSEN.
Landsarkivar

NYSSENIUS – BRUN

Et supplement til Tyrstrup præsterække.

Otto Fr. Arends »Gejstligheden i Slesvig og Holsten« anfører om Petrus Nyssenius (Dinissen), præst i Tyrstrup 1633–1655, at han muligvis kan være identisk med konrektor og slotspræst i Haderslev Peter Nissen (bd. 2 s. 117), men hustruen kendes ikke. Om hans eftermand Balthazar Petersen Brun, præst 1655–59, har Arends ikke meget at anføre (bd. 1 s. 95) bl. a. kender han ikke hans herkomst. Selvom nedenfor anførte uddrag af Vonsild kirkebogs nekrolog over Maren Jespers, død 17. sept. 1697, vel intet beviser om slægtskabet mellem de to præster, gør den det overvejende sandsynligt, at der er tale om far og søn, når man tager tidens navneskik i betragtning.

Med tillemptet retskrivning hedder det i Vonsild kirkebog:

Denne ærbårne, dydefulde og gudfrygtige salige ved døden bortgangne Maren Matthsdatter, Jøsef Clausens elskelige hustru, hendes ærlige herkomst, christelige levned og salige afsked af denne verden belangende, da er hun født i Hjerndrup Anno 1648 den 23. juni, hendes forældres første barn blandt 6. Hendes fader har været den velagte og i mange år navnkundige sandemand til Tyrstrup herred, Matths Hack, der anno 1684 d. 4. oktober salig udi Herren er forhængangen i døden, for 13 år siden. Hendes moder, som endnu lever, er den hæderlige, dydfulde og gudfrygtige matrone og enke Elsabe Pedersdatter Matths Hackes efterleverske, barnefødt i Tyrstrup præstegård. Hendes farfader har været den ærlige, velagte og fornemme mand Morten Hack i Hjerndrup bosiddende. Hendes farmoder var den ærlige, dydfulde og gudfrygtige Maren Mortens. Hendes morfader var den velagtverdige meget hæderlige og højlærde mand magister Peder Nissen, sognepræst til Tyrstrup og Hjerndrup menigheder udi 30 år, samt og hr. provst og konsistorialassessor til Haderslev, der er salig hensovet for 41 år siden. Hendes mormoder var den højærbårne, dydefulde og gudfrygtige Catharina magister Peders, den velvise borgmester Baltzer Brun hans datter i Haderslev. HHW.

ANMELDELSER

Johan Jørgensen: Rentemester Henrik Müller. En studie over enevældens etablering i Danmark. København 1966. 280 sider.

Siden middelalderens slutning og navnlig fra 1500-tallet var en dansk borgerstand i stadig vækst. I løbet af 1600-årene vandt især i København et borgerligt patriciat så stærkt frem, at det i økonomisk henseende kunne gøre adelen rangen stridig. Hermed fulgte naturligt stigende utilfredshed med adelens privilegerede stilling og ønske om andel i den politiske magt og adgang til statens højeste embeder, som hidtil havde været forbeholdt adelsstanden. Den københavnske borgerstands opbakning bag kongen mod adelen i 1660 er velkendt.

Det københavnske patriciat i 1600-tallet har med arkivar Johan Jørgensen fået en kyndig forsker, som i en række vægtige afhandlinger, der bygger på omfattende arkivstudier, er trængt dybt ned i denne lille, men indflydelsesrige befolkningsgruppes økonomiske forhold. I 1957 kom bogen »Det københavnske patriciat og staten ved det 17. århundredes midte«. Den fulgtes i 1961 af afhandlingen »Ditmer og Johan Bøfke. To københavnske kræmmere fra enevældens første tid« (i Historiske Meddelelser om København). Samme sted publiceredes i 1963 og 1964 den større afhandling »Patriciat og enevælde«. I 1963 kom yderligere de to afhandlinger »Denmarks Relations with Lübeck and Hamburg in the Seventeenth Century« (i The Scandinavian Economic History Review) og »Bilantz 1660. Adelsvældens bo« (i Festskrift til Astrid Friis).

Efter således at have indkredset problemerne omkring det københavnske patriciat og givet dets signalement har Johan Jørgensen nu sat en foreløbig krone på værket med skildringen af det vistnok mest fremtrædende medlem af denne kreds: storkøbmanden, skibsrederen, fabrikanten, mineejeren, storgodsejeren og embedsmanden Henrik Müller (1609–92). Arbejdet har indbragt ham en velfortjent doktorgrad ved Københavns universitet.

At henviser til Johan Jørgensens tidligere produktion er der så meget mere grund til, som den ikke alene danner optakt til disputatsen, men også bør studeres af dem, der vil have det fulde udbytte af denne, fordi forfatteren har næret en overdreven ængstelse for at gentage sig selv. Det må stærkt anbefales enhver, der vil give sig i kast med bogen om Henrik Müller, i hvert fald forinden at læse bogen om det københavnske patriciat og staten.

Det er nok i det hele taget den væsentligste anke mod det her anmeldte værk, at forfatteren, der selv færdes suverænt i 1600-tallets historie, er for tilbøjelig til at glemme, at han har mindre hjemmevante læsere på slæb. Det bevirker, at hans vurderinger undertiden kan virke mere postulerede, end de faktisk er, og at han udelader mange oplysninger og forklaringer, der kunne lette læseren tilegnelsen og forståelsen af det nye, som bringes. At bogen rummer overordentlig mange tal – store

og små mellem hinanden – som på forskellig måde skal belyse karakteren og omfanget af Henrik Müllers virksomhed, er naturligt og skal ikke bebrejdes forfatteren. Derimod kunne man nok have ønsket, at nogle af dem var sat i forhold til andre tal, der i det mindste kunne antyde de reelle størrelsesforhold, f. eks. rentemesterregnskaberens samlede beløb. Lad være, at disse er et meget ufuldkomment udtryk for statsindtægterne – visse holdepunkter for sammenligning kunne de vel nok give. Men navnlig er det utilfredsstillende, at forfatteren i sin ganske ubegrundede frygt for gentagelser ikke har medtaget de samlede tal for Henrik Müllers statsleverancer, som han tidligere har opgjort i »Det københavnske patriariat og staten«. De er dog så centrale til forståelsen af, hvilken matador vi har med at gøre, at de ikke burde savnes i det værk, der i fremtiden vil blive betragtet som bogen om Henrik Müller. Det drejede sig om et par millioner rigsdaler – og det var visseleg ikke småpenge i hine tider. Uden at indlade sig i forsøg på konkrete omregninger, hvad naturligvis ville være halsløs gerning, tør man vel nok sige så meget, at det i nutidig mønt har svaret til et meget stort ottecifret, om ikke til et nificifret tal.

Det lætter heller ikke tillegnelsen af bogen, som dog på sin vis er velskrevet og rummer megen lune og en god del underfundighed, at dokumentationen ofte er noget indirekte, byggende på citater og referater af aktstykker, som det til en vis grad overlades til læseren selv at fortolke og drage slutninger af. Også kildehenvisningerne kan undertiden virke lovlig indirekte. Det gælder f. eks., hvor forfatteren (s. 75) behandler Henrik Müllers rolle under stændermødet i 1660. Han taler om »en enkelt af de få og tarvelige berettende kilder« og henviser til Danske Samlinger 2 rk. II, s. 116. Til glæde og gavn for den, der ikke har dette værk ved hånden, kunne han nok have oplyst, at talen er om Hans Rhumans dagbog, udgivet af Chr. Bruun. Dokumentationen beror dog på kilden selv og ikke på stedet, hvor den er trykt, selv om det naturligvis også må oplyses. Når forfatteren (s. 26) omhyggeligt skildrer, hvorledes Henrik Müller som kongens kammerskriver var klædt ved det »store bilager«, havde det vist været naturligt at nævne dets årstal og anledning. Bevares, man kan slå det efter i enhver større Danmarkshistorie, men hvorfor dog volde læseren den ulejlighed, når hjælpen kunne ydes på mindre end en linie. Når Hannibal Sehesteds ambassade til Spanien omtales (s. 31), kunne årstallet herfor også være ganske nyttigt til at holde styr på kronologien. For Johan Jørgensen er slige ting naturligvis rene banaliteter, men ikke nødvendigvis for læseren. I andre tilfælde udelades dokumentationen ganske, f. eks. s. 27, hvor det oplyses, at Henrik Müller »begav sig i ægteskab« den 6. juli 1633. Da begge udgaver af Dansk Biografisk Leksikon har 8. maj 1636, kunne der nok være anledning til at meddele kilden til denne korrektion. Umiddelbart efter nævner forfatteren summarisk, at Vilh. Marstrand (i PersHist T 9. rk. I, s. 17) har flere fejl m. h. t. Henrik Müllers børn. Det havde vel så været rimeligt at oplyse, hvori disse fejl består.

Lad disse tilfældigt valgte eksempler være tilstrækkelige til at antyde, hvilket righoldigt bibliotek man helst skal have inden for rækkevidde under læsningen af Johan Jørgensens bog. Det er beklageligt, fordi det kan betyde en næsten uoverstigelig barriere for ikke-specialisten og selv for den mere orienterede er en unødigt belastning. Men lad på den anden side ikke disse indvendinger mod det formelle forlede til den opfattelse, at der ikke er tale om et solidt og værdifuldt arbejde. Det er der i høj grad.

Indvendingerne rejser sig for en del af det forhold, at forfatterens formål ikke alene og vel endda ikke først og fremmest har været at levere en biografi af Henrik

Müller. Man bør absolut have bogens undertitel in mente: »En studie over enevældens etablering i Danmark.« Det er utvivlsomt med velberåd hu, at forfatteren anvender ordet »etablering« og ikke »indførelse«. »Skellet ved 1660 er næppe så skarpt som hidtil antaget«, siger han (s. 227), og heri har han sikkert ret. Det store perspektiv i Henrik Müllers historie er hans skæbnes sammenhæng med den udvikling og de begivenheder, som brød adelsvælden i Danmark og lagde grunden til det gamle stændersamfunds omformning til et moderne klassesamfund. Bogens vigtigste resultat er påvisningen af den fremtrædende, men dog måske en anelse overvurderede, rolle, som de store statsleverandører spillede både før, under og efter statsforandringen i 1660. De indtog en nøglestilling i kraft af deres evne til at rejse den kapital, der var nødvendig til at opretholde statsfunktionerne. De repræsenterede den administrative formåen, navnlig inden for finansforvaltningen, som en stærk kongemagt behøvede, og selv havde de brug for en regering, som efter krigen ville vedstå om ikke arv og gæld, så dog i hvert fald gæld. De havde nemlig vældige tilgodehavender i klemme. Som forudsætningen for i tiårene før 1660 at opnå de store statsleverancer havde været støtstjeneste og nær kontakt med kongehuset, herunder Christian IV.s almægtige øvigersonner Corfitz Ulfeldt og Hannibal Sehested, var deres eneste chance for at redde de store tilgodehavender nogenlunde frelst gennem statsfinansernes sammenbrud en effektiv finansforvaltning med dem selv på nøgleposterne. Henrik Müllers egen embedskarriere passede som hånd i handske ind i dette mønster: kgl. kammerskriver 1632–41, tølder i København 1641–51, generaloldforvalter 1651–55, fra 1655 medlem af admiralitetskollegiet (leverancer til flåden spillede en overordentlig stor rolle) og som afslutning rentemester fra 1660 til 1679.

Men statskassen var tom i 1660. Ingen nok så stor finansmatadors evner og erfaringer tilført statsadministrationen kunne stampe de midler op af jorden, som skulle til for at dække gælden. Krongodsudlæg til statens kreditorer var den eneste mulighed for afvikling. Johan Jørgensen mener, at ideen hertil var Henrik Müllers. Det er dog nok mest sandsynligt, at denne løsning var så nærliggende, at man ikke kan udpege en enkelt person som ideens ophavsmand. Men hvorom alting er: adelens godsmonopol, som allerede i nogen tid havde været lidt gennemhullet, var nu definitivt brudt, og der opstod en klasse af borgerlige storgodsejere med Henrik Müller som den største.

Hverken kongemagten eller statskreditorerne var interesserede i at skubbe adelen helt ud i mørket. Man kunne nok være enig med rigsråden Otte Krag om, at der fortsat skulle være forskel på en herremand og en bonde. For kongen var herremanden fortsat uundværlig i lokalforvaltningen, og statskreditorerne havde spillet på flere heste og var også i vid udstrækning blevet adelens kreditorer. Dertil kom, at patrioierne nok ville eje jordegods, men rigtignok gerne på samme favorable vilkår, som adelen havde gjort det. Ja, mange af dem ville såmænd gerne selv være adelsmænd. Henrik Müller blev det i 1674.

Men som godsejer mødte Henrik Müller som mange af sine patricierfæller omsider en modstander, der var ham overmægtig: de dårlige landbrugskonjunkturer. Johan Jørgensen gør grundigt rede for, hvorledes godsdriftens afkastning trods hårdhændede metoder og trods dens kombination med Henrik Müllers mangfoldige andre foretagender stod i et grønt misforhold til den kapital, som var bundet i jorden. Restancerne hobede sig op, og en skønne dag var billedet vendt om og staten blevet Henrik Müllers kreditor. Spillet var uigenkaldeligt tabt, og kon-

gen måtte af sær nåde skænke 500 rigsdaler, for at den fallerede storhed kunne stædes blot nogenlunde standsmæssigt til hvile i Nicolai kirke, hvis værger højmodigt så bort fra, at kirken havde 1000 sletdaler tilgode hos den afdøde.

Af Henrik Müllers skæbne drager forfatteren den almindelige slutning, at det først og fremmest var landbrugskonjunkturerne, der hindrede, at krongodsudlæggene førte til en ny magnatklasse af varigere karakter. Det er der i sig selv næppe nogen grund til at betvivle. Men det spørgsmål rejser sig så, om forfatteren ikke trods alt er kommet for skade at gøre Henrik Müller lidt mægtigere enten som forretningsmand eller som embedsmand, end han faktisk var. Det var jo dog langt fra alle landets godsejere, der spillede fallit i de år. Og mod den mulige indvending, at Henrik Müllers og andre statskreditorens vanskæbne som godsejere skyldtes, at de ved krongodsudlæggene måtte overtage godset til en (for høj) tvangskurs, må man vel kunne anføre, at der jo så trods alt inden for regeringskredsen på det tidspunkt (1664) må have været en endnu stærkere modpart, hvem det så end har været. Når forfatteren (s. 122) formoder, at Henrik Müller skulle have regnet med, at »bunden nu måtte være ved at være nået for landbruget, og at godsønhvervelse just nu trods tvangskurs m. m. kunne blive en god forretning i det lange løb«, er jeg bange for, at han tager fejl. Efter alt hvad vi ved om landets forarmede tilstand og om ødegårdsproblemerne efter svenskekrigene (jfr. bl. a. Aksel Lassens undersøgelser, som Johan Jørgensen har benyttet i afhandlingen »Patriciat og enevælde«, men besynderligt nok end ikke nævner i bogen om Henrik Müller), forekommer det ikke helt overbevisende, at Henrik Müller skulle have vurderet situationen så optimistisk. Har han alligevel gjort det, synes det mig at tyde på svigtende forretningssans.

Johan Jørgensen udtaler i forordet til sin bog forundring over, »at den historiske litteratur savner en skildring af Henrik Müller«. Man kan dertil sige for det første, at han naturligvis burde have anvendt datidsform, og for det andet, at vi savner skildringer af så mange af vor histories fremtrædende personer, at der nok er større anledning til glæde over dem, der dog fra tid til anden fremkommer, end til forundring over dem, der mangler. Men lad os notere med tilfredshed, at forundringens udfordring i dette tilfælde er blevet taget op og har sat rig frugt. Med sin bog har Johan Jørgensen foruden at tegne et i det væsentlige overbevisende billede af Henrik Müller ydet et værdifuldt bidrag til Danmarks personal-, erhvervs-, finans- og administrationshistorie ved midten af 1600-tallet og til en dybere forståelse af baggrunden for enevældens indførelse i 1660.

Bogen fortjener derfor, trods de omtalte mangler, mange læsere. Så er spørgsmålet blot, hvordan de får fat i den. I forbindelse med forfatterens karrighed med mange nyttige oplysninger virker det næsten symbolsk, at han end ikke har oplyst, hvilket forlag der har bogen i kommission. Et troværdigt rygte vil vide, at den kan fås gennem Munksgaards forlag.

JENS HOLMGAARD.

Tom Kristensen: Aabenhjertige Fortielser. Erindringsglimt. I Udvalg ved Carl Bergstrøm-Nielsen. 167 s. 1966. Gyldendal.

Af Digteren Tom Kristensens spredte Artikler, ældre og nyere, har Kontorchef Carl Bergstrøm-Nielsen med vanlig Kyndighed sammenstillet et Udvalg, saa at de danner en Selvbiografi, der gaar fra Forfatterens Barndom op til Tiden omkring 1930.

Erindringsglimt, siger Titlen, altså ikke en sammenhængende Livsskildring. Mest fylder Barndomstiden og Studenteraarene; udmærkede Afsnit derefter handler om Valbypamasset, hvor unge Digtere og Malere samledes hos Tegneren J. Chr. Jørgensen paa Vigerslev Allé, og om den spændende Rejse med M/S Tongking til Østen 1921-22.

Tom Kristensen er ubetinget en af vore bedste Prosaister og hans fremragende stilistiske Talent fornægter sig ikke i disse Erindringsglimt. Læseren fængsles fra første til sidste Blad af hans Fortællekunst, hans lyse Humør, hans fordomsfri Syn paa Mennesker og hans store Beskedenhed. Han opkaster sig aldrig til Dommer over Tiden eller over sine Samtidige, har ingen Ambitioner i Retning af at ville skrive Historie, han skildrer kun Begivenhederne netop som han opfatter dem. Men derfor virker Billederne af København i Aarhundredets Begyndelse og Interiørene fra Stadens Skolevæsen, baade de forskellige Kommuneskoler og Henrik Madsens Gymnasium med deres Galleri af Lærere og Elever, saa levende. Det samme gælder i høj Grad Studenteraarene. Her kan man læse om den legendarisk berømte Foredrags- og Diskussionsforening »Taaren«, der eksisterede 1914-18 og kun havde syv Medlemmer, foruden Tom Kristensen selv bl. a. de senere Professorer Oscar Borum, Frithiof Brandt, Oluf Friis og Sv. Pallis. Det er værdifuldt at bevare Mindet om denne inciterende Kreds af Unge, uforglemmelig for de faa Nulevende, der har haft den Lykke at være tilstede ved Sammenkomsterne som Foredragsholdere eller Gæster.

Forfatteren har travlt, men naar dog i Forbifarten at skitsere fine Portrætter af en Række Personligheder: Th. A. Müller, Vilhelm Andersen, Emil Bønnelycke, »Taarens« Medlemmer, Hulda Lütken, Henrik Cavling o. m. fl., og han fortæller morsomt og spændende om sin Barndoms Læsning og sine første Forsøg som Digter.

En enkelt Huskefejl maa det være den, der skriver disse Linier, tilladt at korrigere. Tom Kristensen er med Rette stolt af, at han under Kapløbet om Professoratet i Nordisk Litteratur 1935 som ene Mand blandt Pressens Folk holdt paa den vindende Hest, Ejnar Thomsen, der skulde blive en af sin Generations lærdeste og omhyggeligste Universitetslærere. Men naar han lader mig sige: »Læg mærke til Einar Thomsen. Han er ganske vist kun seminarist; men hans kendskab til nordisk litteratur er forbavsende«, saa er der noget galt. Thomsen var Seminarielærer i Ribe, men havde aldrig været Seminarieelev. Han havde med Hønnør taget sin Magisterkonferens i almindelig Litteraturhistorie. Men at han var en højt kvalificeret Ansøger, kunde jeg, der havde kendt ham og fulgt ham gennem mange Aar, derimod med den allerbedste Samvittighed bedyre.

H. TOPSØE-JENSEN.

Johannes Oldendorphs Selvbiografi. En præsteskæbne fra Haderslev i hertug Hans den Ældres tid. Udgivet ved A. Andersen. Skrifter udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 34. 1966.

Under den anførte titel gives os en værdifuld forøgelse af vor viden om personer og tilstande i Haderslev og omegn omkring midten af det 16. århundrede – så meget værdifuldere, som vi her møder en slesvigsk præsts egenhændige optegnelser om sit liv og sin samtid. Og af sådanne kilder fra reformations-århundredet ejer vi ikke for mange publikationer. Til grund for denne nye publikation ligger håndskriftet Thout 541, 8° i Det Kongelige Bibliotek, af hvilket tidligere kun enkelte afsnit har været offentliggjort. Det er her udgivet i sin helhed på mønsterværdig

måde af den meget sprogkyndige pastor emer. Anders Andersen i Haderslev, der 1964 skænkede os en lignende udgave af den gottorpske biskop Jacob Fabricius den Yngres optegnelser fra første halvdel af det 17. århundrede (Jakob Fabricius den Yngres optegnelser 1617–1644. Udgivet ved A. Andersen. Skrifter udgivne af Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 32. 1964. Se anmeldelse heraf i Sønderjyske Årbøger 1965, s. 252). Til sin udgave af den latinske tekst har pastor Andersen føjet en dansk oversættelse samt en lang række grundige noter, som det ofte har voldt store vanskeligheder at udarbejde.

Bogens hovedperson er præsten ved Vor Frue kirke i Haderslev Johannes Jacobsen Oldendorph, der fødtes i Gammelby i Fjelstrup sogn 12/10 1524 og døde som et offer for pestepidemien i Haderslev 2/9 1566. Imellem disse to årstal udspillede sig et kort, men på adskillig modgang rigt og i visse henseender tragisk menneskeliv.

Oldendorph indleder – efter at have fortalt om sine forfædre og sin familie – skildringen af sit liv med at omtale sit studieophold i Wittenberg i årene 1545–46. Her hørte han både Luther og Melanchthon. Og her – føjer han til – »lærte jeg ud fra Guds ord den kristne læres grundvold imod alle zwinglianeres, gendøberes og alle vrænglæreres vildfarelser« (s. 37). Tidligere har han under omtalen af sin moder, der havde indviet sin ældste søn til Gud og Sct. Nicolaus og opkaldt ham efter denne helgen, for at han skulle blive præst, skrevet følgende: »Den evige Gud, Fader, Søn og Helligånd, være ære og tak, fordi han har befriet os fra den falske papistiske lære og alle vildfarelsers forfærdelige mønke, som skader menneskenes sjæle« (21). Disse to udfald mod hans fædres gamle kirke som mod hans samtids reformerte kirke og de radikalt-reformatoriske bevægelser – udfald, af hvilke bogen rummer adskilligt flere – præsenterer ham fra begyndelsen som en strengt rettroende lutheraner og som en de skarpt afgrænsede standpunkters mand, der hverken theologisk eller i sit forhold til andre mennesker gik på akkord, men tværtimod alle dage viste en stærk selvhævdelse.

Studieårene førte Oldendorph fra forskellige tyske universiteter videre til England. Her blev han 1549 amanuensis hos ærkebiskoppen af Canterbury Thomas Cranmer og arbejdede for denne sammen med andre theologer på at gøre uddrag af kirkefædrenes skrifter. Men englandsopholdet blev ham forbitret af de mange reformerte theologer, han var omgivet af, og af personlig uoverensstemmelse med hans medarbejdere, især med »den meget lunefulde hykler«, franskmænden Peter Alexander, med hvem han tilsidst gerådede i regulært slagsmål – jeg »rev meget af skægget af ham; noget af det viste han til ærkebiskoppen, resten samlede jeg op fra gulvet og har gemt det for mig selv« (51). Oldendorph blev syg og kom i åndelige anfægtelser – »mit sind og min forstand – – – var forvirret« (51) – og rejste hjem til Haderslev. I 1553 blev han præsteviet. Og vi finder ham fra nu af som præst i det eneste embede, han skulle få, embedet som kapellan ved Haderslev Vor Frue kirke.

Fra de nu følgende års præstegerning har Oldendorph meget at fortælle om sine stridigheder med embedsbrødre, hentugelige hoffolk og nogle af byens ledende mænd og om adskillig anden modgang. Især havde han svært ved at omgås hertug Hans' hofpræst, provsten Jørgen Boie, hvem han beskylder for »egenkærlighed, lyst til tom ære, mangel på kærlighed til det gode, kærlighed til penge og modtagelighed for gaver, og lad der blive tilføjet: ondsindethed« (107 og 109). I årene omkring 1560 blev der enten fra kredse i byen rejst klager mod Oldendorph, eller han

truede selv med at forlade sit embede. Men han havde dog også venner, der overtalte ham til at blive – således bemærker anmelderen med glæde, at hans 7 × tipoldefader, rådmænd Jes Schröder flere gange nævnes blandt de gode byens mænd, der søgte at gøre livet tåleligere for præsten.

En særlig rolle spiller i skildringen hertug Hans den Ældre. Oldendorph op-søgte ham gentagne gange for at tale sin sag overfor sine modstandere og bede om et andet og bedre embede. Helt gribende er beretningen om hans samtale med hertugen en novemberdag 1564, da han igen forsvarede sig mod dem, der sagde, »at jeg ikke er egnet til evangeliets tjeneste, fordi min forstand på grund af åndelige anfægtelser for to år siden er blevet noget svækket og forvirret«. Hertugen svarede: »I har mange misundere i hovedet« (101)! Og både af dette svar og af fyrstens øvrige udtalelser får vi det indtryk, at han helst ville undgå den besværlige præst, som han dog heller ikke har nænnet at fratage håbet om befordring til bedre kald.

Dette håb blev imidlertid aldrig opfyldt. Thi i 1566 nåede pesten sydfra til Haderslev. Oldendorphs optegnelser fra dette år er sommeren igennem stærkt præget af sygdommens hærgen og de mange dødsfald, den medførte. Natten mellem den 27. og 28. august blev hans hustru Catharina angrebet og modtog den følgende dag Herrens nadver. Den 30. august var begge ægtefæller syge til døden, og Oldendorph selv blev nu berettet. Så beredte han sig til at dø og fik skrevet sine sidste linjer: »Om natten led vi svært, og jeg styrkede mig i Kristus, min herre og Gud, med tilbagevisning af alle vnanglæremes galskaber, som jeg altid i England, Tyskland, Danmark og Holsten har været en modstander af, men jeg holder alene fast ved hele profeternes og apostlenes lære – – – og således vil jeg gudfrygtigt og stille lide denne legemlige død« (131). Dette fik han lov til meget snart – den 2. september døde han.

Forsøger vi herefter at danne os et samlet billede af denne mand, kommer vi i vanskeligheder. Thi eet tør vi sige med sikkerhed: at hans liv blev ikke lykkeligt – hans selvbiografi er skildringen af en tragedie. Og hans vej var fuld af torne. Men om al denne modgang skyldtes hans noget kantede væsen og den sygdom i sindet, som han selv indrømmer at have lidt af; eller om årsagsforholdet er det omvendte – det kan vi vanskeligt afgøre idag. Dog er det sandsynligste, at en meget stor del af hans modgang må tilskrives hans i perioder vitterligt syge sind og det triste forhold, at hans omgivelser ikke har set, at de havde med en syg mand at gøre. Dette kan kun øge vor medfølelse med denne tragiske skikkelse så meget mere og fratager os retten til at fælde nogen dom over ham.

M.h.t. hans meget stærke antipati overfor og hans så skarpt udtalte domme over adskillige personer må vi standse ved dette, at hans nedskrivning af beretningen om sit liv først er påbegyndt i 1563 – altså efter at han året før havde haft svær modgang og et nyt anfald af sin sygdom, og i det år, da han også følte grund til at skrive: »Løvnigt har jeg mange bagtalere og hadere ved hoffet, som udlægger alt falsk og råder til det værre. Gud vil sørge for mig på det bedste« (85). Han skriver m.a.o. under et sjæleligt pres og derfor ingenlunde uvildigt. Vi må således være forsigtige i vor brug af hans udtalelser om de mange personer, som han dømmer så unuanceret.

Blandt disse personer må vi her i en personalhistorisk sammenhæng ikke glemme at nævne Oldendorphs forældre, søskende og øvrige slægtninge, af hvilke han i bogens første afsnit giver indgående skildringer. De er væsentligt folk fra egnen omkring Haderslev og fra selve byen. Og for vor personalhistoriske søgen er her

– som anmelderen selv har oplevet – meget nyt stof at øse af. Dette gælder også Oldendorphs beretning om sin rejse til København i sommeren 1562. Her omtaler han ikke blot sine drabelige theologiske debatter med universitetets lærde, der – i det mindste efter hans egne udsagn – slet ikke kunne stå sig imod ham. Men han beretter også indgående om, hvem han traf sammen med under selve rejsen som under sit ophold i hovedstaden, og giver f. ex. et interessant lille nærbillede af professor Niels Hemmingsen. Tilsvarende billeder får vi også af hans embedsbrødre i Haderslev by og omegn – f. ex. af provsten Johannes Vorstius, af sognepræsten ved Vor Frue kirke Johannes Hecht og af den sikkert også sindslidende præst i Øsby Hans Strømesen. Og et ganske særligt og yndefuldt nærbillede får vi tredje pinsedag 1563 af Oldendorph selv i en intim stund: »Jeg spadserede efter sædvane blandt hvedeaakene for at meditere og læse, og da også for at synge. I nærheden af Skinkelsbæk traf jeg min forlovede, som jeg spurgte om, hvorfra hun kom og hvad hun bestilte. Hun sagde, at hun havde set på sin faders kornmarker. Jeg sagde til hende: 'Kom, lad os sidde og snakke sammen'« (95 og 97). Tragisk at tænke på, at denne idyl skulle efterfølges af så megen lidelse, der først endtes på begges dødsleje under pesten tre år senere, da Oldendorph som de allersidste ord i sin bog nedskrev dette suk: »O Kristus, vor konge, kom med din fred! Amen« (133).

Den nu omtalte udgave af denne interessante bog kan kun på det bedste anbefales til læserne.

URBAN SCHRØDER.

Breve fra Morten Nielsen. 1966. Gyldendal. 281 S.

»Jeg har altid været og vil sikkert ogsaa altid være en ringe Brevskriver, hvem man ikke kan udgi Samlinger af engang«, skriver Morten Nielsen 7. 11. 1943. Der er dog allerede udkommet to Brevsamlinger efter hans Død for et Vaadeskud 30. 8. 1944, den nu foreliggende udgivet af fire Venner i Samraad med Brevskriverens Moder. Selv om han først og fremmest vil huskes som en af Krigsaaernes unge og meget lovende Lyrikere, vil ogsaa hans Breve bevare deres Interesse som Vidnesbyrd om en ganske ung Mands Tilværelse og Tanker i en mørk og uhyggelig Tid. Morten Nielsen var født i Aalborg 3. 1. 1922, Student fra Byen 1940, studerede alm. Litteraturhistorie ved Københavns Universitet. Brevrækken gaar fra 1938 til 1944, fra Gymnasiasten var 18 Aar gl. til han to Dage før sin Død sendte den sidste korte Skrivelse til Forældrene. Døden indhentede ham, medens han, der var tilsluttet Modstandsbevægelsen, var ifærd med at rense en Pistol.

At skrive var fra Skoletiden Morten Nielsens store Passion. Han var den fødte Journalist, og Brevskriveri har han aabenbart ogsaa elsket. Han skrev gerne, tit med en vis forsoren Flothed, understøttet af et sgu hist og her, der tydeligt nok dækkede over et bevæget og følsomt Sind. Undertiden bliver det mærkelige og indtrængende Analyser af Selvet og Bekendelser, som staar i tydelig Modsætning til den ofte forcerede Friskfyragtighed. Brevene fortæller levende om en Provinsstudents Liv: skiftende Værelser rundt om i den store By, smaat med Penge, smaat med Helbredet. Om hans Lærere ved Universitetet, Rubow og Thomsen, om Studierne, der i Ferierne afbrydes af Journalistik ved Aalborg Stiftstidende eller et Engagement ved Statens Bibliotekstilsyn, men først og fremmest om hans Digterdrømme. Kampene med Stoffet, der vidner om indtrængende Selvkritik, Drøftelserne

med Venner og Fagfæller – Viggo F. Møller, Piet Hein og Paul la Cour blandt de ældre, Halfdan Rasmussen, Tove Ditlevsen og Sonja Hauberg blandt de jævnaldrende. Anstrængelserne for at få Digte og Noveller afsat til Bladene i København eller hjemme i Aalborg, Triumferne ved Digteraftener paa Borups Højskole, Spændingen om Antagelsen og Udsendelsen af Digtsamlingen »Krigere uden Vaaben« – Drømmen om den første Bog, der har fyldt ham siden Gymnasieaarene, og som nu i 1943 gik i Opfyldelse.

Det er altsaa først og fremmest Studenten og den unge Digter, vi møder, og de fineste af Brevene er nok dem der er skrevet hjem til Forældrene i Aalborg. Naturligvis fortæller Brevene et og andet om Levevilkaarene i Krigsaarene, den latente Uro og Uhygge. Men selve Besættelsen og Krigen spiller ingen større Rolle i dem, hans Deltagelse i Modstandsbevægelsen nævnes naturligvis af gode Grunde ikke med et Ord. Han var ingen Kampnatur, ingen Partisan-Type. En Ener, oftest usikker overfor Livet og Verden, rapkæftet, af, som han siger, »et uregerligt Sind«, bange for de afbalancerede og sikkert placerede Personer. »Der er saa meget, der vil tvinge een, og det skal man værgе sig imod, samtidig med at man skal holde sit Liv i Gang saa venligt og varmt som muligt«. Dog vil man finde enkelte Sider om de store Begivenheder, skønt han – i al Fald efter Brevene at dømme – ret sent er blevet optaget af dem. Her er overordentlig levende Førstehaandskildringer af Studenterdemonstrationerne imod Antikominternpagten og af det engelske Luftangreb i Januar 1943 paa Burmeister & Wains Christianshavn-Anlæg. Ogsaa et langt, værdifuldt Brev om Kaj Munks Død vidner om hans store Gaver som Prosaist.

H. TOPSØE-JENSEN.

SPØRGSMÅL FRA MEDLEMMERNE

SLÆGTEN BISSEKUP.

I forsøg på at samle oplysninger om denne slægt vil jeg være meget taknemlig for yderligere oplysninger, der kan kaste lidt mere lys over følgende 3 personer:

Jens Rasmussen Bisserup, tobakkefabrikant i Arendal i Norge, hvor han døde den 3/6 1755 i en alder af 42 år, nær 3 dage. Han var 1748 »privatim« viet til skibsfører Lans Schjøtt's enke, Anna Nielsdatter, der afgik ved døden i Arendal 1769, efterladende sig 2 sønner fra ægteskabet med Bisserup, nemlig Rasmus, 17 år gl. og Jens, 14 år gl. Om den sidste skæbne kendes absolut intet, om den første meget.

Poul Jensen Bisserup, møller i Skovsø ved Slagelse, hvor han døde 10/7 1784 i en alder af 52 år. Han indgik 1752 ægteskab med enken Anne Marie Tarum, også kaldet Nielsdatter. Ægteskabet var barnløst, jævnt før et testamente som kongen approberede 1784. Enken døde samme sted 1788, hendes barnebarn af 1. ægteskab havde da møllen.

Poul Bisserup, fæstningsmøller på Christiansø, bestyrer af det militære bageri samme sted i tiden omkring 1804–1814 (3 børn født der i dette tidsrum). Ifølge afgangslisten flyttet til Svaneke mellem 1814–1818, men ikke tilmeldt (indført) der. Ansættes fra 1. 4. 1819 som toldunderbetjent i Løgstør, hvor han dør 1822, 48 år gammel. Hans hustru skulle efter familietraditionen være bornholmer, hun hed Karen Kirstine Ibsdatter, efter Bisserups død giftede hun sig med klejnsmed og enkemand Hans Tristrup i Løgstør. Hun døde i Thisted 1877 i sin alders 96. år. Der var 3 børn i dette ægteskab og disses skæbne kendes for en stor del, hvorimod det ikke er lykkedes mig at opspore hans fødested eller videre om ansættelse ved fæstningen. Da hans ældste søn hed Jens, er han muligvis søn af den Jens Jensen Bisserup, der fødtes i Arendal 1755.

Skulle der være medlemmer, der kan give yderligere oplysninger om ovennævnte, modtages disse med glæde af

Erik Holm Madsen,
overfenrik, Rugvænget 36, Herning.

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Medlemsbidraget er 25 kr.

Samfundet har siden dets stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. række, bind 1-3 (1880-82) ved *F. Krarup*.
1. række, bind 4-6 (1883-85) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 1-4 (1886-89) ved *G. L. Wad*.
2. række, bind 5-6 (1890-91) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 1-3 (1892-94) ved *H. W. Harbou*.
3. række, bind 4-6 (1895-97) ved *G. L. Grove*.
4. række, bind 1-2 (1898-99) ved *C. E. A. Schøller*.
4. række, bind 3-6 (1900-03) ved *G. L. Grove*.
5. række, bind 1-6 (1904-09) ved *G. L. Grove*.
6. række, bind 1 (1910) ved *G. L. Grove og Paul Hennings*.
6. række, bind 2-6 (1911-15) ved *Paul Hennings*.
7. række, bind 1-6 (1916-21) ved *Paul Hennings*.
8. række, bind 1-6 (1922-27) ved *Paul Hennings*.
9. række, bind 1-6 (1928-33) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
10. række, bind 1-6 (1934-39) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
11. række, bind 1-6 (1940-45) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 1-3 (1946-48) ved *H. Hjorth-Nielsen*.
12. række, bind 4-6 (1949-51) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 1-2 (1952-53) ved *Albert Fabritius*.
13. række, bind 3-6 (1955-58) ved *Sven Houmøller*.
14. række, bind 1-6 (1959-65) ved *Sven Houmøller*.
15. række, bind 1 (1966) ved *Hans H. Worsøe*.

Indholdsfortegnelse til tidsskriftets første 50 årgange findes i årgang 1930,
til årgangene 51-66 i 1946 og til 67-85 i 1966.

Af de på lager værende årgange kan medlemmer erhverve enkelte årgange til og med 1939 for en pris af 5 kr. pr. årgang. Årgangene 1940-58 incl. kan købes for 10 kr. pr. årgang og årgangene 1959-65 for 20 kr. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 10, 15 og 25 kr. - Enkelte hæfter af årgangene til og med 1939 sælges for 1,50 kr. pr. stk., af årgangene 1940-58 incl. for 3 kr. pr. stk. For ikke-medlemmer er prisen hhv. 3 og 6 kr. Af årgangene 1959 og fremover sælges enkelte hæfter ikke. - Ved køb af et sæt af de på lager værende årgange leveres disse til medlemmer for 250 kr., til ikke-medlemmer for 400 kr. - Indholdsfortegnelse til de første 50 årgange er udsolgt, hvorimod indholdsfortegnelsen for 1930-45 kan fås for 5 kr. - Bestillinger sendes til formanden, afdelingsbibliotekar Sv. Houmøller, Sdr. Fasanvej 46, København Valby.

Fortegnelse over restbeholdningen findes på omslaget til hæfterne i 14. række.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

- Kr. Erslev: Danmark-Norges Len og Lensmænd 1596-1660.* 1885 . Kr. 1,00
Henry Bruun: Danmarks Amtsforvaltere 1660-1848. 1919 Kr. 3,25
Fritz Jürgensen West: De kongelige Amtmænd i Hertugdømmet Slesvig 1660-1864. 1921 Udsolgt
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrifts første 50 Bind.
Ved H. Hjorth-Nielsen. 1930 Udsolgt
Indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1930-45. Ved
Albert Fabritius. 1946 Kr. 2,00
Perlestikkerbogen. Ved Hans Knudsen og Albert Fabritius. 1954 . Kr. 37,50
indb. Kr. 48,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 28,00, indb. kr. 36,00.
Albert Fabritius: Giertrud Birgitte Bodenhoffs mysterium og gravrøverierne på Assistens kirkegård. 1955 Kr. 2,75
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 2,00.
Knud Prange: Heraldisk nøgle til Nyt dansk Adelslexikon. 1959 . Kr. 27,00
indb. Kr. 32,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 16,00, indb. kr. 19,00.
Alfred Larsen: Lolland-Falsters degne og skoleholdere. 1960. indb. Kr. 75,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 50,00.
Borgmester Niels Jacobsens stambog, ved Albert Fabritius Kr. 15,00
Særpris for Samfundets medlemmer: kr. 12,00.

Samfundet ejer oplaget af

- Fredrik Nielsen, A. Olrik og J. Steenstrup: Dansk Navneskik.* 1899 Kr. 1,00
Kristian Carøe: Den danske Lægestand I-V.
I. Doktorer og Licentiatler 1479-1788. 1909 Udsolgt
II. Kirurger 1738-1785. 1906 Udsolgt
III. Den danske Lægestand 1786-1838. 1905 Kr. 2,00
IV. Den danske Lægestand. Supplementbind til 7. Udg. (Læger, der har taget Eksamen efter 30. Januar 1838 og er døde inden 1. Januar 1901). 1904 Udsolgt
V. Supplementbind. 1922 Kr. 2,00

Henvendelse til formanden, afdelingsbibliotekar Søren Houmøller,
Sdr. Fasanvej 46, København Valby.